

Osnivač:
MINISTARSTVO
PROSVJETE I KULTURE
NR CRNE GORE

Prvi broj publikovan:
15. JANUARA 1949.

DOBITNIK
„OKTOIHA“ 1998.

Prosvjetni rad

List crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika

„GRLICA“, prva crnogorska periodična publikacija (Cetinje, 1835–1839)

„PROSVJETA“, prvo crnogorsko pedagoško glasilo (Cetinje, 1889–1901)

Broj 60

JUN 2022.

ISSN 0033-1686

ПРОСВЈЕТНИ РАД

VEPRIMTARIA ARSIMORE

EDUCATION REPORTER

U FOKUSU: Intervju sa ministrom prosvjete Miomrom Vojinovićem ZNAJJE, PROFESIONALNOST, RAD I TALENAT JEDINI PREDUSLOVI ZA USPJEH

- U narednom periodu uradićemo sve kako bismo naš školski sistem vratili tamo gdje on i zasluđu da bude s obzirom na stručnost i kapacitete koje posjedujemo
- Izmjenom zakonskih propisa i Granskog kolektivnog ugovora možemo doći do najboljeg rješenja i zadovoljiti životne potrebe naših prosvjetara
- Najvažniji zadatak koji se stavlja pred obrazovanje svih zemalja, dakle i Crne Gore, je stvoriti uslove da obrazovanje odgovori na pravi način na potrebe tržišta rada
- Završena srednja škola više neće biti preduslov za upis na određeni studijski program, već će preduslov biti završeni obrazovni program

Str. 2

Veliki jubilej Gimnazije „Niko Rolović“

VIJEK VASPITNOOBRAZOVNOG SVJETIONIKA

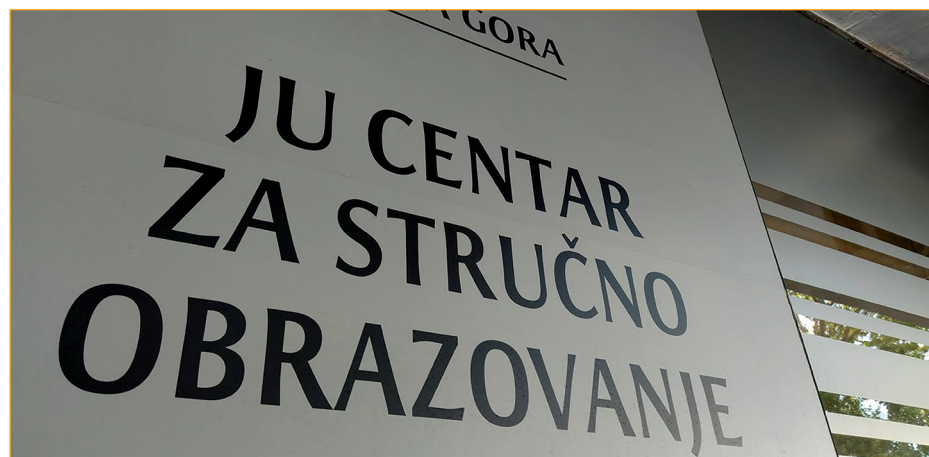

Str. 14

TEMA BROJA:

STRUČNO OBRAZOVANJE

Kroz intervjuje, reportaže i osvrtne dajemo presjek stručnog obrazovanja u Crnoj Gori, osvjetljavajući različite segmente ovog pitanja

Str. 4

U Budvi održan ETF Forum za osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju

U SKLADU SA EVROPSKIM STANDARDIMA

Str. 16

Centar za stručno obrazovanje

DRŽAVNA TAKMIČENJA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

Str. 24

O DOBITNICIMA PLAKETE UNIVERZITETA CRNE GORE

Str. 21

INTERVJU: Ministar prosvjete Miomir Vojinović

ZNANJE, PROFESIONALNOST, RAD I TALENAT JEDINI PREDUSLOVI ZA USPJEH

U narednom periodu uradićemo sve kako bismo naš školski sistem vratili tamo gdje on i zaslužuje da bude s obzirom na stručnost i kapacitete koje posjedujemo

Izmjenom zakonskih propisa i Granskog kolektivnog ugovora možemo doći do najboljeg rješenja i zadovoljiti životne potrebe naših prosvjetara
Najvažniji zadatak koji se stavlja pred obrazovanje svih zemalja, dakle i Crne Gore, je stvoriti uslove da obrazovanje odgovori na pravi način na potrebe tržišta rada

Završena srednja škola više neće biti preduslov za upis na određeni studijski program, već će preduslov biti završeni obrazovni program

Obrazovni sistem je veoma složen, a savremeno društvo nameće mu stalno nove zadatke i potrebu za inoviranjem i unapređivanjem. Svi akteri tog sistema nalaze se pred velikim izazovima. O tome na koji će način crnogorski obrazovni sistem odgovoriti potrebama obrazovanja 21. vijeka, razgovarali smo sa ministrom prosvjete mr **Miomir Vojinovićem**.

Reforma obrazovanja u Crnoj Gori traje više od dvije decenije. Problemi su, međutim, i dalje prisutni. Koji su, prema Vašem mišljenju, najveći izazovi kojima u narednom periodu treba posvetiti pažnju?

Osim velikog problema oko prebukiranosti škola, niskih plata prosvjetara, te niskog nivoa obrazovanja, čemu ćemo se ozbiljno posvetiti, ono što bih posebno istakao jeste da ćemo raditi na potpunoj depolitizaciji obrazovnog sistema, u kojem će znanje, profesionalnost, rad i talenat biti jedini imperativi i preduslovi za uspjeh, kako bi obrazovnom sistemu vratili ugled i kvalitet kakav mu pripada.

Analize, a prije svega, rezultati naših učenika na PISA testiranju pokazuju da je neophodno podizanje kvaliteta douniverzitetskog obrazovanja. Kako to ostvariti?

Budući da je riječ o bazičnim znanjima, jedan od modela za poboljšanje PISA rezultata je nacionalno testiranje učenika na kraju drugog ciklusa iz maternjeg jezika, matematike, engleskog jezika ili odabranih poglavlja iz prirodnih i društvenih nauka sa tipovima PISA zadataka do 30 odsto. Prema našim podacima, odziv za PISA testiranje je veoma veliki. Oko 6.500 učenika (petnaestogodišnjaka) testira se u 64 osnovne i srednje škole. Svjesni smo da rezultati nisu onakvi kakvi se od nas očekuju i budite sigurni da ćemo u narednom periodu uraditi sve kako bismo vratili naš školski sistem tamo

gdje on i zaslužuje da bude s obzirom na stručnost i kapacitete koje posjedujemo. Treba pomenuti projekat „Integracija ključnih kompetencija u obrazovni sistem Crne Gore“. Kroz ovaj program je i razvijen crnogorski okvirni program ključnih kompetencija. Obučeno je 1.900 nastavnika osnovnih i srednjih škola, 900 nastavnika razredne nastave i 1.000 nastavnika koji predaju prirodnu grupu predmeta i inženjerstvo. Razvijeno je 50 standardizovanih zadataka za prirodnu grupu predmeta koji su urađeni tako da ispunjavaju sve kriterijume koje imaju zadaci na PISA testiranju.

Kvalitetna nastava podrazumijeva i dobre uslove za rad. Našim školama to nedostaje jer imaju preveliki broj učenika, neopremljene kabinete. Kako to prevazići?

Višegodišnji problem je popunjenost iznad kapaciteta, uglavnom gradskih škola. U tome prednjače podgoričke škole gdje se u nekima rad, usljed nedostatka prostornih kapaciteta, organizuje u pet smjena. To se negativno odražava na organizaciju i kvalitet samog procesa. Ministarstvo će preduzeti sve aktivnosti kako bi se izgradnjom novih škola rasteretile postojeće. Ali ovo je samo djelimično rješenje problema. Višedecenijske migracije dovele su do toga da u ruralnim sredinama postoje škole velikih prostornih kapaciteta, koje pohađa samo nekoliko učenika. Ova decenijska pojava migracije stanovništva iz seoskih naselja u grad, kao i proces brze urbanizacije, prevazilazi nadležnosti Ministarstva i postaje društveni problem, te je, prema mom mišljenju, neophodno izvršiti decentralizaciju kako na društvenom nivou, tako i u oblasti obrazovanja.

Dobri rezultati u nastavi u velikoj mjeri zavise od prosvjetnih radnika. Njihov veći angažman zahtijeva da oni budu bolje stimulisani i nagrađivani. Kakvi su planovi za ostvarenje tog cilja?

Da bi se započeo reformski proces, potrebno je prvo poboljšati materijalni status prosvjetnih radnika, kao nosilaca obrazovnog sistema. Izmjenom zakonskih propisa i Granskog kolektivnog ugovora možemo doći do najboljeg rješenja i zadovoljiti životne potrebe naših prosvjetara.

Kao jedan od prioriteta kada je riječ o stručnom obrazovanju stalno se ističe potreba da ono mora biti bliže biznisu i slijediti potrebe prirede. Kako to ostvariti?

Povezanost obrazovanja i tržišta rada – brži i efikasniji odgovor obrazovanja na promjenljive zahtjeve tržišta rada i stvaranje uslova da svaki pojedinac stekne vještine i kompetencije potrebne za lični i profesionalni razvoj i zapošljivost je cilj postavljen u svim strateškim dokumentima iz oblasti obrazovanja.

Da bi se, u mjeri mogućeg, uspostavio brži odgovor na potrebe tržišta rada koje su nepredvidive i česte, u sistemu obrazovanja sprovodi se čitav set mjera i aktivnosti. Prije svega, analizira se potreba za revizijom i osavremenjivanjem novih i izradom postojećih kvalifikacija. Prate se trendovi razvoja pojedinih djelatnosti kako u Crnoj Gori, tako i na nivou Evropske unije. Te aktivnosti sprovode sektorske komisije u kojima su zajedno predstavnici realnog sektora, nadležnih obrazovnih organa i institucija, škola i visokoškolskih ustanova. Osim toga, u izradi standarda zanimanja i kvalifikacija učestvuju predstavnici poslodavaca koji su na taj način u prilici da iskažu svoje potrebe i stavove poslovanja i zadacima koje to zanimanje treba da obuhvati.

Jačaju se i mehanizmi informisanja i karijernog vođenja i savjetovanja. Uloga karijerne orijentacije nije da direktno usmjerava učenike u deficitarne obrazovne programe – to ne bi bilo u skladu sa etičkim principima te struke. Cilj je da pojedincu omogući sticanje vještina

Miomir Vojinović rođen je 1970. godine u Bijelom Polju, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Fakultet Ruski jezik i književnost završio je na Moskovskom pedagoškom državnom univerzitetu, gdje je stekao i zvanje magistra pedagoških nauka. Radio je u više osnovnih i srednjih škola. Bio je poslanik u Vijeću građana SRJ, kao i dva puta u parlamentu Crne Gore. Dvostruki je laureat Puškinove nagrade za književnost, počasni član Moskovskog kluba svjetskih pedagoga. Njegovo ime se nalazi u „Enciklopediji najistaknutijih diplomaca ruskih univerziteta“.

koje su potrebne za vođenje karijere kako bi u svim periodima svog života bio sposoban da ocijeni svoje sklonosti, da vidi mogućnosti koje se pojavljuju na tržištu rada, da donese racionalnu odluku i preduzme korake. Na jačanju kapaciteta ovih mehanizama radiće se aktivno u predstojećem periodu, prije svega, u osnovnim školama.

Važan korak u usaglašavanju potreba tržišta rada sa obrazovnom ponudom je praćenje učenika nakon završetka obrazovanja. Plan je da se povežu administrativne baze podataka Ministarstva, Uprave prihoda, ZZCCG i Univerziteta. Pored toga, svršenim srednjoškolicima

biće dostavljeni i odgovarajući upitnici kako bi se dobila potpunija slika o profesionalnom razvoju učenika. Takav cjelovit sistem omogućio bi praćenje da li su se učenici nakon završetka obrazovanja uspješno integrisali na tržište rada po dostojanstvenim uslovima rada, nastavili obrazovanje, napustili obrazovni sistem ili su u kategoriji onih osoba koje nijesu zaposlene, ne obrazuju se niti usavršavaju, odnosno nijesu u nekom sistemu edukacije ni obučavanja.

Već godinama se ukazuje na potrebu da upisnu politiku u srednje škole treba uskladiti sa potrebama tržišta rada. Do sada je to ostala samo želja. Na koji način planirate da to uradite?

Najvažniji zadatak koji se stavlja pred obrazovanje svih zemalja, dakle i Crne Gore, je stvoriti uslove da obrazovanje odgovori na pravi način na potrebe tržišta rada. Opisna politika je, pored odgovarajuće obrazovne ponude, osposobljenih nastavnika i opremljenih škola, ključni činiilac od kojeg zavisi usklađenost obrazovanja i tržišta rada. Uskladiti upisnu politiku sa potrebama tržišta rada je izazov i za razvijene zemlje Evrope.

U sklopu priprema za upis učenika za školsku 2022/2023. godinu, škole su predložile plan upisa učenika u prvi razred gimnazije i

stručnih škola, imajući u vidu podatke o broju učenika koji završavaju osnovnu školu na teritoriji opštine, potrebe tržišta rada i pravce razvoja opštine, te podatke o broju i obrazovnom profilu nezaposlenih lica lokalnog biroa rada, kao i da li škola raspolaže nastavnim kadrom za realizaciju programa za koje predlaže upis učenika u prvi razred. Urađena je analiza upisa prethodnih godina, kao i preporuka izvještaja i analiza Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u kojima se mogu naći smjernice gdje, na osnovu odnosa ponude i tražnje, mogu povećati ili smanjiti broj upisnih mjesta, gdje upis zadržati na postojećem nivou, preporuka strateških dokumenata ministarstva i lokalnih zajednica, kao i trendova razvoja pojedinih djelatnosti.

Analize koje su rađene pokazale su da postoji tendencija smanjenja broja učenika koji završavaju osnovnu školu u pojedinim opštinama (Cetinje, Kolašin, Mojkovac, Pljevlja, Šavnik). U pojedinim opštinama broj svršenih osnovaca se povećao (Bar, Bijelo Polje, Budva, Nikšić, Podgorica, Tivat). U ostalim opštinama broj osnovaca završnog razreda je na približno istom nivou. Analize su, takođe, pokazale da u pojedinim školama koje su licencirane i za tzv. „proizvodne“ i „neproizvodne“ profile, škole se radije odlučuju na

„neproizvodne“ koji nude manju mogućnost zapošljavanja.

Na osnovu svih raspoloživih podataka i analiza, pripremljen je predlog plana upisa učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu.

U školama se realizuje oko 70 različitih obrazovnih programa. U svim opštinama obrazovna ponuda je široka, učenici imaju mogućnost izbora, u skladu sa svojim sklonostima i interesovanjima.

Podaci službi Zavoda za zapošljavanje pokazuju da postoji strukturna neusklađenost ponude i tražnje – postoje na evidenciji Zavoda lica sa kvalifikacijama koje tržište rada ne traži, dok je nedostatak lica sa određenim kvalifikacijama, prije svega onih koje nazivamo zanatima, evidentan. I pored promocije stručnog obrazovanja i mogućnosti koje ono nudi sa aspekta zapošljivosti, još uvijek nema dovoljno interesovanja za upis učenika u ove programe.

Ministarstvo obezbjeđuje naknade učenicima prvog i drugog razreda koji se obrazuju u dualnom obliku obrazovanja, koji praktičnu nastavu realizuju kod poslodavca kako bi i na taj način podstaklo kako saradnju škola sa poslodavcima, tako i upis učenika koji će biti u mogućnosti da od najboljih u preduzećima uče vještine svoga posla.

U koncipiranju predloga plana upisa kojeg je pripremila Ministarstvo, uvažavane su sve prethodno navedene činjenice. Pošto je u većini opština ukupan broj upisanih mjesta koje su predložile škole veći od broja učenika koji završavaju osnovnoškolsko obrazovanje, bilo je potrebno izvršiti određene korekcije u predlozima škola. Te korekcije se odnose, prije svega, na administrativne profile kao i na otvaranje novih smjerova. Usaglašavanja sa školama su u toku. Konkurs treba da bude objavljen do 10. juna. Predstojeći upis realizovaće se elektronskim putem a prijavljivanje za upis se planira krajem juna.

Kakvi su planovi Ministarstva prosvjete kada je

riječ o gimnazijskom obrazovanju?

U tekućoj školskoj godini, po programima gimnazije obrazuje se oko 33 odsto srednjoškolaca. Zakonom o gimnaziji propisano je da se u tim školama mogu formirati specijalistička odjeljenja (matematičko, filološko i dr). Upis učenika u gimnaziju vrši se u skladu sa Pravilnikom o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis učenika u gimnaziju i rješavanjem o utvrđivanju minimalnog broja bodova potrebnih za upis u gimnaziju. Ovim Pravilnikom utvrđeni su opšti uslovi za upis učenika u prvi razred (opšti uspjeh, uspjeh na eksternoj provjeri, uspjeh iz predmeta od značaja), kao i posebni uslovi za upis u odjeljenje specijalističke gimnazije (uspjeh iz pojedinih nastavnih predmeta, značajnih za tip gimnazije, osvajanje medalje na nacionalnom sportskom ili školskom takmičenju i dr).

Specijalistička odjeljenja formirana su prethodnih godina u gimnazijama u Podgorici (matematičko, filološko i odjeljenje opšte gimnazije za učenike sportiste) i Nikšiću (matematičko i odjeljenje opšte gimnazije za učenike sportiste). Nije bilo interesovanja učenika za upis u filološka odjeljenja u Nikšiću i Kotoru. Formiranje specijalističkih odjeljenja zavisi od toga da li učenici ispunjavaju uslove za upis u gimnaziju, a ispunjavali su uslov za upis, upisani su. U slučajevima kada se za upis na određeno usmjerenje prijavio broj učenika nedovoljan za formiranje odjeljenja, učenici su upisani u drugi program gimnazije. Takav plan je i za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu.

U prethodnoj školskoj godini svi učenici koji su se prijavili za upis u gimnaziju, a ispunjavali su uslov za upis, upisani su. U slučajevima kada se za upis na određeno usmjerenje prijavio broj učenika nedovoljan za formiranje odjeljenja, učenici su upisani u drugi program gimnazije. Takav plan je i za upis učenika u prvi razred srednje škole za školsku 2022/2023. godinu.

Koje su ključne tačke u Vašoj agendi rada kada je riječ o visokom obrazovanju?

Sve što radimo usmjereno je na stvaranje obrazovnog sistema na koji ćemo svi biti ponosni. Dobro obrazovanje je preduslov za napredak i prosperitet zemlje, što znači da znanje i vještine, kao i intelektualni i naučni potencijali moraju biti temelj uspjeha crnogorskog društva. Zato će prioriteti rada u narednom periodu biti usmjereni na unapređenje kvaliteta visokog obrazovanja i stvaranje konkurentnog kadra, a samim tim i usklađivanje obrazovanja sa potrebama tržišta rada, a sve u cilju smanjenja nezaposlenosti u Crnoj Gori. Unapređenje i sticanje novih vještina u skladu sa potrebama poslodavaca i olakšavanje prelaza mladima iz svijeta obrazovanja u svijet rada je jedan od prioriteta, tako da će u narednom periodu biti realizovane aktivnosti na unapređenju kvaliteta praktičnog obrazovanja studenata. Kroz planirane izmjene Zakona o visokom obrazovanju, unaprijediće se, između ostalog, i praktična nastava studenata na svim studijskim programima kroz sticanje praktičnih znanja i vještina studenata u realnom radnom okruženju. Samo tržište pravi prirodnu selekciju kroz davanje jasnih podataka o tome koji su mu profili potrebni.

Uzrok disproporcije između ponude i tražnje je velikim dijelom i značajno povećanje broja srednjoškolaca koji se upisuju na visokoobrazovne ustanove. Prema podacima kojima raspolaže ovaj resor, preko 70 odsto svršenih srednjoškolaca upisuje fakultet. Pritom, i dalje se nalaze upisuju fakulteti iz oblasti društvenih nauka. Stoga je jedan od naših prioriteta u narednom periodu približavanje prednosti stručnih obrazovnih programa i profilacija mladih na ono što su zaista njihovi afiniteti.

U tom kontekstu, ključna je i izmjena Pravilnika kojim se propisuju kriterijumi za upis na fakultete, kojim završena srednja škola više neće biti preduslov za upis na određeni studijski program, već će preduslov biti završeni obrazovni program. Drugim riječima, jeniće se da li su oblasti koje ste izučavali u

UKLJUČITI ŠTO VIŠE DJECE U PREDŠKOLSKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

Od kada je počela reforma, kao prioritetni cilj predškolskog obrazovanja ističe se povećanje obuhvata djece ovim nivoom obrazovanja. Rezultati već postoje. Na koji način planirate da nastavite dostizanje međunarodnog standarda da 95 odsto djece pohađa vrtiće?

Ministarstvo prosvjete je u oktobru usvojilo Strategiju ranog predškolskog vaspitanja i obrazovanja za period do 2025. godine. Jedan od strateških ciljeva odnosi se na povećanje obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem. U 2020. godini, ukupan obuhvat djece, uzrasta od tri do šest godina, iznosio je 77 odsto. Ove godine postoji tendencija rasta do 80 odsto. Strategijom je predviđeno da do 2025. godine 90 odsto djece ovog uzrasta bude u sistemu predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Naše aktivnosti usmjerene su na povećavanje kapaciteta javnih predškolskih ustanova gradnjom novih vrtića. Izgrađeni su novi vrtići u Herceg Novom, Pljevljima, dva vrtića u Tuzima i tri vrtića u Podgorici (u naseljima Zagorič, Blok 6 i Stari aerodrom). U planu je izgradnja novih objekata u naseljima gdje nedostaju, a postoji potreba za njima. Ministarstvo radi i na proširenju prostornih kapaciteta javnih predškolskih ustanova i nastoji da cjelokupna raspoloživa površina postojećih ustanova bude maksimalno iskorišćena. Jedna od važnih aktivnosti realizovanih usmjerenih ka ovom cilju jeste jačanje svijesti javnosti o značaju uključivanja djece u programe ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Takva kampanja počela je da se realizuje u saradnji sa UNICEF-om u lokalnim sredinama. Nakon edukacije, zaposleni u svakom vrtiću će izložiti roditeljima/starateljima i ukupnoj javnosti u lokalnim zajednicama značaj upisa nove djece i dobiti koju pruža rano predškolsko vaspitanje i obrazovanje.

ZA BOLJE USLOVE U DOMOVIMA UČENIKA I STUDENATA

Da li je i koliko Ministarstvo planiralo da ulaže u opremanje ili proširivanje kapaciteta domova učenika u studenata u svim gradovima u Crnoj Gori gdje oni postoje?

Ministarstvo prosvjete kontinuirano radi na održavanju postojećih domova učenika i studenata i proširenju njihovih kapaciteta u skladu sa trenutnim finansijskim mogućnostima.

Prethodnih godina su u sistem domova učenika i studenata uključeni novi studentski domovi u Podgorici i Nikšiću, dok je Dom učenika i studenata u Baru temeljno renoviran. Time su smještni kapaciteti domova u Podgorici, Nikšiću i Baru značajno povećani. Ove godine adaptirane su i rekonstruisane neuslovne i ranije nekorišćene prostorije u Domu učenika i studenata Cetinje, čime je kapacitet doma povećan za 10 mjesta, u šta je uloženo 23 hiljade eura.

U pripremi je plan adaptacije i rekonstrukcije Doma učenika i studenata u Kotoru. Tokom ove godine Ministarstvo je u tom domu realizovalo nabavku i zamjenu kreveta, dušeka, čebadi i posteljine, kao i nabavku sistema za kontrolu i korišćenje studentske menze u iznosu od 30 hiljada eura.

Ministarstvo traži rješenje kako bi Dom učenika u Plužinama, zbog klizišta na kojem se nalazi, bio izmješten na bezbjednu lokaciju.

Isto tako, u zavisnosti od naših mogućnosti, planiramo manja ulaganja u zamjenu kuhinjskog inventara u Domu učenika OŠ „Bratstvo i jedinstvo“ u Kovačevićima, Pljevlja. Obim aktivnosti u narednom periodu biće usklađen sa odobrenim sredstvima kako Budžetom za 2022. godinu, tako i budžetima koji će tek biti donošeni.

srednjoj školi primjerene traženom studijskom programu, a ne da li su same škole odgovarajuće.

Ujednačenje kriterijuma i usmjerenje mladih u zavisnosti od oblasti koje su izučavali, a ne u zavisnosti od same škole, osnovni su motivi za izradu ovog Pravilnika, i vjerujem da ćemo njime

postići kvalitetniju prohodnost ka univerzitetu, koja neće biti zavisna od forme, već suštine znanja svršenih srednjoškolaca.

Sve aktivnosti koje planiramo, biće usklađene sa preporukama koje dobijamo od Evropske komisije, a u cilju unapređenja i konkurentnosti našeg obrazovnog

sistema. Sve navedeno će, uz intenzivne zajedničke aktivnosti sa privredom i uvođenje praktične nastave, doprinijeti stvaranju ambijenta u sistemu obrazovanja u kojem diplome neće biti same sebi svrha, već provjerena potvrda da ste spremni za tržište rada.

Lj. Vukoslavović

RAZGOVOR: Duško Rajković, direktor Centra za stručno obrazovanje

NEOPHODNA STALNA ANALIZA
OBRAZOVNIH POTREBA**Stvoreni su preduslovi da se stručno obrazovanje dobro sistemski postavi. Učešće privrede u podizanju kvaliteta stručnog obrazovanja je značajno, a samim tim, stvaraju se bolji uslovi za zapošljivost i mobilnost na tržištu rada****Modularizovani obrazovni programi omogućavaju da učenici koji napuste školovanje u određenoj fazi, dobiju stručnu kvalifikaciju ili kvalifikaciju nižeg nivoa obrazovanja u zavisnosti od toga kako su pojedinačni programi koncipirani**

Strategija stručnog obrazovanja u Crnoj Gori (2020–2024) postavila je pred aktere ovog nivoa obrazovanja veoma ambiciozne ciljeve. Koliko su oni dostižni, s obzirom na to da se nastava u prethodne dvije godine realizovala u uslovima pandemije COVID-19?

Ciljevi koji su predviđeni Strategijom razvoja stručnog obrazovanja u Crnoj Gori (2020–2024), a koji su u nadležnosti Centra za stručno obrazovanje, realizovani su kroz aktivnosti definisane Akcionim planom za period 2020–2021. godine u okolnostima koje su to omogućile. Izrada standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i obrazovnih programa, sprovedena je korišćenjem hibridnog modela i ni u jednom trenutku se sa tim nije stalo, bez obzira na pandemiju. Sa radnim grupama se radilo onlajn, a u manjim grupama uživo, uz poštovanje propisanih mjera. Na isti način su realizovane sve planirane obuke nastavnika, direktora, pedagoga, koordinatora za praćenje realizacije modularizovanih obrazovnih programa. Pandemija je uticala na veću upotrebu onlajn alata, pa su formirani timovi od nastavnika po sektorima, pedagoga, koordinatora, organizatora praktičnog obrazovanja u aplikaciji Microsoft Teams kako bi se školama pružila veća podrška u radu tokom pandemije. Takođe, formirani su timovi za pripremu završnog ispita za one učenike koji završavaju modularizovane obrazovne programe nivoa III i korišćeni su digitalni alati za pripremu materijala za izradu testa. Na zahtjev škola ili prema redovnom planu Centra, upriličene su savjetodavne posjete školama kada su se pregledale odjeljenjske knjige, organizovali sastanci sa upravom škole, sa pedagoškom službom, koordinatorima, nastavnicima, rješavali problemi i dileme na licu mjesta. Strategijom su bile predviđene aktivnosti koje su realizovane kroz značajne IPA projekte. Bez obzira na to što se nastava u prethodne dvije godine realizovala u uslovima pandemije, ciljevi iz Strategije su dostižni. Promijenjene okolnosti su uticale na razvoj kompetencija koje su se u hodu dostizale, ali smatramo da je sistem pružio adekvatan odgovor u datoj situaciji.

Svi nivoi obrazovanja suočili su se sa problemom realizacije nastave u periodu pandemije. Kako se ona odrazila na stručno obrazovanje?

Na osnovu praćenja rada škola, kao i istraživanja, proces obrazovanja učenika po prilagođenom načinu učenja imao je pozitivnih i negativnih posljedica na obrazovni sistem.

Positivne strane onlajn nastave su: veća samostalnost, odgovornost, aktivnost

i autonomija u učenju. Po red udžbenika, učenici sada češće pretražuju internet i stručnu literaturu. Mijenjaju se i metode učenja: više je praktičnih, istraživačkih i problemskih zadataka. Do izražaja dolaze sposobnosti: rješavanje problema, kreativno i kritičko mišljenje. Komunikacija između nastavnika i učenika intenzivnija je i više individualna, učenici dobijaju povratne informacije koje su namijenjene upravo njima. Veća je uključenost roditelja, bolji uvid u način rada i nastavne sadržaje.

Negativne strane ovog vida nastave su: izostanak neposrednog kontakta, emocija koje se javljaju u neposrednoj komunikaciji, pedagoške bliskosti sa nastavnikom i drugim učenicima. U onlajn nastavi nijesu problem sadržaji, već vođenje učenja, nemogućnost neposrednog reagovanja na nedoumice, nejasnoće, pitanja koja bi učenici u neposrednoj nastavi postavili. Problem je i što nastavnici nemaju realnu sliku o radu učenika: da li je rad samostalan ili nije, kao i to što kontrolni zadaci i testovi ne daju realnu sliku o znanju učenika. Ovakav vid nastave stavlja učenika u neravnopravan položaj u materijalnom (nejednaki uslovi) i socijalnom (nejednaka pomoć) smislu. Problem je bio i u preoprečenosti nastavnika i učenika itd.

Škole su kombinovanim izvođenjem nastave, dio onlajn, a dio u školi na svaki nedjelju ili petnaest dana, pokušali da što je moguće više izbjegnju negativne posljedice, a zadrže pozitivne strane nastave na daljinu. Sadržaji u programima nijesu redukovani i svi ishodi učenja su dostignuti, ali nije posvećeno dovoljno vremena metodama i načinu dostizanja ishoda učenja. Ovo je posebno izraženo kod praktične nastave, jer je preporuka od strane institucija bila da se praktična nastava organizuje u školi, ako nema mogućnosti kod poslodavca, bilo da se radi o školskom ili dualnom obliku obrazovanja. To je u nekim školama i učinjeno, jer poslodavci nijesu mogli da prihvate učenike zbog obaveznih zdravstvenih mjera i ekonomske situacije.

U istraživanju na pitanje koliko je nastava bila uspješno realizovana, većina ispitanika je odgovorila da je nastava bila uglavnom uspješna, od čega direktori smatraju da je uglavnom uspješna sa preko 93 odsto, nastavnici sa preko 78 odsto, roditelji sa preko 65 odsto i učenici sa preko 55 odsto.

Na osnovu svega ovoga može se zaključiti da posljedice prilagođene nastave neće imati veći uticaj ni na obrazovni sistem ni na nastavak obrazovanja učenika, a ovome posebno doprinosi što je ova školska godina nastavila sa redovnim školskim oblikom obrazovanja učenika.

Živimo u periodu kada se potreba za pojedinim zanimanjima veoma brzo mijenja, pa je zato neophodan fleksibilan sistem stručnog obrazovanja koji se veoma brzo prilagođava potrebama tržišta rada. Kako se u tome uspjelo?

Da bi obrazovni sistem mogao da odgovori efikasno i kvalitetno na potrebe tržišta rada i poslodavaca potrebno je da se kontinuirano vrši analiza obrazovnih potreba, planira razvoj kadrova i blagovremeno uputi zahtjev za izradu nedostajućih stručnih kvalifikacija Centru.

Programi za nedostajućim kompetencijama i vještina mogu se za kraće vrijeme pripremiti, kao i programi stručnog usavršavanja i specijalizacije, jer je manje

zahtjevna procedura za njihovom izradu.

Smatram da se mnogo veća pažnja mora posvetiti planiranju kadrova u svim sektorima kako bi obrazovni sistem mogao da odgovori na zahtjeve koji dolaze iz privrede i drugih oblasti.

Novim metodologijama za razvoj obrazovnih programa i programa obrazovanja odraslih, ostvarena je jačnja povezanost formalnog obrazovanja i neformalnog učenja. Programi se rade na osnovu standarda zanimanja kao bazičnog dokumenta koji kreiraju predstavnici privrede kao članovi radne grupe. Oni su ti koji imaju direktan uticaj na razvoj kvalifikacija, bilo da se radi o formalnom ili neformalnom sistemu obrazovanja

i standardi zanimanja su odraz onoga što je tržištu rada potrebno, kao i onoga što predstavlja trend u odgovarajućoj stručnoj oblasti. Prema metodologiji, a u skladu sa zakonom, jedan obrazovni program obuhvata više stručnih kvalifikacija. Pojedinačno gledano, sadržaj svake stručne kvalifikacije isti je za mlade i odrasle. Ukoliko odrasla osoba uspješno završi program obuke, odnosno program neformalnog učenja, ona će steći ista znanja i vještine kao i učenik za tu konkretnu stručnu kvalifikaciju. Dakle učenik kroz obrazovni program stiče više stručnih kvalifikacija, a odrasli pojedinačne.

Stalno se insistira na stručnom obrazovanju koje

omogućava vještine, kompetencije i kvalifikacije za zapošljivost i mobilnost na tržištu rada? Koliko je taj sistem obrazovanja dostižan?

S obzirom na to da se svi programi u stručnom obrazovanju rade na osnovu standarda zanimanja koje definišu predstavnici privrede, najprije na okruglim stolovima kada se diskutuje i analizira potreba tržišta rada u određenim sektorima, kao i da su predstavnici privrede spremni da učestvuju u svim fazama razvoja kvalifikacija sve do obrazovnog programa, stvoreni su preduslovi da se stručno obrazovanje dobro sistemski postavi. Osim predstavnika privrede, u radnim grupama se nalaze predstavnici fakulteta i škola, kao

INKLUZIVNOST U STRUČNOM OBRAZOVANJU

Stalno se potencira i inkluzivnost u stručnom obrazovanju. Učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama omogućena je postupnost u sticanju kvalifikacija nivoa ili stručnih kvalifikacija. Kakvi su rezultati?

Za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama je ključno pravovremeno i adekvatno usmjeravanje u obrazovni program koji je odgovarajući prema učenikovim interesovanjima i mogućnostima. Našim učenicima je od osnovne škole omogućena individualna podrška prilikom prelaska u sistem stručnog obrazovanja, kao i tokom procesa obrazovanja. Školovanje u sistemu stručnog obrazovanja vodi ka sticanju kvalifikacija nivoa obrazovanja, stručnih kvalifikacija, kao i djelimičnih kvalifikacija. Cilj je da se učenici obrazuju za tržište rada, da tokom obrazovanja ovladaju predviđenim ishodima učenja, u skladu sa svojim mogućnostima, i budu spremni da obavljaju sve ili samo dio poslova koji se predviđaju standardom određenog zanimanja. U toku ove školske 2021/2022. godine imamo oko 260 učenika sa rješenjem o usmjeravanju, koji se uz stalno praćenje nesmetano obrazuju u programima stručnog obrazovanja, u skladu sa svojim individualnim mogućnostima.

SOCIJALNO PARTNERSTVO

Socijalni partneri su od početka reforme obrazovnog sistema uključeni na nacionalnom nivou u procese definisanja strategija razvoja i ciljeva promjena u obrazovanju. Koliko ste zadovoljni njihovim angažovanjem i saradnjom posebno u periodu pandemije?

Privredna komora, Unija poslodavaca i Zavod za zapošljavanje su od osnivanja Centra za stručno obrazovanje uključeni u sve važne aktivnosti koje su realizovane na polju stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Predstavnici ovih partnerskih ustanova su članovi radnih grupa za izradu strateških dokumenata, programa, kao i u aktivnostima koje se organizuju u cilju promocije stručnog obrazovanja, obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja.

U toku pandemije Centar je organizovao panel na temu „Utjecaj pandemije COVID-19 na buduću razvoj sistema obrazovanja odraslih u Crnoj Gori – ključni izazovi“ u okviru manifestacije „XIX Dani obrazovanja i učenja odraslih“ u kojem su panelisti bili iz institucija socijalnog partnerstva. Takođe, sve edukativne aktivnosti koje su organizovane od strane Privredne komore, Unije poslodavaca u vrijeme pandemije bile su otvorene za učesće predstavnika Centra i zainteresovanih obrazovnih ustanova.

Bez obzira na pandemiju, saradnja sa socijalnim partnerima je kontinuirana i kvalitetna. Posebno ističemo saradnju sa Privrednom komorom Crne Gore sa kojom učestvujemo u brojnim aktivnostima, kao što su regionalni projekti za izradu regionalno zasnovanih standarda zanimanja: TO REGOS i EQET SEE, Erasmus+ projekat INTERVET i CTM koji se odnosi na razmjenu učenika i nastavnika u neku od zemalja EU gdje učenici obavljaju praktičnu nastavu, a nastavnici prate nastavni proces, podrška organizaciji državnih takmičenja i dr. U ostalim aktivnostima Centra, kao što su organizacija okruglih stolova pod nazivom: „Podrška privrede u razvoju kvalifikacija u stručnom obrazovanju“, dostavljanje blagovremenog mišljenja na nacrt standarda zanimanja i programa obrazovanja odraslih prema uobičajenoj proceduri i dr. učestvuju svi socijalni partneri u punom kapacitetu i naša saradnja sa njima je na izuzetnom nivou.

OBRAZOVANJE ODRASLIH

Stalno se potencira važnost cjeloživotnog učenja. U tom dijelu važnu ulogu ima obrazovanje odraslih. Koliko je taj sistem razvijen da odgovori svim zadacima?

Sistem obrazovanja odraslih je dio jedinstvenog obrazovnog sistema Crne Gore. U prethodnom periodu kreirana je raznovrsna obrazovna ponuda koja je namijenjena različitim ciljnim grupama. Urađen je veliki broj programa za sticanje stručnih kvalifikacija, programa za sticanje ključnih vještina i programa za sticanje i razvoj ključnih kompetencija. Sada se fokus sve više stavlja na programe stručnog usavršavanja i specijalizacije, kao i na programe iz različitih oblasti za lični razvoj.

Smatramo da ulaganje u obrazovanje odraslih treba da bude mnogo veće kako od strane države, tako i od strane poslodavaca kako bi cjeloživotno učenje moglo da zaživi na pravi način. Od svakog ulaganja u obrazovanje benefite će imati kako pojedinac, tako i društvo u cjelini. Sistem obrazovanja odraslih je tokom posljednjeg talasa obrazovne reforme značajno izgubio na svojoj fleksibilnosti i u velikoj je mjeri podređen formalnom obrazovanju što sputava njegovu razvojnu moć i potencijal. Cjeloživotno učenje kao koncept mora se osloboditi birokratskih okvira i bazirati se na slobodi, kreativnosti, vremenskoj fleksibilnosti, aktuelnoj obrazovnoj potrebi, holističkom pristupu i funkcionalnom karakteru. Da bi ovakav koncept cjeloživotnog učenja bio prisutan u praksi neophodno je suštinsko razumijevanje specifičnosti obrazovanja i učenja odraslih, ali i samih obrazovnih politika koje po prirodi stvari pripadaju humanističkim i društvenim naukama.

U narednom periodu potrebno je obezbijediti sredstva za uključivanje građana u programe obrazovanja koji vode unapređenju njihove funkcionalne pismenosti.

Takođe, potrebno je osnažiti kadrovski potencijal Odjeljenja za obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje, na čijim poslovima rade samo tri zaposlena, a koje kreira obrazovnu ponudu i obezbijediti više sredstava iz budžeta za istraživanja, razvoj programa, prirodnika i materijala za učenje.

i relevantnih institucija sistema koji rade u sinergiji godinu dana na razvoju kvalifikacije u formalnom obrazovanju. Osim toga, predstavnici privrede su više puta izrazili spremnost da pruže direktnu podršku učenicima i nastavnicima u vidu realizacije praktične nastave, gostovanja na časovima, obukama učenika i nastavnika (posebno u IT sektoru), opremanju škola ili učesća u zajedničkim projektima kroz konzorcijume i sl. Učešće privrede u podizanju kvaliteta stručnog obrazovanja je značajno, a samim tim, stvaraju se bolji uslovi za zapošljivost i mobilnost na tržištu rada. Centar za stručno obrazovanje je tokom 2019. i 2020. godine učestvovao u regionalnom TO REGOS projektu koji je finansirala Austrijska razvojna agencija, u okviru kog su urađeni regionalno zasnovani standardi zanimanja i standardi kvalifikacija iz oblasti građevinarstva (Moler, Podopolagač, Keramičar i Monter suve gradnje) i turizma i ugostiteljstva (Hotelsko-restoranski tehničar) koji su usaglašeni između šest ekonomija Zapadnog Balkana (Albanije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Crne Gore, Srbije i Kosova) čime je povećan kvalitet dokumenata usklađenih sa potrebama tržišta rada i data je veća mogućnost za mobilnost radne snage u regionu. Sličan projekat, pod nazivom EQET SEE, realizovao se tokom ove i u naredne dvije godine, kada će se raditi regionalno zasnovani standardi zanimanja i standardi kvalifikacija iz oblasti poljoprivrede i mašinstva u istim šest ekonomija.

Od 2017. godine počinje primjena modularizovanih obrazovnih programa. Koliko je tih programa do sada pripremljeno, da li su njima

obuhvaćena sva zanimanja i koliko ste zadovoljni njihovim uvođenjem?

U skladu sa Metodologijom koja se primjenjuje od 2017. godine urađeno je u usvojeno 65 modularizovanih obrazovnih programa. Metodologija i prvih 10 modularizovanih obrazovnih programa, urađeni su uz međunarodnu podršku u okviru IPA projekta „Modernizacija obrazovnih programa u stručnom obrazovanju i obuka nastavnika 2016–2017“.

Novine koje su uvedene tokom realizacije IPA projekata vezanih za podršku reformi stručnog obrazovanja (koja svakako predstavlja kontinuirani proces), jesu moduli u obrazovnim programima koji predstavljaju cjelinu, odnosno bolju povezanost teorijskih i praktičnih znanja. To znači da se u okviru modula učenik osposobljava za dostizanje određenih stručnih kompetencija koje su definisane standardima zanimanja. Nijedan modul nije u programu slučajno već on potiče iz potrebe privrede da se dobije kadar koji je stručno osposobljen za obavljanje odgovarajućih poslova. Povećan je broj časova praktične nastave u skladu sa svim međunarodnim preporukama. Uvedeni su obavezni časovi u okviru stručnih modula koji se realizuju kod poslodavca u realnom radnom okruženju na svim nivoima obrazovanja, a ne samo u dualnom obrazovanju. Programi su svakako urađeni tako da predstavljaju i vertikalnu prohodnost ka fakultetima.

Druge novine koje su uvedene u okviru modularizovanih obrazovnih programa su ključne kompetencije na kojima se u stručnom obrazovanju posebno insistira. To znači da se pored struke, učenik osposobljava za

komunikaciju na maternjem i stranom jeziku, za matematičku kompetenciju i kompetenciju u prirodnom nauka i tehnologiji, za digitalnu kompetenciju, ličnu i socijalnu, odnosno kompetenciju učiti kako učiti, građansku, preduzetničku i kulturološku kompetenciju. Evropska komisija ih je propisala osam i sve se nalaze u modularizovanim obrazovnim programima. Međutim, to ne znači da za svaku od njih treba da postoji poseban predmet ili modul, već su te ključne kompetencije ugrađene kroz kompletan obrazovni program koji treba posmatrati kao cjelinu iz ugla učenika, a ne kao pojedinačne nepovezane predmete. Ono na čemu su eksperti IPA Projekta posebno insistirali jeste upravo korelacija i povezanost opšteobrazovnih predmeta i stručnih modula, kao i timski rad, zajedničko planiranje i realizacija nastave na način da se učenici što bolje pripreme za dostizanje svih ishoda učenja definisanih programima.

Ovakvi obrazovni programi omogućavaju da učenici koji napuste školovanje u određenoj fazi, dobiju stručnu kvalifikaciju ili kvalifikaciju nižeg nivoa obrazovanja u zavisnosti od toga kako su pojedinačni programi koncipirani. Takođe, prema ovakvoj metodologiji, sistem je fleksibilan tako da učenici sa posebnim obrazovnim potrebama ili pripadnici marginalizovanih grupa, dobijaju velike mogućnosti u smislu da mogu ostvariti kvalifikaciju prepoznatu na tržištu rada za završetkom jednog dijela programa, a mogu i nastaviti školovanje kasnije ukoliko to budu željeli.

Od školske 2017/2018. godine realizuje se dualni sistem obrazovanja. U početku je zabilježen rast interesovanja i

učenika i poslodavaca. Kakva je sada situacija, s obzirom na to da je pandemija COVID-19 uticala na ekonomsko stanje?

Analizirajući novonastalu situaciju izazvanu pandemijom COVID-19 možemo biti zadovoljni. Trenutno imamo oko 600 učenika u dualnom sistemu obrazovanja i oko 60 novih poslodavaca koji su uključeni ove školske godine, ali se svakako nadam boljim uslovima u narednoj školskoj godini. Planiramo intenzivne aktivnosti na unapređenju ovog sistema uz održivo povećanje broja učenika, novih poslodavaca, a sve u cilju podizanja kvaliteta praktičnog obrazovanja.

Cilj ovog sistema je tješnje povezivanje obrazovanja sa tržištem rada, jer učenici praktičnu nastavu imaju kod poslodavaca. Da li je taj cilj ostvaren?

NOK (Nacionalni okvir kvalifikacija) je uspostavljen na osnovama najboljih evropskih praksi, a one se odnose na mogućnost da kvalifikacije koje se stiču u obrazovnom sistemu Crne Gore budu savremene, relevantne u odnosu na potrebe privrede, a da sam sistem omogućava i vertikalnu i horizontalnu prohodnost, pa samim tim i cjeloživotno učenje koje postaje važno za sve građane. Značajnu ulogu kada je reč o kreiranju sistema kvalifikacija i njegovog usklađivanja sa potrebama tržišta rada dobili su poslodavci – od analize sektora i sektorskih potreba, preko učešća u razvoju standarda zanimanja, standarda kvalifikacija do učešća u realizaciji praktične nastave. Na privredi je sada da iskoristi te mogućnosti i ponudu obrazovanja uskladi sa svojim potrebama.

Cilj je ostvaren, sada nam predstoji da sve aktivnosti povezivanja tržišta rada i obrazovnog sistema podižemo na unapređenje standarda koji su postavljeni.

Cilj nam je da koristimo sve resurse privrede u interesu učenika i privrede.

Česta primjena epidemioloških mjera sigurno se odrazilo na praktičnu nastavu. Kako je ona funkcionisala prethodnih godina i da li su đaci stekli neophodna znanja za tržište rada?

Pretpostavljali smo da u prilagođenoj i onlajn nastavi, praktični dio nastave

je teže organizovati i da se neće u potpunosti realizovati u skladu sa obrazovnim programom. Dobili smo odgovor da je u 60 odsto stručnih škola praktična nastava realizovana u potpunosti, a u preostalih 40 odsto djelimično. Najčešće navedeni razlozi zbog kojih nije realizovana praktična nastava odnose se na prelazak sa redovne na onlajn nastavu usljed proširenja pandemije i zatvaranja velikog broja objekata u kojima su učenici obavljali praksu. Poslodavci u takvim uslovima nijesu mogli organizovati nastavu, pa su škole učenicima organizovale praktičnu nastavu u školskim kabinetima i radionicama za sve programe koji nijesu imali mogućnost obavljanja praktične nastave kod poslodavaca, a koji su bili zatvoreni zbog pandemije. Procenat realizacije praktične nastave u školama je veoma visok. Veliki broj škola je čak u potpunosti realizovao praktičnu nastavu u školi.

Kod poslodavaca koji su bili u potpunosti otvoreni sve vrijeme trajanja pandemije realizacija nastave je bila preko 90 odsto. Ovo se uglavnom odnosi na obrazovne programe koji su nivoa tri. U okviru većeg broja obrazovnih programa nivoa četiri praktična nastava realizovana je u školi, dok će se obavezni dio nastave kod poslodavaca sprovesti nakon završetka nastavne godine.

Složeni zadaci zahtijevaju stalno profesionalno usavršavanje nastavnika u srednjim stručnim školama. Da li su u tom segmentu dostignuti postavljeni ciljevi i kako se pandemija odrazila na taj veoma važan aspekt?

Usljed pandemije COVID-19, obrazovni sistemi u Crnoj Gori i u svijetu suočili su se sa veoma izazovnom situacijom koja je zahtijevala da se na brz, efikasan i profesionalan način pripreme i realizuju nastava i učenje na daljinu. Pandemija je „pogurala“ obrazovne sisteme u virtuelno okruženje testirajući spremnost prosvjetnih vlasti i praktičara da organizuju kvalitetno učenje za sve, naročito za osobe iz ranjivih grupa.

Upravo ove okolnosti doprinijele su da u potpunosti budu ispunjena dva ključna cilja profesionalnog razvoja i na njih možemo biti

posebno ponosni kada je u pitanju stručno usavršavanje nastavnika.

Prvi cilj koji je ispunjen tokom ove krize jeste da nastavnici uviđaju značaj proaktivnog odnosa u učenju, percipiraju sebe kao aktivne učesnike stručnog usavršavanja i razumiju ličnu i profesionalnu odgovornost u tom procesu. Od pasivnih učesnika stručnog usavršavanja postali su inicijatori svog učenja. Drugi ispunjeni cilj je da nastavnici više ne dovode u pitanje primjenu digitalnih tehnologija i potrebu da se unaprijede digitalne kompetencije, jer su uvidjeli njen značaj. Njihova pitanja se tokom stručnog usavršavanja umjesto na dosadašnja „zašto“, sada odnose na „kako“.

Pred stručnim obrazovanjem je puno izazova. Koji su, prema Vašem mišljenju, najvažniji zadaci?

Najvažniji zadaci u narednom periodu su da se kroz promotivne aktivnosti o značaju obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja utiče na svijest svih važnih aktera u ovoj oblasti za izdvajanje više novca za ovaj veoma važan segment obrazovnog sistema i veću participaciju građana u programima cjeloživotnog učenja, uz obezbjeđenje određenih povlastica za građane i benefita za poslodavce.

Potrebno je raditi na unapređenju funkcionalne pismenosti građana kako bi lakše i uspješnije mogli da se izborimo sa izazovima i stalnim promjenama koje se postavljaju ispred nas.

Smatramo da je sistem stručnog obrazovanja u prethodnom godinama dobro postavljen. Međutim, na njegovoj implementaciji treba raditi mnogo i za to je potrebno vrijeme. Posebnu pažnju treba posvetiti nastavnicima i omogućiti im odgovarajuće obuke s obzirom da novi trendovi u stručnom obrazovanju traže i njihovo kontinuirano usavršavanje. Treba raditi na osnaživanju kapaciteta škola za izradu projekata kojima bi oni mogli da poboljšaju svoju opremljenost, kao i da razmijene iskustva sa drugim nastavnicima kroz proces mobilnosti. Potrebno je jačati digitalne kompetencije nastavnika, kao i ostale ključne kompetencije za cjeloživotno učenje.

Lj. Vukoslavović

PREVENCIJA ODUSTAJANJA OD ŠKOLE

U fokusu je i prevencija odustajanja od škole, prije svega đaka koji dolaze iz marginalizovanih grupa. Kako to funkcionise?

Crna Gora je, kao dio evropske zajednice, u obavezi da prati stopu osipanja učenika. To se sistemski radi već duži niz godina. Stopa osipanja kod nas, u poređenju sa evropskim zemljama, nije velika i uvijek je ispod zacrtanih 10 odsto. Učenici iz marginalizovanih grupa, sa slabijim uspjehom iz osnovne škole, koji pohađaju obrazovne programe nivoa III su naročito u fokusu mjera prevencije odustajanja od škole, jer je cilj da svi mladi budu osposobljeni za obavljanje nekog posla i imaju potvrdu o kvalifikaciji. Mjere koje se sprovode su praćenje od strane razrednih starješina, stručnih službi škola u saradnji sa roditeljima i po potrebi socijalnom službom. Fleksibilni programi u stručnom obrazovanju, kojima se u okviru jednog programa dostižu kvalifikacije različitog nivoa, kako stručne tako i kvalifikacije nivoa obrazovanja, omogućavaju učenicima koji ranije napuštaju školovanje da ipak dobiju određenu kvalifikaciju.

O socijalnom partnerstvu i dualnom obrazovanju:

Dr Mladen Perazić, rukovodilac sektora za obrazovanje Privredne komora Crne Gore (CEM)

PRIVREDA SVE VIŠE PREPOZNAJE POTREBU ZA INOVIRANJEM ZNANJA

Privredna komora uključena u proces reforme obrazovanja u dijelu koji pripada njenoj nadležnosti i intenzivno saraduje sa ostalim socijalnim partnerima

Neophodno praćenje nastave studijskih programa u popodnevnim i večernjim terminima, da bi zaposleni mogli da nastave svoje obrazovanje

Od početka reforme obrazovanja u Crnoj Gori promovisani su značaj i uloga socijalnih partnera u definisanju strategija, prije svega stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih.

Jedan od veoma važnih socijalnih partnera Privredna komora. O njenoj ulozi i povezivanju privrede i obrazovanja razgovarali smo sa dr **Mladnom Perazićem**, rukovodiocem sektora za obrazovanje Privredne komora Crne Gore (CEM).

„Kao i u zemljama EU značajnije mjesto u razvoju obrazovnog sistema dobijaju i socijalni partneri u Crnoj Gori. Oni sa državom osnivaju nove institucije i savjete. Aktivno učestvuju u kreiranju novih zakonskih propisa, izradi standarda zanimanja (priprema, kreiranje, ocjena i usvajanje standarda zanimanja), nastavnih planova i programa za stručno obrazovanje, učestvuju u komisijama za izradu programa za obrazovanje odraslih, kao i u novoformiranim tijelima i institucijama koje su učestvovala u reformi obrazovnog sistema u Crnoj Gori“, kaže on.

Perazić ističe da je Privredna komora čvrsto opredijeljena da poveća učešće u aktivnostima i daje što veći doprinos afirmaciji socijalnog partnerstva i aktivnostima koje omogućavaju cjeloživotno učenje, a u cilju dobrobiti svih građana Crne Gore i kreiranja ekonomije bazirane na znanju.

Prema njegovim riječima, ova organizacija dala je, kao socijalni partner, prvenstveno doprinos kroz učešće u institucijama i tijelima formiranim na osnovu nove zakonske regulative iz oblasti obrazovanja, posebno Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, Zakona o stručnom obrazovanju i Zakona o obrazovanju odraslih, a siguran je da će se u narednom periodu taj doprinos i povećati.

„Cilj uključivanja Privredne komore je, prije svega, potreba da se: oblast obrazovanja odraslih uskladi sa potrebama tržišta rada za dobrobit svih građana;

podstakne proces smanjenja nezaposlenosti; smanji siromaštvo; razvijaju ljudski resursi, kao osnov za razvoj tržišne ekonomije i povećaju šanse za uključivanje u proces rada svih građana“, poručuje Perazić. Dodaje da je kroz saradnju sa Centrom za stručno obrazovanje, Privredna komora uključena u proces reforme obrazovanja u dijelu koji pripada njenoj nadležnosti i u tom smislu je bila intenzivna saradnja i sa ostalim socijalnim partnerima. Neke od važnijih aktivnosti na tom polju u stručnom obrazovanju odnosile su se na promociju i afirmaciju socijalnog partnerstva u funkciji povezivanja privrede i obrazovanja, kao i učestvovanje u radnim grupama za izvoštavanje o stanju u stručnom obrazovanju.

Komora ima predstavničku u Savjetu za visoko obrazovanje i aktivno učestvuje u realizaciji studentske prakse. Participira u radu Savjeta za kvalifikacije, kao i 11 sektorskih komisija. Imamo predstavnika u Nacionalnom savjetu za obrazovanje, te Odboru za obrazovanje odraslih. Predstavnik PKCG učestvuje u radu Savjeta za nacionalno partnerstvo za preduzetničko učenje, Nacionalnom tijelu za karijernu orijentaciju i u Savjetodavnom odboru za stručno obrazovanje EU.

„Privredna komora je aktivna i u neformalnom obrazovanju, pa organizujemo niz seminara i na taj način svim članicama činimo dostupnim najnovija znanja i vještine iz područja za koja sami pokazuju interesovanje i na bazi analiza potreba koje radi naš Sektor obrazovanja. U ovome nam značajnu podršku daju kolege iz evropskih komora koje su aktivni učesnici u razvoju i sprovođenju politika obrazovanja i obuke. Više od 80 odsto svih privrednih komora su aktivno uključene u obrazovanje i obuku“, ističe on, i ukazuje da je ova organizacija u prethodnoj godini organizovala 80 edukativnih aktivnosti koje je pohađalo više od 4.800 polaznika. Podaci ukazuju

da raste broj učesnika na seminarima, što potvrđuje da privreda Crne Gore sve više prepoznaje potrebu za inoviranjem svojih znanja.

Sistem dualnog obrazovanja

Dobar primjer povezivanja obrazovanja i privrede je dualno obrazovanje koje je ponovo uvedeno u srednje stručne škole od školske 2017/2018. godine.

„Posljednjih decenija stručno obrazovanje u Crnoj Gori je značajno reformisano, unaprijeđeno i sistemski usklađeno sa evropskim trendovima razvoja stručnog obrazovanja i obuke. Školske 2017/2018. godine ponovo je zaživjelo obrazovanje kod poslodavca u obrazovnom sistemu Crne Gore. Ovaj takozvani dualni sistem, kao dio stručnog obrazovanja u Crnoj Gori, zasnovan je na pozitivnim iskustvima zemalja njemačkog govornog područja (Njemačka, Austrija, Lihtenštajn, Švajcarska čiji su se sistemi dualnog sistema stručnog obrazovanja razvijali tokom vremena pod uticajem sličnog ekonomskog i historijskog razvoja). Njegove osnovne karakteristike su sticanje teorijskog znanja u školi i praktične obuke u preduzećima, čiji korijeni leže u pruskom zakonskom rješenju koje datira iz 19. vijeka – 'Industrijski kod Novella 1897' – 'Gewerbeordnung – Novelle 1897', kaže Perazić. Prema njegovim riječima, princip dualnog obrazovanja u stručnom obrazovanju poznat je širom svijeta zbog sposobnosti da obezbijedi tržište rada visokokvalifikovanom radnom snagom koja se može prilagoditi promjenljivim uslovima i novoj tehnologiji. Zato je posljednjih godina aktuelan za implementaciju i u drugim zemljama Evrope. Po ovom modelu u Crnoj Gori poslodavci, organizuju i realizuju praktično obrazovanje učenika. Učenik (odnosno njegov roditelj tj. staratelj), koji se odluči za ovaj oblik obrazovanja sklapa sa poslodavcem ugovor, kojim se

uređuju njihova međusobna prava i obaveze. U ovom procesu poslodavac ne ustupa samo svoj prostor i opremu za praktičnu nastavu, već je odgovoran za praktično obrazovanje učenika u cjelini, bezbjednost i odgovarajuće prenošenje znanja, u skladu sa obrazovnim programom.

„Imajući u vidu da je veliki problem tržišta rada Crne Gore niska stopa zaposlenosti, imperativ treba da bude stimulisanje mladih da se školuju za profile koji su potrebni tržištu rada, a prije svega, kvalifikacije stručnog obrazovanja. Podaci govore da je stopa zaposlenosti stanovništva Crne Gore od 15. do 64. godine starosti oko 48 odsto. To znači da zaostajemo za prosjekom Evropske unije za oko 17 odsto – u EU ta stopa je oko 65 odsto. U Crnoj Gori je veliki broj privrednih subjekata koji imaju želju, potrebe i kapacitet da kroz ovakav projekat učestvuje u kreiranju kvalitetne radne snage kako za svoje potrebe, tako i za potrebe tržišta rada u državi, zbog čega je ovaj model obrazovanja izazvao veliku pažnju poslodavaca

i želju za učešćem. Uključenjem u ovaj vid realizacije obrazovanja učenika, poslodavac ima mogućnost da pripremi kadar profila koji odgovara poslovanju njegovog preduzeća i zaposli ga po završetku školovanja. Praktično obrazovanje kod poslodavca omogućava učeniku da: razvija primjenjiva znanja, usvaja vrijednosti odgovarajuće radne kulture, brže se prilagođava zahtjevima radnog mjesta, te unapređuje svoje znanje i vještine u realnoj sredini, čime se omogućava zapošljavanje kod poslodavca kod kojeg se obrazovao. Na taj način se najbolje usklađuje potreba tržišta rada sa obrazovnim sistemom“, ističe naš sagovornik.

U Koordinacionom tijelu za stalno praćenje ovog sistema dualnog obrazovanja participira i Privredna komora, a uključeni su i predstavnici privrednih asocijacija i obrazovnih institucija, Centra za stručno obrazovanje i Ministarstva.

U osvrtu na dosadašnje rezultate, Perazić kaže:

„Ovo tijelo prati i periodično analizira realizaciju ovog procesa i shodno

nalazima unapređuje i preporučuje smjernice za njegovo poboljšanje. Rezultat promocije stručnog obrazovanja ogleda se u tome da je od školske 2017/2018. godine, kada se uvodi dualno obrazovanje, a zatim i stipendije za deficitarna zanimanja, poraslo interesovanje za upis učenika u stručne škole. Broj učenika u tim vaspitno-obrazovnim ustanovama u stalnom je blagom rastu, a u gimnazijama u stalnom opadanju. Školske 2017/2018. godine krenulo se u projekat dualnog obrazovanja sa 258 učenika i 101 poslodavcem, dok se u školskoj 2020/2021. godini, po dualnom sistemu obrazovanja, u Crnoj Gori obrazovao 791 učenik kod 321 renomiranog poslodavca, aktivnih članova Komore. U procesu je učestvovalo 27 stručnih škola iz 19 crnogorskih opština, i to sa 18 obrazovnih programa.

Prema podacima iz škole, čak 60 odsto učenika zaposlilo se odmah po napuštanju dualnog sistema, što je pokazatelj suštinskog povezivanja učenika sa tržištem rada na način da su poslodavci uključeni

u određivanje šta im je od znanja i vještina potrebno kod svojih zaposlenih“.

Prema njegovim riječima, veliki broj privrednih subjekata izrazio je želju da nastavi da učestvuje u ovom projektu, a time i u kreiranju kvalitetne radne snage kako za svoje, tako i za potrebe tržišta rada u državi. Ako firma angažuje učenika nakon završetka obrazovanja, ona će dobiti zaposlenog koji dobro poznaje proces rada u kompaniji.

Najbolji oblik zapošljavanja

„Privredna komora je različitim aktivnostima promovisala značaj dualnog sistema obrazovanja. Prije svega, putem organizacije okruglih stolova i prezentacija ovog vida obrazovanja na sjednicama odbora udruženja do dnevnog konsaltinga preduzećima po ovom pitanju. Takođe, u cilju utvrđivanja percepcije poslodavaca koji učestvuju u procesu dualnog

sistema o implementaciji ovog vida obrazovanja u toku februara i marta 2021. godine Privredna komora Crne Gore, u saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje uradila je istraživanje kojim su obuhvaćena 134 privrednika čiji rezultati ukazuju da preduzeća smatraju da je dualno obrazovanje najbolji oblik zapošljavanja kadrova. Kompanije na ovaj način, ne samo da štede troškove regrutovanja, već i izbjegavaju rizik angažovanja pogrešnog

zaposlenog za posao“, rekao je Mladen Perazić.

Preduzetništvo je ključni pokretač inovacija

Na pitanje šta su prioriteti crnogorskog obrazovnog sistema u okviru njegovog usklađivanja sa potrebama tržišta rada, ali i mobilnosti, naš sagovornik ukazuje da trendovi razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori nesumnjivo upućuju na izazove sa kojima se srijecemo i na kojima treba raditi u budućnosti.

„To su, prije svega, veće uključivanje privrede u realizaciju edukativnih aktivnosti, kreiranje zajedničkih istraživačkih projekata sa privrednim subjektima, kreiranje infrastrukturnih kapaciteta za povećanje

mobilnosti studenata (smještaj, servisi, održavanje nastave na engleskom jeziku, naročito u prvom ciklusu studiranja...). To su i kreiranje studijskih programa na engleskom jeziku, zatim, organizovano promovisanje kulture znanja, obrazovanja, nauke i istraživanja tokom studiranja (potrebno je da se u cijelom društvu sistemski i organizovano promovira razvoj obrazovanja, nauke i istraživanja, kao i da se primjenjuju mehanizmi za vrednovanje svakog dodatnog nivoa obrazovanja, kao i daljeg razvoja kompetencija), obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta obrazovanja. Neophodno je omogućiti praćenje nastave studijskih programa u popodnevnom i večernjim terminima, da bi zaposleni mogli da nastave

svoje obrazovanje, i naravno dalje razvijati koncept cjeloživotnog učenja utemeljen na dobroj međunarodnoj praksi u cilju, povećanja nivoa znanja i vještina zaposlenih i na kraju jedan od najznačajnijih prioriteta treba da bude podizanje preduzetničko-inovativnog karaktera obrazovanja. Preduzetništvo je ključni pokretač inovacija, konkurentnosti i rasta. Preduzetnici iniciraju ideje za stvaranje bogatstva i razvoj privrede. Cilj implementiranja preduzetničkog učenja u obrazovanju je razvoj skupa ličnih kvaliteta, znanja, vještina i kompetencija koji će pružiti podršku preduzetničkom pristupu u aktivnostima i u društvu“, istakao je Mladen Perazić.

Lj. V.

ZAPOSLjeni TREBA STALNO DA UČI I PRILAGOĐAVA SE PROMJENAMA

O tome koliko je svijest cjeloživotnog učenja u Crnoj Gori zaživjela, Mladen Perazić kaže:

„Danas nauka i tehnologija brzo napreduju i mijenjaju svijet, pa najtraženija zanimanja na svjetskom tržištu rada nisu postojala prije desetak godina, a promjene formalnog obrazovnog sistema iziskuju vrijeme. Formalni sistem obrazovanja je po svojoj prirodi spor. Potrebno je vrijeme da se napravi inicijativa za kvalifikacije, standardi znanja, obrazovni programi i da se sve to implementira. Tržišne ekonomije taj jaz prevazilaze razvojem cjeloživotnog učenja, modularizacijom svojih programa i stalnim usavršavanjem svojih zaposlenih. Zato, zaposleni treba stalno da uči i da se prilagođava promjenama, jer u suprotnom postaje neupotrebljiv. Takođe, zbog prisustva strukturne nezaposlenosti u Crnoj Gori neophodno je sprovesti prekvalifikaciju jednog broja nezaposlenih lica. Prekvalifikacija kao proces sticanja novih znanja i vještina i time osposobljavanje za novo zanimanje, podrazumijeva i lično ulaganje, napor da bi se stekao novi profesionalni identitet. U današnjem vremenu dinamičnih promjena na tržištu rada ovakva aktivnost je neophodna, da bi se uspostavio proaktivan odnos prema radu. Veliki broj realizatora obrazovanja odraslih organizuje, obuku, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju, nastojeći da prevaziđu jaz između ponude i tražnje na tržištu rada. S druge strane naš zakonski okvir je omogućio i privrednim subjektima da za svoj račun obučavaju radnike i da ih prekvalifikuju ili dokvalifikuju za određena zanimanja i određene profile.“

POVEZANOST PRIVREDE I VISOKOG OBRAZOVANJA

„U Crnoj Gori se u cilju povezivanja privrede i visokog obrazovanja, sinergija ostvaruje kroz realizaciju zajedničkih aktivnosti koje nastoje približiti potrebe privrede sa obrazovnom ponudom, počev od učestvovanja predstavnika privrede u međuresornim tijelima koja kreiraju i vode politiku visokog obrazovanja, zatim u aktivnostima praktične nastave studenata i realizacije studentske prakse, pa do participacije u mnogim međunarodnim projektima sa ciljem povezivanja privrede i obrazovnog sistema. U tom smislu važno je pomenuti aktuelni projekat DUALMON iz programa ERASMUS+, čiji je cilj implementacija dualnog modela u sistem visokog obrazovanja, a u kojem zajednički učestvuju privredni subjekti i univerziteti“, naglasio je Mladen Perazić.

Sa generalnim sekretarom Unije srednjoškolaca o važnosti stručnog obrazovanja

ONI KOJI POHAĐAJU STRUČNE ŠKOLE KONKURENTNIJI SU NA TRŽIŠTU RADA

Vladimir Perazić: Imajući u vidu konstantnu promociju stručnog obrazovanja u Crnoj Gori od strane svih relevantnih aktera rekao bih da je raspoloženje mladih za orijentaciju ka ovom vidu obrazovanja definitivno u porast

Unija srednjoškolaca Crne Gore krovna je zajednica svih učeničkih parlamenata u našoj zemlji, osnovana sa ciljem promovisanja važnosti učestvovanja srednjoškolaca u procesima odlučivanja u vezi sa svim aspektima njihovog obrazovanja. U opisu njenih djelatnosti su i međunarodna saradnja, jačanje demokratskih potencijala mladih ljudi, te uključivanje u savremene trendove omladinskog aktivizma, a sve to kroz različite vidove edukacije.

Vladimir Perazić, generalni sekretar ove organizacije, za „Prosvjetni rad“ iz svog ugla osvjetljava različite aspekte stručnog obrazovanja.

„Imajući u vidu konstantnu promociju stručnog obrazovanja u Crnoj Gori od strane svih relevantnih aktera rekao bih da je raspoloženje mladih za orijentaciju ka ovom vidu obrazovanja definitivno u porastu. Osim promocije, radi se i na poboljšanju postojećih, uvođenju novih programa, ali i podsticiju kroz međunarodne programe, a sve to će definitivno zainteresovati mlade“, ističe on.

Konkretno usmjerenje

Kad je riječ o konkretnoj ulozi Unije u širenju svijesti o značaju stručnog obrazovanja, ova organizacija, prema Perazićevim riječima, prije svega koristi svoju dobru umreženost.

„Mi kao srednjoškolska organizacija se uvijek trudimo da promoviramo ono što je bitno za naše srednjoškolce, a to je naravno i stručno

obrazovanje“, kaže on, dodajući: „Sve informacije se dijele putem naših kanala komunikacije, a preko delegata, predstavnika svih srednjih škola u Crnoj Gori, sve to dođe do velikog broja srednjoškolaca“.

Ono s čime se susrijecemo svaki polumaturant prilikom razmišljanja o nastavku školovanja svakako je stara dilema o odabiru između gimnazije i stručne škole. Naš sagovornik ukazuje na prednosti stručnog obrazovanja.

„Kao obrazovanje koje se fokusira na određenu oblast u odnosu na gimnaziju, stručno obrazovanje već kroz srednju školu daje mogućnost za konkretno usmjerenje. I to na način da su oni koji pohađaju stručne škole već u to doba konkurentniji na tržištu rada, ali tu je i predznanje za one koji žele da nastave svoje usavršavanje na fakultetu“, naglašava Perazić, a potom ukazuje na razliku između dva usmjerenja: „Mislim da gimnazija ima prednost najviše kod onih koji nijesu sigurni čime bi željeli da se bave u budućnosti, pa će na taj način steći neko opšte znanje, a onda će se tek na fakultetu usmjeriti. Dok oni koji su bili u stručnoj školi već imaju određena potrebna osnovna znanja za njihov budući životni poziv“.

Potreba za sveobuhvatnim istraživanjem

Jedno od važnijih pitanja tiče se i povratnih informacija – koliko su doskorašnji osnovni zadovoljni svojim trenutnim izborom, odnosno

šta je ono što ističu kao dobro, a šta kao loše.

„Unija srednjoškolaca Crne Gore je u konstantnoj komunikaciji sa srednjoškolicima posredstvom svojih delegata, a oni nam ukazuju na sve nedostatke sa kojima se susrijecemo. Ono što se pojavilo u posljednjem

periodu kao problematično jeste dio maturalnog ispita koji je nakon reforme po njihovom mišljenju dosta zahtjevniji. Nešto što bi svakako pomoglo da bolje sagledamo sliku o trenutnom zadovoljstvu srednjoškolaca obrazovanjem u Crnoj Gori bilo bi jedno

sveobuhvatno istraživanje“, napominje Perazić.

Kao neko ko dobro poznaje klimu među srednjoškolicima, generalni sekretar Unije osvrnuo se i na mogućnost popularizacije stručnog obrazovanja među polumaturantima i njihovim roditeljima.

„Kao što sam već naveo, promocija ide uzlaznom putanjom. Ukoliko se ona nastavi na isti način, popularizacija stručnog obrazovanja je nešto što je onda sasvim realno“, zaključuje Perazić.

N. N.

U posjeti: Srednja stručna škola u Pljevljima

U SKLADU SA POTREBAMA SAVREMENE NASTAVE

Svi kabineti tehnički i informatički opremljeni i prilagođeni potrebama različitih obrazovnih profila, kao i učenicima koji se obrazuju prema individualnim obrazovnim programima. Uspješno odgovorili problemima prilikom realizacije nastave tokom pandemije. Modularizovana nastava za većinu obrazovnih programa

Srednje stručno obrazovanje sve više je u fokusu. Puno se radi na njegovoj popularizaciji. Uvedene su mnoge novine (modularizovani obrazovni programi, dualno obrazovanje, novi smjerovi...), a kao i ostali nivoi obrazovanja posljednje dvije godine suočavalo se zbog pandemije COVID-19 sa različitim izazovima.

Da bi bolje sagledali kako sve to izgleda u praksi, razgovarali smo sa direktorom, nastavnicima i učenicima Srednje stručne škole u Pljevljima.

Riječ je o vaspitno-obrazovnoj ustanovi koja ima dugu tradiciju. Ove godine obilježila je 120 godina od svog osnivanja. Njeni temelji nalaze se u trogodišnjoj Devotičko-radeničkoj školi, koja je vremenom mijenjala opseg svog djelovanja, nazive i organizaciju rada.

Danas je ova škola jedna od najopremljenijih i najkompleksnijih stručnih škola u Crnoj Gori. Nastavu u njoj izvodi preko 100 nastavnika u okviru osam područja rada (ekonomija, pravo i administracija, trgovina, ugostiteljstvo i turizam, mašinstvo i obrada metala, elektrotehnika, saobraćaj, zdravstvo, šumarstvo i obrada drveta, uslužne djelatnosti) na kojima se obrazuje 639 učenika. Od ukupnog broja upisanih odjeljenja, 17 su četvrtog stepena i 11 odjeljenja trećeg stepena.

Savremena oprema

U školi ističu da, ako se ima u vidu složenost u organizaciji nastave, mogu biti zadovoljni uslovima za rad.

„Svi kabineti su tehnički i informatički opremljeni i prilagođeni potrebama različitih obrazovnih profila, kao i učenicima koji se obrazuju prema individualnim obrazovnim programima. Posebno treba istaći računarske učionice u školi, među kojima se izdvaja kabinet za elektro struku, koji je nedavno opremljen najsavremenijom opremom. U okviru obrazovnog programa mašinstvo i obrada metala učenici imaju mogućnost da se upoznaju sa radom na CNC mašini, kao i da koristeći 3D tehnologiju savladaju najrazličitije programske jezike. Đaci koji pohađaju obrazovni profil ugostiteljstvo dobili su ove godine moderno opremljen kabinet za praktičnu nastavu, a ako se tome doda njihov praktični rad u restoranu „Milet bašta“, koji posluje u okviru Srednje stručne škole, mogli bismo reći da naši učenici završavaju školu sa zavidnim nivoom znanja i da su konkurentni na tržištu rada“, kaže direktor mr **Bojan Strunjaš**.

Prema njegovim riječima, za učenike saobraćajne struke od velikog značaja je mogućnost da svoja teorijska znanja praktično primijene u Saobraćajnom centru, koji takođe posluje u okviru škole.

Direktor objašnjava da su tokom ove školske godine poboljšani uslovi za izvođenje praktične nastave učenicima na obrazovnom profilu

frizer. Takođe, i svi kabineti za opšteobrazovne predmete imaju najsavremeniju opremu i prilagođeni su za javne nastupe učenika, pri čemu se posebno ističe svojom opremljenošću kabinet za Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost.

Odgovorili izazovima

Kao i svi akteri obrazovnog sistema i u ovoj školi suočavali su se sa problemima realizacije nastave tokom pandemije COVID-19.

„Srednja stručna škola Pljevlja, kao uostalom sve škole u Crnoj Gori, uspješno je odgovorila na probleme prilikom realizacije nastave tokom pandemije. Najveći izazov bio je pred učenicima na smjeru zdravstveni tehničar, dok su učenici na ostalim obrazovnim profilima praktičnu nastavu obavljali u grupama. U toku prethodne školske godine, zdravstveni tehničari bili su uskraćeni za ovaj vid rada, već su praktično aktivnost zamijenili edukativnim materijalima koje su im nastavnici slali putem Microsoft Teams aplikacije“, ističe Strunjaš.

On smatra da su skraćeni časovi uticali na kvalitet nastave. Međutim, kako kaže, najveći broj nastavnika ove škole pokušao je i velikim dijelom uspio da taj nedostatak nadomjesti tako što je kombinovao redovnu i onlajn nastavu, nadoknađujući radom od kuće ono što se zbog skraćenih časova u školi nije moglo postići.

„Upravo zbog toga, vjerujemo da su učenici dostigli neophodan nivo znanja za tržište rada i da specifični uslovi izvođenja nastave tokom prethodne dvije godine neće ozbiljnije uticati na nastavak njihovog školovanja“, naglašava on.

I prema mišljenju profesora stručnih predmeta, realizacija nastave u posljednje dvije godine bila je dosta otežana.

„Nastava se izvodila onlajn preko Microsoft Teams aplikacije i u školi. Uz maksimalno zalaganje i posvećenost nastavnika stručnih predmeta, uprave škole i učenika uspjeli smo realizovati obrazovne programe. Za neke ishode u modulima redukovali smo planove realizacije i i skraćivali gradivo“, kaže **Amira Čolak**, profesora ekonomske grupe predmeta

I njen kolega mr **Vladica Avramović**, dipl. inženjer elektrotehnike, smatra da su prethodne dvije godine bile veoma teške. Kako kaže, skraćeni časovi, stresne situacije u porodici i kući, veliki broj odsutnih učenika i nastavnika, preležani virus među učenicima, a pogotovo starijim nastavnicima, posljedice preležane bolesti, psihička napetost, nošenje maski, strah od zaraze u svakom trenutku nastavnog procesa, samo su neke od činjenica koje govore u prilog toj konstataciji.

„Nastavni sadržaji su redukovani, bilo u teorijskoj bilo u praktičnoj ravni, što će ostaviti veliki trag, pogotovo

Bojan Strunjaš

Amira Čolak

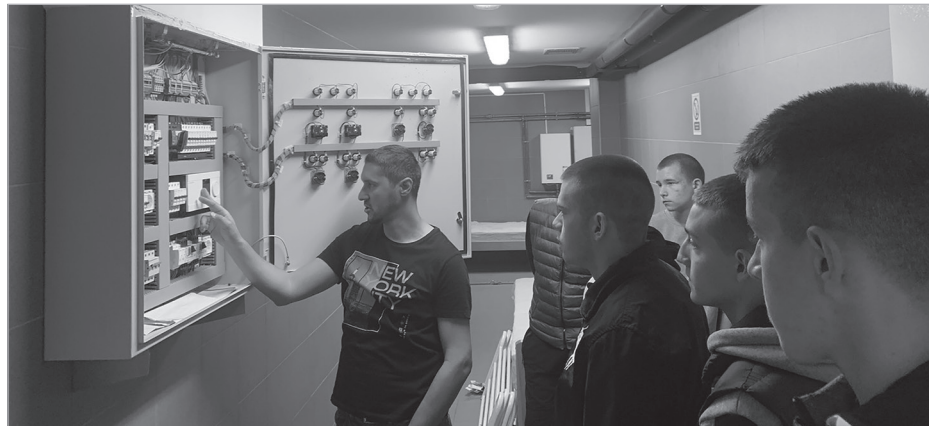
kod boljih učenika prilikom nastavka školovanja. Vrednovanje znanja učenika je takođe promijenjeno, jer su brzi i elektronski testovi u dobroj mjeri zamijenili papirne testove i detaljna usmena ispitivanja. Praćenje postignuća učenika je bilo veoma otežano, rađeno je sa zakašnjenjem i djelimično od strane nastavnika, ističe on, dodajući da se dobre strane u posljednje dvije godine odnose na podizanje kompetencija iz ICT oblasti za sve nastavnike, čak i one kojima je to uža struka“, ističe on, ocjenjujući da su uslovi rada za nastavu dobri.

Modularizovana nastava

I modularizovana nastava već je zaživjela u ovoj školi. Većina obrazovnih programa izvodi se kroz ovaj vid nastave.

„Zahvaljujući angažovanju koordinatora i njihovoj spremnosti da odgovore na mnoge nedoumice sa kojima su se u početku srijetali i nastavnici i učenici, danas imamo vrlo kvalitetan rad baziran na kontinuiranoj provjeri znanja. Tradicionalna nastava ponekad je učenicima dozvoljavala 'kampanjski rad', ali su kroz modularizovane obrazovne programe već shvatili da bez kontinuiteta u radu nema kvalitetnog znanja“, kaže direktor Strunjaš.

Profesor Vladica Avramović ocjenjuje da su modularizovani obrazovni programi veoma zahtjevni iz ugla nastavnika i učenika.

SARADNJA NA SVIM NIVOIMA

Srednja stručna škola Pljevlja posebnu pažnju posvećuje saradnji na svim nivoima kako sa školama u okruženju, tako i sa lokalnom zajednicom i međunarodnim organizacijama.

Kako kaže direktor Bojan Strunjaš, odavno je ostvarena saradnja ne samo sa preduzećima u kojima učenici izvode praktičnu nastavu, već i sa NVO sektorom i različitim pedagoškim udruženjima. Redovno saraduju sa NVO Zračak nade i Centrom za socijalni rad, kao i lokalnim medijskim kućama.

„Ove godine učestvuju u projektu MoVET koji finansira Evropska komisija, a čiji je prioritetni cilj osnaživanje internacionalizacije partnera iz zemalja zapadnog Balkana. Projektom rukovodi ENAIP, italijanska mreža koja pruža usluge stručnih obuka i povezivanje škola sa poslodavcima“, objašnjava on.

INKLUZIVNO OBRAZOVANJE

U školi je zaživjelo inkluzivno obrazovanje, jer su učenicima koji se obrazuju po IROP-u primamljivi različiti obrazovni profili.

„Ove školske godine inkluzivnim obrazovanjem obuhvaćeno je 10 učenika i tri asistenta u nastavi. Stiče se utisak da bi se na razvoju inkluzivnog obrazovanja sistemski moglo još više uraditi, a mi kao škola ulažemo dodatni trud da učenici sa smetnjama u razvoju budu što bolje integrisani u zajednicu. U tom smislu škola je opremljena tehničkim pomagalicama i računarskom opremom koja je prilagođena ovim učenicima, čime im se olakšava rad u učionici. Osim zalaganja na poboljšanju internih uslova za rad, nastojali smo da za ovu djecu omogućimo nesmetan prilaz školi, kabinetima, kao i poseban toalet za njih“, objašnjava Bojan Strunjaš.

On dodaje da je, zahvaljujući kvalitetnom radu pedagoške službe u Školi, koja podrazumijeva kontinuiranu saradnju sa roditeljima, medicinskim radnicima i socijalnim službama, vrlo mali broj učenika koji samovoljno napušta školovanje.

DUALNO OBRAZOVANJE

U ovoj vaspitno-obrazovnoj ustanovi posebno su ponosni na dualno obrazovanje jer ono je zaživjelo i dalo praktične rezultate.

„Činjenica da učenici praksu stižu kod majstora sa višegodišnjim iskustvom, a pri tome dobijaju novčanu nadoknadu za rad pojačava njihovu motivisanost, ali pojačava i zainteresovanost osnovaca za upis na dualni vid obrazovanja. Kada je riječ o saradnji sa poslodavcima, posebno treba istaći kvalitetnu saradnju koja je ostvarena sa Rudnikom uglja AD Pljevlja“, smatra direktor Bojan Strunjaš.

Kako ocjenjuje Darko Gačević, ovaj sistem obrazovanja omogućava učenicima postizanje boljih rezultata.

„Oni uporedo sa zaposlenim radnicima preduzeća obavljaju radne zadatke, gdje imaju priliku da se sretnu sa bolje opremljenim radionicama i većim obimom posla. Učenicima su obezbijeđene stipendije tokom školovanja, a imaju i mogućnost ostanka u preduzeću nakon završetka srednjeg obrazovanja. Na učenicima je da shvate posao ozbiljno i redovno ispunjavaju zadatke“, ističe on.

Nastavnica praktične nastave Gorica Manojlović smatra da je dualno obrazovanje dobro zamišljeno, ali ga treba unaprijediti.

„U redu je da učenici sa najboljim uspjehom koji su upisani u ova odjeljenja budu raspoređeni za rad u preduzećima i motivisani materijalnom nadoknadom, ali tu nadoknadu ne moraju isti ti učenici primati u drugom i trećem razredu, jer se nerijetko dešava da neki drugi učenici pokažu više talenta za taj posao i postižu bolje rezultate, ali ostaju uskraćeni za privilegije koje su pripale prividno najboljima“, naglašava ona.

Prema mišljenju Jelene Cvijović, jedan od nedostataka je mali broj poslodavaca zainteresovanih da prihvate učenike za rad u njihovom preduzeću.

„Bio sam jedan od njihovih kreatora u radnoj grupi, za pojedine module iz elektro struke više obrazovnih programa. Posle nekoliko godina njihove primjene u praksi, smatram da ih treba dopuniti i otkloniti uočene nedostatke, kroz određene procedure, ako je to zakonski moguće. Sada bih neke nastavne kriterijume drugačije definisao i bolje približio učenicima. Tehnički sadržaji iz elektro struke često su podložni promjenama, inovacijama i usklađivanjima sa novim tehnologijama, softverima, hardverskim komponentama, didaktičkim sredstvima, mjernim instrumentima i slično, što je mnogo više promjenljivo nego u drugim strukama. Poseban problem je nedostatak udžbenika za teorijske, a pogotovo za praktične nastavne sadržaje, što onemogućava kvalitetnu pripremu nastavnih sadržaja kod svih nastavnika“, smatra Avramović.

Profesorica Amira Čolak ukazuje da su modularizovani obrazovni programi u školskoj 2020/2021. i 2021/2022. godini realizovani u otežavajućim okolnostima. „Određeni ishodi su redukovani. Učenici završnih razreda koji su pohađali nastavu po modularizovanim obrazovnim programima su imali otežavajuće okolnosti pri pripremanju polaganja stručnog i završnog ispita. Centar za stručno obrazovanje u saradnji sa lpspitnim centrom i nastavnicima stručnih predmeta je redukovao kataloge za polaganje stručne teorije iz pojedinih modula“, kaže ona.

Dobri uslovi za praktičnu nastavu

Nastavnici praktične nastave ocjenjuju da su uslovi za taj segment rada u ovoj školi veoma dobri.

„Učenicima je dostupno pet radionica i to: strugarska, limarska, bravarska,

zavarivačka i automehatro-ničarska. Potreban materijal, alat i pribor uprava škole redovno nabavlja“, kaže **Darko Gačević**, specijalista mašinstva.

Prema njegovim riječima, funkcionisanje praktične nastave tokom pandemije COVID-19 bilo je usklađeno sa trenutnom situacijom. Učenicima je dostavljan nastavni materijal putem raspoloživih onlajn platformi. Najveći problem je bio za učenike koji nisu imali sredstva za praćenje onlajn nastave.

Gačević ocjenjuje da je saradnja sa poslodavcima na visokom nivou.

„Učenici su raspoređeni u četiri preduzeća i to: Rudnik uglja AD Pljevlja, DOO Vodovod, DOO Grijanje, Slavija komerc. Nastavnici praktične nastave redovno obilaze učenike kod poslodavaca i razgovaraju sa instruktorom praktičnog obrazovanja. Učenici rade prema predviđenom planu i programu“, objašnjava on.

Nastavnica praktične nastave **Jelena Cvijović**, specijalista mašinstva, ističe da je opremljenost radionica alatom na zavidnom nivou.

I ona ukazuje na probleme funkcionisanja praktične nastave u vrijeme pandemije.

„U određenim segmentima mogli smo djeci da pošaljemo video materijale, ali taj materijal nikako ne može da zamjeni njihov rad na času. Zatim bilo je vrlo teško naći pravi video materijal za nastavnu jedinicu. Kasnije, kada je dozvoljeno da se praktična nastava izvodi u školi, bilo je mnogo lakše, ali i tu je bilo nedostataka. Moralo se voditi računa o odstojanju, a nije bilo moguće da se svakom učenicu posveti dovoljno pažnje zbog skraćениh časova“, mišljenja je Cvijović.

Ona smatra da je saradnja sa poslodavcima korektna.

Marija Reljić, frizer specijalista, kaže da je školski kabinet opremljen sa svim frizerskim alatom i priborom, tako da se praktična nastava održava nesmetano. „Praktičnu nastavu za vrijeme pandemije nije bilo moguće realizovati u određenom periodu, jer se nastava izvodila onlajn. Ma koliko kvalitetan video materijal slali učenicima, on ne može u potpunosti zamijeniti njihov praktičan rad. Kasnije nam je omogućeno da praktičnu nastavu izvodimo u školi, ali i to je bilo otežano, jer smo morali da se pridržavamo svih mjera koje su tada bile propisane“, priča Reljić.

Nastavnica praktične nastave na smjeru ugostiteljstvo **Gorica Manojlović** ocjenjuje da su uslovi za praktičnu nastavu kod poslodavca na zadovoljavajućem nivou. Tokom pandemije COVID-19, kako kaže, bilo je onemogućeno obavljanje praktične nastave kod poslodavca, pošto restorani i hoteli nisu radili, pa su časovi praktične nastave održavani u kabinetu za vježbe.

Solidno znanje za nastavak školovanja i tržište rada

Učenici su veoma zadovoljni uslovima i za teorijsku i praktičnu nastavu.

Dragana Savičić, IV-3 (zdravstveni tehničar) kaže da je praktična nastava na njenom smjeru organizovana u bolničkim uslovima i prilagođeno mogućnostima i prioritetima učenika.

„Smatram da kao maturanti posjedujemo kvalitetno znanje koje možemo iskoristiti za nastavak školovanja, ali i primijeniti na tržištu rada. Lično sam zadovoljna na stepenom obrazovanja koje sam stekla u toku četvorogodišnjeg školovanja u ovoj ustanovi. U školi rade stručni profesori koji učenicima mogu da pruže adekvatnu pripremu za njihov dalji

profesionalni angažman“, ističe ona i dodaje da su, zbog situacije sa koronavirusom, prethodne školske godine bili uskraćeni za vježbe na terenu.

„Situacija se promijenila ove školske godine kada smo svakodnevnim odlaskom u bolnicu uspjeli da nadoknadimo izgubljeno vrijeme i steknemo nove praktične vještine. Iskusni koordinatori praktične nastave bili su spremni da nam razjasne svaku nedoumicu i pomognu da bolje upoznamo posao kojim ćemo se baviti“, naglašava Savičić.

I njena drugarica iz odjeljenja **Cmiljana Laketić** zadovoljna je uslovima rada.

„Našu teorijsku nastavu prati bezbroj vizuelnih primjera, radi boljeg i temeljnijeg shvatanja gradiva, za šta je učenicima potrebna tehnička podrška u vidu računara, projektor, pametnih tabli i slično. Škola nam je sve to obezbijedila. U svakom trenutku smo, pored teorije koju učimo iz knjiga, gradivo mogli utemeljiti na predavanjima i slikovitim primjerima naših profesora-ljekara“, ističe ona.

Laketić tvrdi da su spremni za tržište rada, ali i za dalji nastavak školovanja u branši za koju su se školovali.

„Sa praktičnom nastavom, gdje naglašavam kontinuirani rad sa pravim bolesnicima u bolnici, i djecom ometenom u razvoju, kako u bolnici, tako i kroz uzajamnu saradnju sa 'Dnevним centrom' i 'Zračkom nade', susreli smo se već i u prvim danima kada smo krenuli da izučavamo ovaj smjer. Mentori, tj. zdravstveni tehničari u bolnici, uvijek su spremni da nam odgovore i sa strpljenjem pokažu ono što je potrebno. Omogućili nam opuštenu atmosferu u radu i pokazali nam sve svojim primjerom, uz njih smo stekli lijepu komunikaciju i odnos sa pacijentima, što znači od presudnog značaja

kada je njihov oporavak i liječenje u pitanju“, naglašava Laketić.

„Veoma sam zadovoljna praktičnom nastavom od kad smo dobili novu opremu u restoranu škole. Škola je ispunila moja očekivanja i naučila sam dosta toga. Zadovoljna sam i praktičnom nastavom kod poslodavca, jer uvijek ima nešto što dodatno naučim“, ocjenjuje **Jovana Ječmenica**, III-3, gastronom.

Njena drugarica iz odjeljenja **Jelena Bujaković** ne krije zadovoljstvo kada je riječ o praktičnoj nastavi.

„Smatram da sam stekla solidno znanje za dalji nastavak školovanja. Kada je riječ o dualnom obrazovanju zadovoljna sam, profesori se trude i žele da nam objasne gradivo“, kaže ona.

Tokom posljednje dvije godine vannastavne aktivnosti nisu se odvijale na isti način kao prethodnih godina, ali su ipak bile prisutne u našoj školi i donijele zavidne rezultate. Učenici su u ovom periodu imali nekoliko edukativnih radionica na kojima su oni bili predavači, posjećivali su različite sajmove i uspješno učestvovali na brojnim takmičenjima. To je školi u 2021. donijelo prvu nagradu iz oblasti medijska pismenost na državnom nivou, a ove školske godine dva učenika na obrazovnom programu gastronom, zbog kvalitetnog učešća, na državnom takmičenju nagrađena su dodatnom obukom u Grčkoj iz oblasti gastronomije.

Posebna pažnja budućim učenicima

Direktor Strunjaš ukazuje da škola sa posebnom pažnjom prati kretanje učenika po završetku školovanja.

„Značajan dio njih upisuje se na fakultete, a rijetki su učenici koji nisu ostvarili neki vid zaposlenja po završetku srednje škole. Ono što ipak upada u oči, a po čemu se ne

■ Jelena Cvijović

razlikujemo od drugih sredi-naste činjenica da ti učenici često ne obavljaju poslove za koje su se školovali. Nijesu rijetki slučajevi da pojedini bivši učenici dolaze na doškolovanje na nekom drugom obrazovnom profilu koji se u datom momentu pokazao kao atraktivniji od onoga na kome su se oni školovali“, ističe on.

Prema njegovim riječima, utisak je da interesovanje učenika za upis u stručnu školu iz godine u godinu raste, posebno kada je riječ o četvorogodišnjim usmjerenjima i dualnom obrazovanju. Nešto manju zainteresovanost učenici pokazuju za trogodišnja usmjerenja.

„Našu vaspitno-obrazovnu ustanovu najbolje promoviraju bivši učenici, među kojima je mnogo inženjera, profesora, pravnika, ekonomista i uspješnih preduzetnika. Škola se trudi da novim generacijama ponudi nova i atraktivna zanimanja, pa smo ove godine predložili resorsnom ministarstvu da nam odobri upis učenika na neke obrazovne programe koji do sada nisu bili zastupljeni, kao na primjer tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta i tehničar za kompjutersko konstruisanje i dizajn u mašinstvu“, naglašava direktor.

Lj. V.

Srednja likovna škola „Petar Lubarda“, jedina takve vrste u Crnoj Gori

MJESTO STICANJA NAPREDNIH UMJETNIČKIH ZNANJA

Milivoje Đukić, direktor: Važnost stručnog obrazovanja kada je umjetnost u pitanju jeste u tome što nudi različite mogućnosti za razvoj praktičnih vještina, kao i sticanje znanja i kompetencija koje će im kasnije olakšati umjetničko napredovanje

10

Prosvjetni rad

JUN
2022
BROJ
60

Kad se spomene stručno obrazovanje, ljudi uglavnom pomisle na srednjoškolske ustanove koje pripremaju kadrove za tržište rada, poput ekonomskih, mašinskih ili elektrotehničkih škola. Međutim, uz pojam „stručno“ vezuje se i oblast umjetnosti, pa je priča o ovoj vrsti obrazovanja nepotpuna bez te po mnogo čemu specifične sfere ljudskog djelovanja.

Srednja likovna škola „Petar Lubarda“ na Cetinju jedina je u Crnoj Gori koja na tom obrazovnom nivou edukuje buduće slikare, vajare, crtače, grafičare, fotografe, restauratore i druge umjetnike ili djelatnike u oblasti kulture. Sve je počelo osnivanjem Umjetničke škole na Cetinju daleke 1946. godine, kojim su rukovodili velika likovne umjetnosti **Petar Lubarda** i **Milo Milunović**, da bi u današnjem vremenu Srednja likovna škola postala nezaobilazna adresa svima koji teže pravilnom i postupnom razvoju svojih umjetničkih potencijala.

Prema riječima direktora **Milivoja Đukića**, „kao neko ko je u svakodnevnoj interakciji sa učenicima, nastavnicima, roditeljima, članovima školskog odbora i savjeta roditelja, mogu slobodno da kažem da je naša škola veoma voljena i cijenjena, što ujedno olakšava rad, pa biti dio nje pričinjava veliko zadovoljstvo“.

„Istina je da niko nije bio pripremljen za pandemiju koronavirusa i da nas je ona prinudila da pronademo digitalna rješenja za učenje na daljinu u jednom periodu, u drugom na skraćene časove, ali smo uspjeli da se kvalitetno izborimo sa novonastalim okolnostima i iz svega izvučemo maksimum“, naglašava on, dodajući kako su sve vrijeme poštovani savjeti i preporuke Instituta za javno zdravlje Crne Gore, te kako su se epidemioloških mjera

pridržavali svi – od uprave, preko nastavnika, pa sve do učenika.

Prema Đukićevim riječima, među učenicima vlada veliko interesovanje za umjetnost, „što kasnije i potvrđuju svojim umjetničkim radom i priznanjima koja stižu i izvan naših granica“.

„Budućim likovnim umjetnicima nudimo priliku da steknu napredna umjetnička znanja. Trudimo se da kroz inovativne metode i u velikoj mjeri individualni pristup u nastavi razvijemo sve njihove umjetničke potencijale“, ističe on.

Čelnik SLŠ „Petar Lubarda“ ukazuje i na značaj stručnog obrazovanja.

„Važnost stručnog obrazovanja kada je umjetnost u pitanju jeste u tome što nudi različite mogućnosti za razvoj praktičnih vještina, kao i sticanje znanja i kompetencija koje će im kasnije olakšati umjetničko napredovanje, usavršavanje, kao i zapošljivost“, zaključuje on.

Sveobuhvatni i kvalitetni obrazovni programi

Profesorica likovne grupe predmeta **Mirjana Vučković**, koja je ujedno i predsjednica školskog odbora, te prosvjetna radnica sa najdužim stažom u ovoj školi, ukazuje na činjenicu da je SLŠ „Petar Lubarda“ kao jedina likovna škola osnovna baza i resurs za akademsko umjetničko obrazovanje u Crnoj Gori.

„O tome govori i podatak da je prolaznost prilikom upisa na srodnim fakultetima gotovo 100%, kako u zemlji, tako i u inostranstvu. Škola je nastavila tradiciju koju su započeli Petar Lubarda i Milo Milunović. Tako se, danas, učenici kroz dva obrazovna programa osposobljavaju za klasično likovno obrazovanje i grafički dizajn. Klasično likovno obrazovanje nudi kvalitetno

obrazovanje kroz likovne discipline kao što su crtanje, vajanje, grafika, konzervacija i restauracija, zidne tehnike, slikanje kopija i izrada mozaika. Grafički dizajn nudi savremenu edukaciju iz oblasti vizuelnih komunikacija, grafičkog oblikovanja knjige, grafičkih programa, tipografije, plakata, pisma, fotografije i filma. Znači, trenutna situacija u edukativnom smislu je veoma dobra, jer škola nudi sveobuhvatne i kvalitetne obrazovne programe. U ovoj školskoj godini školu pohađaju 93 učenika, a kako se bliži prijemni ispit evidentno je veliko interesovanje za upis u našu školu kako iz zemlje, tako i iz inostranstva. Uslovi rada su prilično dobri, ateljei su adekvatno opremljeni, škola kontinuirano obezbjeđuje potrebnu opremu i materijal za rad u ateljeima, što omogućava uspješnu realizaciju ciljeva nastavnih programa. Za grafički dizajn se pretežno koriste računari, koji su u dobrom stanju, ali će se, u cilju praćenja tehnoloških inovacija, vrlo brzo ukazati potreba za njihovom promjenom“, kaže sagovornica „Prosvjetnog rada“.

Ona ukazuje i na to koje su pozitivne, a koje negativne strane funkcionisanja ove srednjoškolske ustanove.

„Pozitivna strana je ta što škola pruža veliku podršku učenicima kroz redovne i vannastavne aktivnosti, realizaciju edukativnih programa, mogućnost izlaganja i učešća na međunarodnim konkursima, a sve to prati stručan, posvećen i kreativan nastavni kadar kroz individualni i grupni rad sa učenicima. Negativna strana je ta što se škola nalazi u dijelu zgrade cetinjske gimnazije i samim tim ima ograničeni prostor. To nas limitira za upis većeg broja učenika i uvođenje novih obrazovnih programa iz oblasti umjetnosti“, naglašava Vučković.

■ Mirjana Vučković

Egzistencijalna nesigurnost

Prema njenim riječima, na putu ostvarivanja punog umjetničkog potencijala najčešće stoji ekonomski faktor.

„Naime, pored izraženog talenta i velikog rada, vrlo često dolaze u situaciju da ne mogu sebi da obezbijede neophodan materijal za rad, usljed njegove visoke cijene. Gradnju umjetničkog djela, osim likovne, čini i kvalitetna tehnologija i upotreba materijala“, kaže ona. „Osim toga, status slobodnog umjetnika zna da dovede do egzistencijalne nesigurnosti, što često

može da utiče na inspiraciju i sputavanje umjetnika u iskazivanju svog potencijala.“

Mirjana Vučković otkriva i detalje vezane za likovnu grupu predmeta, odnosno na sam način odvijanja nastave.

„Predajem istoriju umjetnosti, teoriju forme, slikarsku tehnologiju, restauraciju i slikanje kopija, zidno slikarstvo i mozaik. Svi ovi predmeti imaju teorijski dio i praktičan rad. Nastava sadrži nastanak i gradnju likovnog djela poštujući sve elemente i principe komponovanja u raznim crtačkim i slikarskim tehnikama, koristeći recepture starih

majstora i savremenih materijala i tehnika. Nakon izradenog likovnog djela, učenici se upoznaju sa uzrocima njegovog oštećenja i o značaju kvalitetne likovne i tehnološke izrade i načinu sprečavanja destruktivnih procesa kroz konzervaciju, obnavljanje oštećenih fragmenata kroz restauraciju, kao i o metodama zaštite i očuvanja umjetničkog djela. Budući srednjoškolci likovne škole mogu da očekuju da će biti osposobljeni za ovladavanje umjetničkim i kreativnim aktivnostima, a to stvara uslove za plodan razvoj posebnih vještina i znanja. Takođe će

■ Irena Vuković

■ Lada Perović

■ Irina Savić

steći sposobnost analize procjene umjetničkog djela koristeći: deskripciju (što vidim?), analizu (kako je djelo organizovano?), interpretaciju (što je poruka autora?), evaluaciju (da li je umjetničko djelo uspješno?). Poslije završene srednje likovne škole učenici stižu veoma dobru podlogu za nastavak školovanja sa velikim dijapazonom likovnih disciplina i mogućnost širokog spektra umjetničkog djelovanja", ističe ona, navodeći kako ohrabruje svršene osnovce „da dođu u najljepšu školu na svijetu, jer naš moto je: 'Sve što možeš da zamisliš, možeš i da ostvariš' (Pikaso)".

Kontinuiran i predan rad

Važno mjesto u obrazovnom programu Srednje likovne škole „Petar Lubarda“ zauzima i dizajnerska grupa predmeta. Profesorica **Irena Vuković** naglašava kako ova grupa obuhvata „jednu kompleksnu, slojevitu, ali interesantnu oblast kroz koju mlado, kreativno biće shvata i uči da voli put kojim ga budući poziv vodi“.

„To su cjeline diferencirane na mikro, ali objedinjene u jedan makro sažetak koji je sublimiran kroz tehnička znanja i kreativna iskustva koja oblikuju budućeg grafičkog dizajnera. Pojednostavljeno bi to zvučalo ovako: kroz ilustraciju, tipografiju, grafičko oblikovanje knjige, veb-grafiku, brendiranje, plakat, grafičke komunikacije, pismo, grafički dizajn u modi, tehnologiju štampe i grafičke programe pokušavamo da zajednički vizuelizujemo različite probleme, da dajemo interesantne odgovore na neka interesantna pitanja čiji se suštinski odgovori i traže kroz kritičku misao svojstvenu mladosti; pa, u najvećoj mjeri kroz nastavu i podstičem ovu vitalnu crtu grafičkog dizajna, sadržanu u ideji, u riječi da je grafički dizajn umjetnost i da je svakoga od njih, učenika, zadesila nevjerojatna privilegija da u rapidno nadolazećem trendu raspoloživih tehničko-tehnoloških sredstava mogu da pronađu njihovu smislenu upotrebu, da izraze osjećanja, stav, bunt ili nešto drugo što imaju u sebi. Još pojednostavljenije mogli bismo reći da vježbamo da likovno oblikujemo korice knjiga, crtamo ilustracije za različite namjene, učimo se vještinama oblikovanja slovnog znaka, teksta, likovno-grafički oblikujemo

plakat, poster, pa sve do jednostavnih štamparskih formi kakve su naljepnica ili vizit-karta, odnosno reklamni baner za neki digitalni prostor i još mnogo toga“, ističe ona i dodaje: „Sve ovo, naravno, podrazumijeva izučavanje različitih mogućnosti realizacije kojima oblikuju svoje ideje: digitalne – koje su danas podrazumijevajuće, čija priroda u velikoj mjeri i oblikuje razmišljanje mladih današnjice, i tradicionalne – utemeljene na provjerenim i dokazanim grafičkim i likovnim standardima koji, srećom, traju, i koje, srećom, naši učenici kroz nastavu usvajaju i spoznaju kao temeljnu vrijednost kvaliteta likovnosti“.

Kao i kod drugih stručnih škola, važan dio realizacije nastave predstavlja i praktični aspekt.

„Praktične vježbe su uglavnom koncipirane tako da zahtijevaju kontinuiran i predan rad. To je imperativ. Učenici se na nastavi upoznavaju sa nastavnom oblašću kojom će se baviti i kroz časove koji kombinuju teoriju i praktičnu nastavu dobijaju smjernice, primjere i štampane ili elektronske parametre koji treba da im pomognu da bolje razumiju zahtjeve zadatka. Predočavaju im se primjeri dobre, ali i loše prakse likovno-grafičkog prevazilaženja problema, demonstriramo, analiziramo. U toku časova dobijaju primjedbe, sugestije, a malobrojna odjeljenja, koja broje maksimalno 12, 13 učenika, omogućavaju nam rad sa njima i na individualnom nivou, što koristimo kao veliko preimućstvo u identifikaciji i artikulaciji njihovih likovnih afiniteta. Kroz vannastavne aktivnosti organizujemo dolazak gostujućih predavača, prezentacije i na taj način ustupamo im mogućnost višeg da prošire svoje potencijale“, naglašava Vuković.

Dizajn kao eksperiment bez kraja

Ona napominje kako kod dizajna ima dosta izazova, te da ako grafički dizajn posmatramo sa aspekta umjetnosti, „čemu, što sam izdvojila na početku, stremim u radu sa njima, a što svakako ne isključuje i njegovu komercijalnu prirodu, naprotiv, i te kako je sadržana u slojevitosti i višeznačnosti ove likovne oblasti, onda ga, jednim dijelom, možemo doživjeti kao igru, eksperiment bez kraja“.

„Sa druge strane, znamo da umjetnost ima veliku moć, a grafički dizajn, kao izrazito komunikativna likovna disciplina otvara mogućnosti da nešto kažete i, što je najvažnije, da vas neko čuje. To su neprocjenjivi indikatori koji ove mlade ljude, čak, određuju kao ličnosti, oslobađaju ih raznih stega. Naravno, treba se osvrnuti i na onu 'težu' stranu u izboru ovog zanimanja – praćenje dizajnerske prakse na tržištu, kontinuiranu nadogradnju, učenik mora dubinski da sagledava problem koji je pred njim, mora da čita knjige, da osjeća društvene okolnosti, da artikuliše svoja iskustva i sadržaje koje će oblikovati. Bez toga ne može da oblikuje ni korice knjige, ni plakat, niti zaštitni znak. Tek kada shvati značaj sopstvene nadogradnje može da ovlada vještinama oblikovanja i tada će osjetiti istinsko zadovoljstvo i dalekosežne rezultate rada na sebi, a njegov profesor neizmjeran ponos i uspjeh“, navodi Vuković.

Nezaobilazno pitanje, posebno kad govorimo o nastavi koja podrazumijeva i teoriju i praksu, odnosi se na dvogodišnju pandemijsku krizu. Naša sagovornica uz osmijeh kaže kako su im planovi možda bili uzdrmani, „ali kao pragmatičari okrenuli smo to u svoju korist i maksimalno koristili resurse i alate koji su nam sredstva za rad i u redovnim okolnostima“.

„Posao kojim se bavimo dosta nas upućuje na upotrebu digitalnih alata, platformi i komunikacije na daljinu uopšte. Tu je, djelimično, održan i odgovor na Vaše posljednje pitanje, koji potvrđuje da je grafički dizajn posao koji ima budućnost i koji će svoju ulogu, opravdanje, imati svuda i u svim okolnostima. Imate veliki broj mladih ljudi koji svoje poslovne aranžmane ostvaruju preko interneta, na inostranom tržištu. Sa druge strane, sa aspekta nastavne prakse, svakako da je živa riječ nemjerljiva, ali što je tu je, trudili smo se da postignemo sve što smo zacrtali planovima i ciljevima, da sačuvamo dobru energiju; pandemija nam je otvorila i neke nove teme za razmišljanje, novi način sagledavanja realnosti, pa smo na tu temu i radili dosta. Svi smo, ipak, pozdravili povratak u učionice i ateljee, u naše lijepe formate komunikacije, učenja i druženja“, ocjenjuje ona.

Na kraju, polumaturantima koji razmišljaju šta je

PUT KA UMJETNIČKOJ KARIJERI

Potvrđujući da među mladima vlada veliko interesovanje za likovno stvaralaštvo, profesorica Mirjana Vučković ukazuje i na mogućnost ostvarivanja želja učenika u pogledu daljeg razvoja umjetničke karijere.

„Učenici koji se upišu počinju da izučavaju likovnu grupu predmeta i tokom vremena, shodno svom senzibilitetu i afinitetu, pokazuju veće interesovanje i kreativnost za određene crtačke i slikarske tehnike. Intenzivnija posvećenost izabranim tehnikama, kasnije, u većini slučajeva, opredjeljuje za dalju umjetničku karijeru“, napominje ona. Vučkovićeva dodaje da je, zahvaljujući kvalitetnom radu pedagoške službe u Školi, koja podrazumijeva kontinuiranu saradnju sa roditeljima, medicinskim radnicima i socijalnim službama, vrlo mali broj učenika koji samovoljno napušta školovanje.

najbolji izbor za dalje školovanje nameće se i dilema koliko je koja oblast primamljiva u kontekstu mogućnosti zaposlenja.

„Uz sve što sam navela, ovo zanimanje je privilegija i u tom smislu. Danas, praktično, nemate nijedan segment života gdje nije vidljiv neki oblik štampanog ili elektronski oblikovanog sadržaja“, naglašava Irena Vuković, dodajući: „Štaviše, 3D oblikovanje i štampa generišu, između ostalog, i objekte za stanovanje, tako da je budućnost ovog zanimanja neupitna. Ostaje tek da se vidi koje će domete dosegnuti u budućnosti, pa, ko hoće da radi i da se usavršava 'nema zime'. A rekla bih da mladi ljudi i te kako imaju svijest o izuzetnom značaju 'grafičkog oblikovanja našeg bivanja', čemu svjedoči sve veće interesovanje učenika za upis u našu školu.“

Jedinstvo teorije i prakse

Profesorica vajanja **Lada Perović** ukazuje na to da je vakanje oblast likovne umjetnosti sa kojom se prvi put srijeće veći broj učenika kad upišu Srednju likovnu školu „Petar Lubarda“.

„Nažalost, ovaj segment je zanemaren u osnovnim školama, ali samim tim je ovaj predmet i interesantan kao i sve što je novo, a pruža mogućnosti za istraživanje“, ističe ona, dodajući: „Nastava vakanja se odvija u ateljeu, kao i ostali stručni predmeti, a opremljen je štafelajima i materijalom poput gline i žice, koje djeca uglavnom koriste tokom rada“.

Ovaj segment je posebno interesantan zbog jedinstva teorijskog i praktičnog dijela.

„Teorija vajarke tehnologije je sastavni dio praktičnog rada i nije ih moguće razdvajati, sami način rada zahtijeva njihovo međusobno prožimanje. U uvodnom dijelu časa učenici se upoznavaju sa zadatkom, materijalom, načinom izrade i ciljevima

koje bi trebalo savladati za određeni period, a ovo samo pokazuje da su teorija i praksa u neraskidivoj vezi“, napominje prof. Perović.

Ona podsjeća da je vakanje za učenike relativno nov predmet „koji izaziva kod djece znatiželju i jednu dozu istraživanja“.

„Nevjerovatno je koliko uspjeha imaju u realizaciji radova, a ne mali broj puta dolazi i do samostalnih projekata. Zadovoljstvo je gledati njihovo sazrijevanje i napredak, a stimulansi u svakom slučaju su uvijek prisutni, kako konstruktivna kritika, tako i pohvale“, kaže sagovornica „Prosvjetnog rada“.

Kad je riječ o savjetima budućim srednjoškolcima, Lada Perović smatra da je dosta toga na učenicima samim.

„Što se tiče mog savjeta budućim srednjoškolcima, bio bi da biraju ono što iskreno vole i čime žele da se bave u životu. Ne postoji ništa što ispunjava čovjeka kao uživanje u radu, a smatram da je za veliki broj učenika naša škola jedan divan uvod u život ispunjen ljubavlju prema onome što će biti okosnica njihove budućnosti“, zaključuje ona.

Čvrst temelj za budućnost

Jedna od onih koji su zadovoljni svojim srednjoškolskim izborom svakako je **Irina Savić**, učenica odjeljenja II-a SLŠ „Petar Lubarda“.

„Moja ljubav prema slikanju, još od malena, podstakla me je da tragam za pravom odlukom kada je moje školovanje u pitanju. U tom traganju i sagledavanju svih činjenica shvatila sam da Srednja likovna škola 'Petar Lubarda' zapravo pruža sve ono što jedan umjetnik želi da ima – široko obrazovanje i čvrst temelj za budućnost“, kaže ona.

Irina svjedoči i da je veoma zadovoljna školom u cjelini, odvijanjem nastave, odnosom sa profesorima i ostalim učenicima.

„Škola je opremljena svim potrebnim nastavnim sredstvima što pruža uslove za kvalitetno odvijanje nastave iz svih, a posebno iz stručnih predmeta. Ono što sliku čini potpunom jeste divan i prijateljski odnos sa profesorima koji uvijek imaju razumijevanje za nas. Slobodno mogu reći da mi činimo jednu složnu porodicu koja pruža toplinu i osećaj sigurnosti, a samo dobra i čvrsta porodica daje dobru i uspješnu djecu“, naglašava mlada umjetnica.

Za nju je svakako veliku promjenu značila odluka da se zbog škole iz rodnog grada Bara preseli na Cetinje.

„Tu odluku nijesam lako donijela, ali sam sada ponosna zbog nje. Ovaj grad-muzej njeguje ogromno kulturno blago. Malo mjesto sa toliko znamenitosti (Zetski dom, Centralna narodna biblioteka 'Đurđe Crnojević') jednom mladom umjetniku pruža neiscrpne motive koje svijet još nije vidio“, naglašava ona i dodaje: „Nakon srednje škole planiram da upišem Likovnu akademiju. To je moj san i moja velika želja. O nekoj posebnoj oblasti kojom bih se bavila još nemam pravu sliku, ali se nadam da će se to iskristalisati tokom studija“.

Ukoliko polumaturantima nije toliko važan glas starijih, a svi smo imali takve momente u buntovnom periodu odrastanja, onda bi ih svakako moglo zanimati šta im poručuje generacijski bliška osoba sa jasno izraženim umjetničkim afinitetima.

„Polumaturantima koji, sigurna sam, još tragaju za pravom odlukom, poručujem da slijede svoje snove, osluškuju svoj unutrašnji glas i krenu putem koji vole. Sigurna sam da svako od nas u sebi po jedan biser krije. Pronađite ga i počnite da ga njegujete i unapređujete. Ja sam svoj biser pronašla – Srednja likovna škola 'Petar Lubarda“, nadahnuto zaključuje Irina Savić.

Stručna praksa studenata

PUT DO PRVOG ZAPOSLENJA

Tokom prakse mnogo se nauči i praktična nastava bi mogla da bude više zastupljena tokom studija, jer se iz tog dijela nastave može iscrpiti mnogo znanja, iskustva, savjeta i korisnih informacija za dalji rad, poručuju studenti

Prema Nastavnom planu za osnovne i master studije na svim organizacionim jedinicama UCG stručna praksa je zastupljena minimum 25 odsto od ukupnog opterećenja i obavezna je, podsjeća prorektor za nastavnu prof. dr Veselin Mićanović

U nastojanju da jaz između teorijskih znanja koje studenti usvajaju tokom studija i veština i praktičnih znanja koje privredni subjekti traže bude u najvećoj mjeri umanjen, fakulteti održavaju kontinuiranu saradnju sa poslodavcima.

Ovakvim pristupom nastavnom procesu, kroz projektno studiranje, koje podrazumeva suštinski novi nivo povezivanja sa kompanijama i formulisanje dugotrajnih veza i međusobnih odnosa – univerziteti i privredni subjekti svojim zajedničkim delovanjem daju suštinsku podršku razvoju karijere i interesu studenta da pronađu dobar i siguran posao.

Ali, uz neophodnu studentsku praksu, studentske programe treba sinhronizovati sa potrebama tržišta rada, kako bi studenti imali mogućnost zapošljavanja odmah nakon završavanja studija. Poslovi budućnosti, prema mnogim istraživanjima, traže ljude koji imaju izražene veštine za saradnju, komunikaciju i rešavanje problema, razvijene uglavnom kroz socijalno i emocionalno učenje. U kombinaciji sa tradicionalnim veštinama, društvene i emocionalne kompetencije opremaju studente da evoluiraju u novim sferama društva znanja.

U tom smislu veoma je važno povezivanje privrednih subjekata, državnih i javnih institucija sa studentima.

Kako su nam kazali na brojnim fakultetskim

jedinicama, ciljevi studentske prakse su sticanje praktičnih znanja i priprema studenata za prvo zaposlenje, upoznavanje potencijalnih poslodavaca s kvalitetom, znanjem, sposobnostima i veštinama budućih diplomaca, saradnja na upisu i stipendiranju novih i odabranih sadašnjih studenata, obuka i obrazovanje menadžerskih struktura, organizovanje tematskih grupnih poseta studenata organizacijama, kao i gostujuća predavanja i predstavljanje poslovanja privrednih subjekata.

Studenti stekli potrebne vještine i u doba korone

Koliko je stručna praksa zastupljena na fakultetima Univerziteta Crne Gore (UCG) i kako je ona organizovana razgovarali smo sa prorektorom za nastavu prof. dr Veselinom Mićanovićem.

Prema Nastavnom planu za osnovne i master studije na svim organizacionim jedinicama UCG stručna praksa je zastupljena minimum 25 odsto od ukupnog opterećenja i obavezna je.

Pandemija je uslovlila drugačiji vid nastavnog procesa, ispitne provjere znanja, pa i organizovanje stručne prakse.

„U vremenu pandemije, stručna praksa je realizovana u laboratorijama sa manjim grupama studenata, a dijelom snimanjem praktičnih vježbi koje su studenti dodatno mogli da prate“, kazao je Mićanović.

Na pitanje kako su se epidemiološke mjere odrazilile na organizovanje tog, veoma važnog segmenta nastavnog procesa i koji su fakulteti najviše „trpjeli“ zbog takvih uslova rada, naš sagovornik ističe:

„To vrijeme je iza nas, već u ovoj 2021/2022. godini od samog početka praktična nastava je realizovana prema planu. U prethodnom periodu trpjele su sve jedinice, možda je najevidentniji nedostatak praktične nastave bio na fakultetima za obrazovanje nastavnika, ali se i tamo reagovalo osmišljavanjem i realizacijom simulacija u manjim grupama. Međutim, studenti su stekli potrebne vještine i kompetencije, istina na teži način i uz dodatne napore, ali ipak su postigli određena znanja i razvili neophodne vještine.

Stručna praksa je nerijetko put do prvog zaposlenja. Ali na državnom Univerzitetu nemaju statističke podatke u vezi sa angažovanjem studenata nakon obavljene stručne prakse.

„Međutim, osvrnuo bih se na aktivnosti Karijernog centra UCG koji organizuje više događaja i programa, kao podršku studentima na njihovom karijernom putu u okviru kojih se izgrađuju veze između studenata i potencijalnih budućih poslodavaca. Među njima su: 'Obuka za početnike u biznisu' koju tradicionalno pohađaju i uspješno završi 30 studenata godišnje, zatim konkurs za najbolje start-up ideje

studenata na kojem je od 18 prijavljenih ideja dodijeljeno šest nagrada u toku 2021. godine. Tu je i 'Sajam sezonskog zapošljavanja – Summer job' koji se organizuje već 14. godinu zaredom i predstavlja priliku studentima da kroz direktnu komunikaciju sa predstavnicima preko 40 kompanija, hotelskih grupa i agencija u jednom danu nađu sezonsko zaposlenje i tako steknu prvo radno iskustvo i naprave prve korake u zapošljavanju (nauče da pišu CV obrazac i prođu kroz proces selekcije). Zatim 'Sajam praksi i stipendija' na kojem su, evaluacijom kojom je još uvijek u toku, potvrđene 34 ostvarene prakse u ovom semestru, Student Business Hub (trenutno pohađa treća generacija polaznika ovog edukativnog programa), a putem digitalne platforme Jobiri namijenjene za edukaciju i zapošljavanje mladih, naši studenti će biti u prilici da povećaju svoju zapošljivost, ostvare kontakt sa poslodavcima iz njihove profesionalne i stručne oblasti i na taj način steknu prva radna iskustva“, naveo je Mićanović.

Praktična nastava u obrazovnim institucijama

Dekanica Filozofskog fakulteta u Nikšiću prof. dr **Tajana Novović** ističe da je stručna praksa integrativni dio posebnih kurikuluma studijskih programa u toj univerzitetskoj jedinici.

„Budući da se dominantno nastavni kadar za crnogorski obrazovni sistem školuje na Filozofskom fakultetu, inicijalno obrazovanje obavezno uključuje praktične aktivnosti koje se realizuju u odgovarajućim institucijama. Značaj prakse smo posebno apostrofirali u okviru akreditacije iz 2017. godine, a dodatno precizirali u posljednjem dokreiranju akademskih programa 2020. godine. Ciljevi na nivou studijskih programa, kao i ishodi koji predstavljaju projektovana postignuća, izvedeni su i precizno usaglašeni sa elementima znanja, vještina i kompetencija predviđenih Crnogorskim kvalifikacionim okvirom. Svi studijski programi osnovnih studija na Filozofskom fakultetu imaju predviđeno oko 25% praktične nastave. Ta se nastava realizuje na različite načine, kroz saradnju sa institucijama obrazovanja (predškolske i školske ustanove, resursni centri), kulture, nevladinim sektorom itd.

U nastavnim planovima predmeti usmjereni na obavezni praktični dio, izdvojeni su pod nazivima: školska praksa, pedagoški praktikum, istorijski praktikum i slično. Osim posebnih predmeta posvećenih praksi, različiti vidovi vježbanja realizuju se u sklopu metodčkih disciplina (za studente nastavničkih usmjerenja), terenske nastave (za studente SP Geografija), kliničke prakse (za studente SP Psihologija), istorijskog praktikuma

(za studente SP Istorija). Takođe, većina ostalih predmeta podrazumijeva neki vid vježbanja čiji je cilj usavršavanje vještina i kompetencija“, objasnila je naša sagovornica.

Prema njenim riječima, „u silabusima postoji sklad između planiranih ishoda učenja i oblika provjere znanja i ocjenjivanja. Na primjer – u metodičkoj grupi predmeta definišu se ishodi koji podrazumijevaju da studenti samostalno pripremaju i održavaju časove; shodno tome, u oblicima provjere znanja obavezno se navodi da je taj održani čas jedan od oblika provjere njihovog znanja. Takođe, predmet koji se tiče vokalnoinstrumentalne nastave (Studijski program za obrazovanje učitelja, Studijski program za predškolsko vaspitanje i obrazovanje) predviđa ishode u vezi sa tim da studenti samostalno izvede određene kompozicije; u skladu sa tim, u oblicima provjere znanja vidljivo je da taj ishod biva provjeren“.

Stručna praksa na Filozofskom fakultetu je u početnim fazama sprovođenja epidemioloških mjera zbog pandemije koronavirusa bila prilično redukovana. No, nastavnici i saradnici su u najkraćem roku pronašli modalitete održavanja stručne prakse, shodno prirodi programa i potrebama učesnika. Nastavnici su koristili video-materijale iz digitalnih arhiva, organizovali simulacije praktičnih aktivnosti putem platforme Moodle

12

Prosvjetni rad

JUN
2022
BROJ
60

■ Marija Jeknić

■ Magdalena Burzanović

ili nekih drugih vidova elektronske komunikacije.

„Poteškoća u realizovanju planiranih praktičnih aktivnosti je bilo, ali smo nalazili modele za kompenzovanje određenih segmenata programa, koje nije bilo moguće realizovati direktno i 'frontalno', tj. po uobičajenoj proceduri grupnog uključivanja studenata u različite institucije, na koje smo inače usmjereni. Praktične aktivnosti koje se izvode na fakultetu (različiti praktikumi) ili na otvorenom, poput terenske nastave, uz poštovanje propisanih mjera i pratećih preventivnih sadržaja, kontinuirano su se sprovodili. Najviše izazova smo imali prilikom realizovanja metodoloških aktivnosti u školskim uslovima, budući da su na snazi bile prilično restriktivne mjere u nekim fazama, pa je ulazak studenata u vrtiće, škole, resursne centre bio onemogućen u tom periodu. No, i u tim periodima profesori i saradnici su se snalazili kreirajući neka supstitutivna rješenja i koristeći raspoložive arhive obrazovnih aktivnosti uz primjenu digitalnih alatki u okviru raspoloživih elektronskih medija, poput Zoom-a, Skajpa, platforme Moodle i uobičajenih vidova komunikacije putem društvenih mreža.

Kompleksni zahtjevi tržišta

Kada je riječ o posebnim „mjestima nedostatnosti“, kako kaže Novovičeva „u cjelovitom obrazovnom sistemu ponovo se osvijetlio pitanje 'osjetljivih grupa' i segmenata predškola. Vrlo ekspeditivno organizovanje različitih modela onlajn aktivnosti djelovalo je zaista 'spasonosno' za obrazovni sistem, no pitanje dostupnosti, opremljenosti različitim digitalnim alatima ostalo je otvoreno i teško rješivo za one koje nisu imali mogućnosti da koriste prednosti elektronskih medija. Takođe, najmlađi, tj. djeca predškolskog uzrasta takođe, nisu bili u središtu obaveznog pohađanja 'virtuelnog vrtića', što ponovo ukazuje na nedostatnu sistemsku pažnju u odnosu na potrebu

obavezne, kontinuirane vaspitno-obrazovne potpore najmlađima. U tom smislu valja istaći primjer studentkinja sa Studijskog programa za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, koje su uz podršku nastavnika i saradnika organizovale i snimile brojne aktivnosti za djecu, koje su bile dostupne djeci, vaspitačima i roditeljima.“

Pored toga, praktična nastava raspoređena je tokom svih studijskih godina, što znači da su studenti prije početka pandemije bili uključeni u aktivnosti prakse u realnom radnom okruženju, a očekuju ih i nove takve aktivnosti čija realizacija je već otpočela tokom ljetnjeg semestra studijske 2021/2022. godine.

Na pitanje da li su studenti u takvim uslovima stekli neophodna znanja za tržište rada, dekanica Filozofskog fakulteta kaže: „Tržište rada je prilično razduženo i zahtjevi su kompleksni prilično, tako da je teško jednoznačno odgovoriti na to pitanje. Budući da smo svjesni zasićenosti tržišta u mnogim segmentima, našim studentima ukazujemo na prednosti aktuelno afirmisanog proaktivnog modela obrazovanja, koji ih upućuje na potrebu kontinuiranog razvijanja vlastitih transversalnih vještina, poput timskog rada, komunikativnih vještina, kreativnosti itd., koje otvaraju veću prohodnost kroz zanimanja i zapošljavanje u okviru aktivnosti preduzetništva.“

„Stručna praksa se, nastavlja ona, obavlja u nekoliko institucija, sa kojima imamo sporazume, koje su nam najdostupnije, a to je samo dio raspoloživog i odgovarajućeg institucionalnog prostora za profesionalni angažman naših diplomiranih studenata. Pripravnički staž pripada postuniverzitetskom periodu, predstavlja obaveku koju završavaju diplomirani studenti, nakon čega se mogu zaposliti. O tome nemamo preciznih podataka.“

Prema nedavno objavljenim informacijama iz Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, veća potražnja od ponude je usmjerena na profesije i radna mjesta razredne nastave

i predškolskog vaspitanja i obrazovanja, što se tiče programa sa Filozofskog fakulteta, no kako je prethodno istaknuto, diplomirani visokoškolski nalaze svoje profesionalno angažovanje i u drugim sferama, koje ne moraju direktno biti povezane sa kurikulom inicijalnih studija.

Medicinski fakultet kontinuirano unapređuje nastavu

Prof. dr **Aleksandra Vuksanović-Božarić**, prodekanica za nastavu Medicinskog fakulteta UCG, ističe da ta visokoobrazovna ustanova, u skladu sa svjetskim trendovima, savremenim metodologijama kontinuirano unapređuje kvalitet nastavnog procesa, sa ciljem da doktori medicine budu prepoznati po usvojenim znanjima i vještinama baziranim na ishodišta učenja, uz očuvanje akademskog integriteta, što je podsticajni milje za nauku i istraživanje.

Prepoznatljivi kvalitet, kreativnost i energiju studenata Medicinskog fakulteta nastavnici i saradnici usmjeravaju i na rad u promociji javnog zdravlja koja će biti generator razvoja društvene zajednice.

Na Medicinskom fakultetu se realizuju integrisani akademski studijski program Medicine, Stomatologije, Farmacije, Primijenjeni studijski program Zdravstvene njege na Visokoj medicinskoj školi, Primijenjene fizioterapije u Igalu, po Bolonjskom principu, kao i programi doktorskih i specijalističkih studija i od ove godine Primijenjene master studije Zdravstvene njege i Fizioterapije.

„Kroz kontinuiranu medicinsku edukaciju Medicinski fakultet obezbjeđuje edukativne karaktere savremenih trendova iz svijeta od regionalnih autoriteta. Mobilnost studenata Medicinskog fakulteta kroz međunarodnu saradnju i organizovanu aktivnost MOMSIC-a, je poseban dio obrazovnog procesa. Kroz realizaciju bilateralnih, nacionalnih, Erasmus i Erasmus plus projekata, ostvarena je značajna međunarodna saradnja regionalnih centara i Medicinskog fakulteta UCG.

„Medicinski fakultet vodi praktičnu nastavu u okviru specijalizacije doktora medicine. Kompletna specijalizacija Radiologije i Porodične medicine, odvija se prema planu i programu na Medicinskom fakultetu i njegovim kliničkim bazama.

U kontroli sprovedene nastave, koriste se savremeni indikatori kontrole kvaliteta.

Teorijska i praktična nastava na pretkliničkim predmetima studijskih programa Medicinskog fakulteta se realizuje u savremeno opremljenim amfiteatrima, slusaonicama, laboratorijama, kompjuterskim salama u zgradama Medicinskog fakulteta.

U skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i aktima UCG, sprovođenje praktične nastave je obavezan segment nastavnog procesa na Univerzitetu Crne Gore. Nastava iz kliničkih predmeta se odvija u nastavno naučnim bazama Medicinskog fakulteta: Kliničkom Centru Crne Gore, Institutu za javno zdravlje, Domovima zdravlja Podgorica i drugim specijalizovanim ustanovama. Kroz savremene tehnologije učenja i predavanja na daljinu, testiranje uspjeha studenata i kroz savremene elektronske modele, prate se ishodišta učenja studenata u toku studiranja“, naglasila je Vuksanović-Božarić.

Kroz aktivnosti studenata u osjetljivoj epidemiološkoj situaciji u Crnoj Gori teži Medicinskog fakulteta je, prema njenim riječima, promocija i konkurentnost sa svjetski priznatim fakultetima, prepoznatljiv identitet na mapi akademske zajednice, uz benefit društva u cjelini.

Klinička praksa u Centru za simulaciju

„Kroz nove sadržaje uz modernu tehnologiju teorijska i praktična nastava na svim studijskim programima Medicinskog fakulteta savremenim modelima obrazovnog procesa se kontinuitetom kvaliteta održava. Studenti svih studijskih programa ovog Fakulteta su izuzetno odgovorni i savjesno pristupili konceptu učenja

NEOPHODNO VIŠE PRAKSE

Marija Jeknić, apsolvantkinja stomatologije, stručnu praksu je obavljala na Stomatološkoj poliklinici, kao i u Kliničkom centru Crne Gore u sklopu Medicinskog fakulteta u Podgorici. Praktična nastava je pratila najveći broj predmeta kako stomatoloških, tako i opštemedicinskih, i to od prve pa do posljednje godine studija. Izuzetak je bio period karantina usljed pandemije koronavirusa, kada nije bilo praktične nastave.

O tome kako je organizovana stručna praksa na Fakultetu koji pohađa, Marija kaže: „Rekla bih da je moj sveukupni utisak prilično kompleksan za izraziti jednom riječju. Sa jedne strane cijenim koliko je uloženo u praktičnu nastavu određenih oblasti, dok sa opozitne strane da ima mnogo prostora za unapređenje drugih. Međutim, ne mislim da je krivica isključivo na predavačima i organizatorima praktične nastave, već i na studentima, kao savjesnim pojedincima koji treba da se zalažu za promjene u slučaju nezadovoljstva, gdje bi se stvari svakako morale promijeniti.“

Imala je odgovoran odnos prema nastavi da bi po završetku studija što sigurnije zagazila u poslovne vode.

„Međutim, iz lične perspektive, ali i kroz razgovor sa kolegama, sve sam svjesnija da nas nakon diplomiranja čeka još mnogo posla kako bismo bili sigurni u ono u šta smo vjerovali da ćemo biti kada diplomiramo. Potrebno teoretsko znanje smo stekli, ali je stomatologija grana medicine koja se uveliko oslanja na praksu koja na fakultetu nije dovoljno razvijena. U dosadašnjem načinu organizovanja stručne prakse mi se sviđelo što smo imali predanih doktora koji su se zalagali za moguće maksimume, dodatne termine i nesebično pružanje znanja. Ono što bih sigurno predložila kao izmjenu jeste više nedeljnih termina grupnog održavanja praktične nastave, odgovorniji pristup pojedinih predavača, a posebno mogućnost dolazaka pacijenata na studentske vježbe bez naplate za stomatološke usluge za koje su uglavnom studenti i plaćali“, poručila je Marija.

Magdalena Burzanović, buduća profesorica engleskog jezika, stručnu praksu u trajanju od dva semestra, odradila je u OŠ „Ratko Žarić“ u Nikšiću.

„U prvom semestru sam išla na opservaciju pomoću kojih sam na kraju semestra pisala izvještaj o tome kako su časovi izgledali i koje su se metode i tehnike koristile u nastavi što je bilo veoma korisno. U drugom semestru je bilo predviđeno da studenti spremne i samostalno održe probni, a zatim i čas za ocjenu. Međutim tada je počela korona i taj dio ispita se nije mogao realizovati u učionici. Zbog toga smo imali zadatak da osmislimo čas i aktivnosti koje bismo održali na tom času, te da ga održimo kolegama putem onlajn nastave.

Samim tim nisam imala priliku da steknem iskustvo kako je to biti profesor u stvarnoj učionici. Međutim, s obzirom na to kakve su okolnosti bile, naša profesorica metode se potrudila da taj virtuelni čas bude vjerodostojan iskustvu koje bismo stekli da smo bili u mogućnosti da čas održimo đacima u učionici“, kazala je Magdalena.

Ona smatra da se tokom prakse mnogo nauči i da bi praktična nastava mogla da bude više zastupljena tokom studija, jer se iz tog dijela može iscrpiti mnogo znanja, iskustva, savjeta i korisnih informacija za dalji rad.

daljinu, kombinovanim modelima i neposredno.

Uz izuzetne napore nastavnog osoblja, a u interesu studenata, nastavnici i saradnici su u salama za simulaciju prikazivali savremene principe usvajanja dijela kliničkih vještina, kroz praktičan rad sa studentima u manjim grupama i implementaciji kliničkih vještina i tehnika u savremenu kliničku praksu, a sve u duhu primjenjive nauke sa međunarodno uporedivim ishodištima učenja. U studijskoj 2021–2022.god. praktična nastava se u punom kapacitetu odvija uživo, u nastavnim bazama Medicinskog fakulteta, zahvaljujući odgovornom ponašanju studenata Medicinskog fakulteta koji su se vakcinisali“, rekla je Vuksanović-Božarić.

Kroz nove sadržaje uz modernu tehnologiju u multimedijalnim salama izvodi se dio nastave savremenim modelima obrazovnog procesa. U Centru za simulaciju kroz savremene principe usvajanja dijela kliničkih vještina praktičnim radom sa studentima u manjim grupama, nastavnici i saradnici prikazuju dio kliničkih vještina i tehnika savremene kliničke prakse, a sve u duhu primjenjive nauke sa međunarodno uporedivim ishodištima učenja.

Na Medicinskom fakultetu koji je centar naučnoistraživačkog rada u oblasti biomedicine i centar interdisciplinarnih istraživanja u okviru projektnih programa i istraživanja uspostavlja se strateško partnerstvo sa renomiranim naučnoistraživačkim institucijama u Evropi.

Benefiti organizovanja i pohađanja praksi su višestruki. Kompanije koje organizuju praksu promovišu poslovnu kulturu društvene odgovornosti. Pružajući šansu mladim, ambicioznim studentima, poslodavci se nalaze u poziciji da prepoznaju profil kandidata koji im je potreban. To je jedan od najboljih načina regrutacije novih kadrova. S druge strane, praksa se pokazuje kao prilika da studenti nauče da primenjuju teorijska znanja koja su stekli tokom studija, kao i da steknu radno iskustvo koje će im se pokazati kao značajno u daljem radu. S obzirom na to da stalno usavršavanje po jedinca postaje imperativ, obavljanje prakse se pokazuje kao faza koja prethodi prvom zaposlenju. Studenti, nakon uspešno obavljene praksi, dobijaju preporuku od kompanija u kojima su radili, a nerijetko i ponudu za zaposlenje.

Olga Đuričković

INTERVJU: Marija Đonović, direktorica Gimnazije „Niko Rolović“, u povodu stogodišnjice rada ustanove

VIJEK VASPITNOOBRAZOVNOG SVETIONIKA

U razmišljanjima kako obilježiti tako veliki i tako značajan jubilej, iskristalisale su se dvije zamisli – željeli smo da napravimo nešto što će biti trajno, i opet, nešto što će biti u duhu doba u kojem živimo

■ Marija Đonović

■ Niko Rolović

Barska Gimnazija „Niko Rolović“, jedna od najznačajnijih obrazovnih ustanova na jugu naše zemlje, obilježila je veliki jubilej – vijek postojanja i uspješnog rada. Tim povodom održana je prigodna svečanost na kojoj su se zvaničnice podsjetile bogatog historijata ove škole, upriličena je dodjela priznanja najboljim učenicima za školsku 2021/22 godinu, a prikazan je i film za koji je direktorica **Marija Đonović** nazvala rezultatom „ljubavi i zahvalnosti za sve što nam je Gimnazija dala i što je učinila za Bar i cijelu Crnu Goru“.

Ona je ovim važnim povodom govorila i za Prosvjetni rad.

Ove godine Gimnazija „Niko Rolović“ slavi 100 godina postojanja. Kako gledate na ovaj veliki jubilej?

Gimnazija „Niko Rolović“ je 2021. godine navršila cio vijek postojanja. To je jubilej vrijedan velikog slavlja. Ipak, okolnosti u kojima se našao čitav svijet nametnule su nova pravila igre i postavile nove izazove. Trebalo je održati procese nastave i učenja u uslovima dotad nepoznatim. Zadatak zbog kojeg je obilježavanje jubileja moralo da pričekava. Smatramo da za dobre namjere i plemenita

djela, kao što je proslavljanje čitavog vijeka postojanja tako važne vaspitno-obrazovne ustanove u Baru, pa i u cijeloj Crnoj Gori, nikad ne može biti kasno.

Povodom obilježavanja ovog značajnog datuma kreiran je i prigodni dokumentarni film. Recite nam nešto više o tom projektu.

U razmišljanjima kako obilježiti tako veliki i tako značajan jubilej, iskristalisale su se dvije zamisli – željeli smo da napravimo nešto što će biti trajno, i opet, nešto što će biti u duhu doba u kojem živimo. Ideja da kreiramo film o Gimnaziji odgovorila je na zahtjeve koje smo sebi postavili – ostavićemo još jedan trag o stogodišnjem postojanju Gimnazije, i taj trag će biti digitalan, dakle, u potpunosti će korespondirati sa standardima dvadeset prvog vijeka. No, bilo je lako poželjeti, ali mnogo teže ostvariti. Uskoro se postavilo ogromno, gotovo nerješivo pitanje – kako jednim kratkim dokumentarnim filmom obuhvatiti cijelih sto godina? Kako istaći burne, prelomne godine njenog postojanja? Kako ispričati priču o svima onima koji su u njoj radili i učili, kad je nemoguće pomenuti sve njene

profesore i sve njene učenike, sve te nizove generacija koje su ugradile sebe u nju, jednako kao što je Gimnazija ugradila sebe u sve njih, to jest, u sve nas? Prikupljajući dokumentaciju, listajući stare dnevnik, pregledajući stare fotografije, stvarao se postepeno nacrt scenarija, a zatim i sam scenario. Radeći na svemu tome, shvatili smo da smo zapravo svi u tom filmu. Svi njeni bivši i sadašnji đaci, svi njeni bivši i sadašnji profesori. Jer je priča o trajanju Gimnazije kroz vrijeme zapravo priča o svakom pojedincu čiji se život u jednom trenutku susreo sa životom Gimnazije.

Budući da ste direktorica jedne tako dugovječne ustanove, šta za Vas lično znači ovaj jubilej?

Jubilej je samo povod da se osvrnemo i sagledamo njen značaj. I da, takođe, sagledamo i svoje mjesto u trajanju koje teče i danas, i teći će i sutra, i u vremenu kad nas više ne bude. Jer, ljudi budu i prođu, ali institucije poput naše Gimnazije pobjeđuju vrijeme i stoje čvrsto.

Svjesni smo da smo tek jedna u nizu generacija učenika i profesora Gimnazije „Niko Rolović“, ali ujedno i jedina kojoj je pripala čast

obilježavanja njenog stotog rođendana! I zahvalni smo zbog toga.

Kroz vijek postojanja, Gimnazija je prolazila kroz razna iskušenja. Jedno od njih počelo je prije dvije godine, u vidu pandemije koronavirusa, i tek sad mu se, nadamo se, nazire kraj. Kako ste se nosili sa tom vrstom krize?

Okolnosti pandemije koje su izmijenile lice svijeta, i koje su uslovile i ispomjerale mnogo šta i na globalnom i na lokalnom planu, uticale su i na vaspitno-obrazovni rad u školama. Gotovo preko noći morali smo se prilagoditi radu u potpuno novim uslovima. Nije bilo lako ni profesorima, ni učenicima, jer smo bili uskraćeni za sve ono što školu čini školom. Svakodnevnu komunikaciju uživo zamijenio je rad za računarnom, onlajn časovi, Vajber grupe... Proces prilagođavanja je bio kraći nego što smo očekivali i veoma brzo smo se privikli na nov način funkcionisanja. Nije bilo jednostavno organizovati i održavati nastavu na potpuno nov način, ali su profesori dali sve od sebe da učenici steknu ključna znanja iz svih nastavnih predmeta i da nastava što manje izgubi na kvalitetu. I pored svega

BURAN ISTORIJAT

Ukazom Ministarstva prosvjete Kraljevine SHS od 6. novembra 1920. godine odobreno je osnivanje Niže četvororazredne gimnazije u Baru, a počela je sa radom septembra 1921. godine (U I razred upisana su 62, a u II 25 učenika). Međutim, 29. avgusta 1929. zatvoreno je 29 nižih gimnazija, među kojima i barska. Ministarstvo prosvjete, uz saglasnost predsjednika kraljevske vlade, donijelo je potom Ukaz o ponovnom otvaranju gimnazije koja je počela sa radom školske 1931/32. godine, sa 136 učenika.

U toku okupacije Gimnazija je radila po naređenju okupatora. Rad je bio neredovan i bez rezultata, a školu je pohađao mali broj učenika. Veliki broj đaka i profesora uključio se u borbu za oslobođenje zemlje, a neki od njih dali su i svoje živote za slobodu. Među njima i narodni heroj **Niko Rolović**, čije ime danas nosi gimnazija. Poslije oslobođenja Crne Gore, Povjereništvo za prosvjetu Crnogorske antifašističke skupštine narodnog oslobođenja dalo je uputstvo za otvaranje gimnazije i 19. februara 1945. godine otpočela je redovna nastava u gimnaziji. Školske 1944/45. upisano je 226 učenika u sedam odjeljenja i od te godine broj učenika se stalno povećavao.

Narodni odbor Sreza barskog u februaru 1954. donio je odluku da se u Baru otvori Viša realna gimnazija. Školske 1953/54. uveden je V razred, a zvaničan naziv Gimnazija „Niko Rolović“ ustanovljen je školske 1956/57. kada je, na zahtjev Školskog odbora Više realne gimnazije u Baru, Narodni odbor Sreza Cetinje donio odluku da Gimnazija nosi ime narodnog heroja Nika Rolovića.

U zemljotresu 1968. godine znatno je oštećena školska zgrada, te se pristupilo obezbjeđenju sredstava za gradnju nove škole na Topolici. Nova zgrada je ušla u upotrebu 24. novembra 1972, na dan oslobođenja Bara.

NOVI PROJEKTI ZA NOVO VRIJEME

Novo vrijeme zahtijeva nove standarde u realizaciji nastavnog plana i programa, kao i unapređenju rada same škole. Možete li izdvojiti neke projekte koji su sprovedeni u prethodnom periodu, odnosno najaviti neke buduće?

Najnoviju istoriju Gimnazije „Niko Rolović“ obojilo je učešće u brojnim projektima. U mnoštvu projekata koji su postali izraz, pa i opšte mjesto, savremene obrazovne politike, bilo je i više i manje izazovnih. Jedan od onih posebnih, koji je pobudio kreativna gimnazijska vrela, i koji je usmjeren na razvoj cjelovite ličnosti mladog čovjeka, jeste program UNICEF-a „Moje vrijednosti i vrline“.

onog lošeg što nam je donijela pandemija, ipak je ostalo i ponešto dobro. Naučili smo možda neke lakše i brže načine komunikacije koje ćemo koristiti u budućnosti.

Bliži se upis učenika u srednje škole. Zašto smatrate da bi za mnoge od njih Gimnazija „Niko Rolović“ bila pravi izbor?

Posebna pažnja se posvećuje talentovanim učenicima, koji kroz različite vannastavne aktivnosti razvijaju

kreativne potencijale kao i kroz dodatnu nastavu, pa tako godinama unazad osvajaju nagrade na Državnom takmičenju u znanju, Olimpijadi znanja, sportskim, recitatorskim, ekološkim, i mnogim drugim takmičenjima. Stoga mislimo da Gimnazija pruža mogućnost učenicima da se svestrano razvijaju, te bi i ovo bio jedan od razloga koji bi preporučio Gimnaziju „Niko Rolović“ svršenim osnovcima.

N. N.

OŠ „Jugoslavija“ u Baru obilježila 40 godina rada

REZULTATI VRIJEDNI PAŽNJE

Ova vaspitno-obrazovna ustanova prati nove standarde i ide u korak sa vremenom. Danas je pohađa 2.213 učenika koji su raspoređeni u 45 odjeljenja. Đaci su uključeni u veliki broj sekcija, od kojih su posebno aktivne sportska, recitatorska, sekcija glume, eko sekcija, izviđači...

Osnovna škola „Jugoslavija“ u Baru počela je da radi 1982. godine. Jubilarni 40. rođendan proslavila je svečanom akademijom u Domu kulture.

Kako je tom prilikom kazala v. d. direktorice **Slavica Radević**, ova vaspitno-obrazovna ustanova pratila je nove standarde i išla u korak sa vremenom u procesu sprovođenja različitih reformi u obrazovanju. O tom vremenu rada škole, njenom nastojanju da nove kvalitete i zahtjeve u prosvjeti primjeni i sprovede kroz praksu, kako je rekla, svjedoče mnogi uspjesi i nagrade.

„U ovih 40 godina postojanja jasno se uočava i treća faza koju slikovito možemo približiti sintagmom 'škola 21. vijeka'. U savremenim uslovima života, koje prati brza digitalizacija i transformacija postojećih sistema, najvažniji posao i najveći izazov obrazovnih institucija, a posebno škola, pa i naše, je da budemo podsticajne sredine i pripremimo učenike za dalji život u kojem će lične težnje i afiniteti biti usklađeni sa potrebama zajednice i društva u cjelini. Na tom putu, čeka nas veoma izazovan i težak zadatak reformisanja i osavremenjavanja obrazovanja, modernizacija nastave uz najviše standarde tehničkih i informatičkih kompetencija“, istakla je Radević.

Sjećanja na minule godine prikazana su u dokumentarnom filmu „Mozaik našeg trajanja“, koji je realizovala Produkcija „Bubulj“ iz Bara sa članovima kolektiva.

Kada je počela da radi (školske godine 1982/1983. godine) ovu vaspitno-obrazovnu ustanovu pohađalo 509 učenika, raspoređenih u 21 odjeljenje. Na raspolaganju je bilo 18 kabineta. Danas ona ima najviše đaka u barskoj opštini. Školske

2021/2022. godine primila je 2.213 učenika. Oni su raspoređeni u 45 odjeljenja i jedno područno odjeljenje škole u Zupcima, kao i dva odjeljenja integrisane nastave. Prosječan broj djece po odjeljenju je 26,5.

Kako kaže direktorica Radević, uslovi za rad relativno su dobri. Škola ima ukupnu površinu od 7.960 metara kvadratnih. Raspolaze sa 25 učionica opšte namjene, devet namjenskih i 23 pomoćna kabineta, kao i sa dvije računarske učionice, bibliotekom i medijatekom. Bibliotečki fond škole je na zavidnom nivou – 3.890 naslova sa 13.013 jedinica, odnosno primjeraka knjiga.

Vannastavne aktivnosti

U školi ističu da je dosta pažnje posvećeno vannastavnim aktivnostima. Uspješno radi đački parlament zahvaljujući kojem se djeca na kreativan i savremen način uvode u rad školske zajednice. Đaci su uključeni u veliki broj sekcija, od kojih su posebno aktivne sportska, recitatorska, sekcija glume, eko sekcija, izviđači... Od 1992. objavljuju školski list „Koraci“.

Da se uspješno radi sa talentovanom djecom potvrđuju njihovi uspjesi na takmičenjima u različitim oblastima. Na Državnom takmičenju znanja iz biologije osvojili su dva prva mjesta, iz engleskog jezika drugo mjesto. Sveukupni su pobjednik Školskih sportskih igara za 2021. godinu, ali i nosioci mnogobrojnih sportskih priznanja. Učesnici su takmičenja iz engleskog jezika i matematike na međunarodnom nivou... Tu su i brojne nagrade na literarnim konkursima, dramskim i recitatorskim takmičenjima... Više puta bili su pobjednici na opštinskom

takmičenju na kvizu „Koliko poznajem svoj grad“. Do sada je preko 380 učenika osvojilo diploma „Luča“ tokom školovanja.

Talenti uvijek u fokusu

Prema riječima profesorice biologije **Mirjane Vučinić**, opremljenost škole nastavnim sredstvima je solidna, ali ipak nedovoljno usklađena sa potrebama savremene škole. Nedostaje više interaktivnih tabli, savremenija informatička oprema, adekvatan didaktički materijal.

„Ali i pored navedenih nedostataka, učenici uz podršku i rad stručnih, kompetentnih nastavnika postižu dobre rezultate. Kroz nastavne i vannastavne aktivnosti prepoznaju se talenti. Njihovo angažovanje i postizanje rezultata je na zavidnom nivou. Učenici se motivišu, prate, podstiču i njihov rad se vrednuje i kroz prigodne nagrade i diplome“, ističe ona.

Profesor razredne nastave **Slobodan Knežević** kaže da su uslovi u školi u proteklom vremenu izdignuti na viši nivo.

„Najviše je, prema mojem mišljenju, doprinijelo to što se više uložilo u obrazovne tehnologije koje moraju da prate savremene tokove digitalizacije i promjene na tehnološkom nivou. Moramo biti u skladu i u korak sa djecom koja to prihvataju brže i bolje od nas“, veli on, dodajući da je ovoj školi prioritet otkrivanje i rad sa djecom koja su talentovana. Formirana je i komisija za darovite učenike i prati njihov rad i napredak već od prvog razreda. Učenici rado učestvuju u vannastavnim aktivnostima jer mogu na njima da izraze svoj talenat i kreativnost.

„Talentovani đaci iz naše oblasti se lako otkrivaju,

sami se istaknu već na prvim časovima. Kao koordinator Tima za podršku darovitim učenicima, znam da svi nastavnici naše škole nađu vremena za ovu djecu. Rad sa njima se odvija na dodatnim časovima i spontano na svakodnevnim časovima. Talentovanom učeniku, nastavnik mora biti podrška da bi on taj svoj talenat njegovao i usavršavao“, ističe profesorica fizike **Marina Andrijević-Petrović**.

I profesorica crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti **Dragana Nikić** ocjenjuje da su đaci ove škole veoma zainteresovani za vannastavne aktivnosti.

„U skladu sa svojim afinitetima učestvuju u sekcijama u kojima ispoljavaju svoje sposobnosti, originalnost, talenat, kreativnost... Novinarsku sekciju učenici posebno vole, motivisani su da učestvuju u osmišljavanju i kreiranju školskog časopisa gdje dolazi do izražaja njihov stvaralački potencijal“, naglašava ona.

U susret jubileju škole organizovano je više zanimljivih aktivnosti. Pored ostalih, izložba slika akademskog slikara, inače nekadašnjeg člana kolektiva **Branka Vukića** u Galeriji Velimir A. Leković, te postavka kreativnih radova nastavnika, kao i bivših i sadašnjih učenika ove škole koja je uljepšala prostor Doma kulture.

Lj. V.

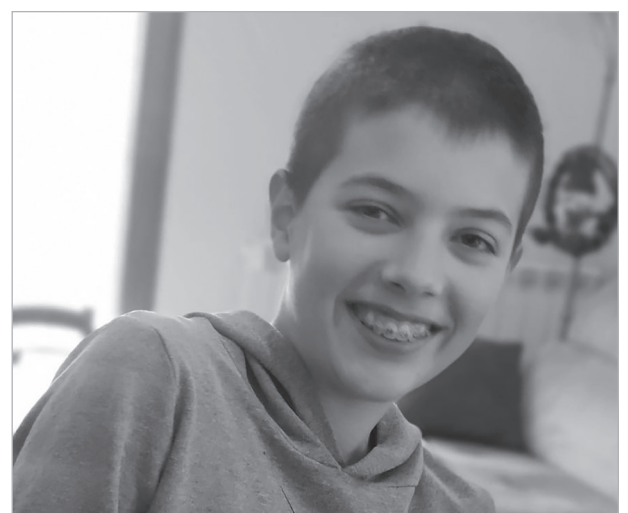
Slavica Radević

Dragana Nikić

Mirjana Vučinić i Tamara Adžić

Danilo Knežević

UČENICI: ISPUNJENA OČEKIVANJA

Učenici veoma cijene posvećenost uprave Škole i nastavnika, koja je, kako smatraju ispunila njihova očekivanja.

Miljan Tomović, učenik IX razreda, kaže da je zadovoljan uslovima rada u Školi i da su njegova očekivanja više nego ispunjena.

„Nastavnici su uvijek raspoloženi da nam prenesu svoja znanja i vještine. Primjećuju talentovanu djecu i podržavaju ih da prihvate i zavole neki predmet. Odnose se prema nama kao istinski prijatelji“, naglašava on.

Danilo Knežević, učenik VII razreda, ne krije zadovoljstvo.

„Nastavnici daju sve od sebe za 30 minuta, koliko sada traje čas. Oni imaju odličan odnos sa nama i nikada nismo imali probleme i konflikte. Uvijek nam je dozvoljeno da budemo otvoreni u razgovoru sa njima. Meni lično nastavnici daju velike šanse da iskažem talenat, pogotovo iz matematike“, priča on.

Tamara Adžić, učenica IX razreda ocjenjuje uslove za nastavu kao više nego dobre.

„Ova škola je prevazišla sva moja očekivanja. Odnosi nastavnika i učenika u školi su odlični: jednako se ophode prema svim učenicima, objašnjavaju nam sve nepoznato, a takođe nam daju prilike da proširimo svoja znanja, iskažemo talente i takmičimo se“, ocjenjuje ona i dodaje: „U konceptu današnje osnovne škole promijenila bih broj časova određenih predmeta. Uvela bih nešto slično smjerovima, gdje bi učenici u starijim razredima imali opciju da biraju određene predmete (kao sad izborni, ali da ih više možemo pohađati)“.

PROJEKTI

Škola „Jugoslavija“ realizovala je i realizuje više projekata. Pored ostalih, „Mala škola“, „Korak po korak“, „Inkluzivno obrazovanje u Crnoj Gori“, „Preduzetništvo u školi“, „Samo-evaluacija škole“, „Evropski jezički portfolio“, „Prevenција narkomanije“, „Đačka medijacija“, „Škola bez nasilja“, „Moje vrijednosti i vrline“, „Škola za 21. vijek“.

Imaju dobru saradnju sa lokalnom zajednicom, koja se odvija kroz niz aktivnosti planiranih u radu škole tokom godine (projekti, predavanja i radionice). Uspješna je i saradnja sa NVO sektorom. Aktuelna je realizacija projekta podrške talentovanim učenicima u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, Centrom za darovite ASK i NVO „Portret“.

Budva: ETF Forum za osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju

U SKLADU SA EVROPSKIM STANDARDIMA

Imperativ za naredni period je stalno praćenje i unapređenje kvaliteta procesa nastave u skladu sa propisima i evropskim sistemom obezbjeđenja kvaliteta stručnog obrazovanja. Radiće se na razvijanju alata za istraživanje tržišta rada kako bi se utvrdilo koje vještine i kvalifikacije nedostaju, na razvoju deficitarnih kvalifikacija i digitalnoj razmjeni iskustava, istakao ministar prosvjete Miomir Vojinović

Centar za stručno obrazovanje i Ministarstvo prosvjete Crne Gore bili su domaćini ekspertske posjete – Peer Visit predstavnika zemalja članica Foruma ETF-a ((Evropska fondacija za obuku) za osiguranje kvaliteta. Riječ je o redovnoj aktivnosti Foruma koja se odvija prema Priručniku za ekspertsku posjetu nekoj od zemalja članica na odabranu temu.

Posjeta je organizovana u saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje, kao nacionalnim referentnim tijelom u Forumu ETF-a za osiguranje kvaliteta na temu „Mjere za osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju bazirane na Metodologiji za obezbjeđivanje kvaliteta u obrazovanju“.

Prije posjete organizovan je onlajn sastanak. Tom prilikom predstavnici Centra za stručno obrazovanje i Ministarstva prosvjete upoznali su predstavnike zemalja članica Foruma sa sistemom stručnog obrazovanja i mjerama osiguranja kvaliteta u Crnoj Gori.

Dvodnevni skup organizovan je u Budvi. U njegovom radu učestvovalo je 12 predstavnika zemalja članica Foruma, kao i predstavnici Crne Gore iz Centra za stručno obrazovanje, Ministarstva

prosvjete, Zavoda za školstvo, direktori stručnih škola i eksterni evaluatori – spoljni saradnici.

Učesnike su pozdravili ministar prosvjete **Miomir Vojinović**, direktor Centra za stručno obrazovanje **Duško Rajković** i v. d. direktorice Zavoda za školstvo **Biljana Joksimović**.

„U Crnoj Gori je fokus na uspostavljanju fleksibilnog sistema obrazovanja koji se brzo prilagođava promjenama na tržištu rada i realizuje se u digitalnom okruženju koji daje jednake mogućnosti mladima i odraslima da steknu znanja, vještine i kompetencije za lični u profesionalni razvoj koji je pokretač inovacija i preduzetništva. U tom cilju pratimo i ugrađujemo u naše dokumente i aktivnosti i preporuke nadležnih tijela Evropske komisije“, kazao je ministar **Vojinović**.

On je istakao da se u cilju unapređenja sistema stručnog obrazovanja posebna pažnja poklanja partnerstvu sa realnim sektorom.

„Kako bi se obrazovanje više povezal sa tržištem rada, u školama se stvara okruženje koje omogućava razvijanje kritičkog mišljenja, inovativnosti, kreativnosti, spremnosti za timski rad,

saradnju i poštovanje drugog“, ocijenio je ministar, i dodao da se razbijaju predrasude o stručnom obrazovanju i ono sve više postaje prvi izbor učenika, što potvrđuju i podaci.

„Imperativ za naredni period je stalno praćenje i unapređenje kvaliteta procesa nastave u skladu sa propisima i evropskim sistemom obezbjeđenja kvaliteta stručnog obrazovanja. Radiće se na razvijanju alata za istraživanje tržišta rada kako bi se utvrdilo koje vještine i kvalifikacije nedostaju, kao i na razvoju deficitarnih kvalifikacija i digitalnoj razmjeni iskustava. Upoznavanje dobrih praksi regiona i šire je važna karika u uspostavljanju kvalitetnog sistema stručnog obrazovanja i Ministarstvo će tome posvetiti dužnu pažnju“, naglasio je ministar **Vojinović**.

Učesnike je pozdravio i direktor Centra za stručno obrazovanje **Duško Rajković**. On je podsjetio na projekte koji su odrađeni u saradnji sa Evropskom fondacijom za obuku (European Training Foundation), pored ostalih, Uspostavljanje sistema dualnog obrazovanja; Kontinuirana podrška profesionalnom obrazovanju nastavnika, Obezbjeđivanje

kvaliteta u stručnom obrazovanju i Profesionalna orijentacija.

„Aktuelna strategija razvoja svijeta trasira moguće promjene i u obrazovanju. A ono se nalazi u specifičnoj situaciji, jer prema kadrove, ne samo za današnjicu, već i za budućnost. Menadžment kvaliteta, kontinuirano praćenje, kontrola kvaliteta, interno mjerenje kvaliteta, proces eksterne evaluacije su sredstva putem kojih se obezbjeđuje proces osiguranja kvaliteta. U razvijenim zemljama postoje pozitivna iskustva o tome kako efikasno pratiti kvalitet škola i potrebno ih je koristiti“, kazala je **Biljana Joksimović**.

Prisutne je pozdravio i **Xavier Matheu de Cortada**, direktor ETF-a i privremeni direktor Knowledge Hub sektora, koji se onlajn uključio, dok je agendu i ciljeve skupa predstavio **Mounir Baati**, viši specijalista za obezbjeđenje kvaliteta u stručnom obrazovanju ETF-a.

Tokom trajanja događaja, eksperti su bili u prilici da čuju informacije iz različitih perspektiva o mjerama osiguranja kvaliteta, i to od direktora škola, eksternih evaluatora, kao i predstavnika

■ Sa skupa

■ Ivan Marković

institucija koje se bave osiguranjem kvaliteta. Oni su na osnovu toga, kao i na osnovu dobijenih odgovora na postavljena pitanja od svih predstavnika zemlje domaćina, pripremili kratak osvrt na sistem osiguranja kvaliteta. Ukazano je na dobre i loše strane i date su preporuke na koji način taj sistem treba unaprijediti.

Predstavnici Crne Gore zapazili su da su sistemi osiguranja kvaliteta u dvije zemlje članice Foruma slični crnogorskom sistemu i od njih

dobili odgovore na pripremljena pitanja.

Događaj je pripremio tim iz Centra za stručno obrazovanje u kojem su bili **Vladislav Koprivica** i **Ivan Marković**, iz Odjeljenja za kvalitet i KPR, inače predstavnici Centra za stručno obrazovanje u Forumu ETF-a za osiguranje kvaliteta, kao i **Ivana Vučinić**, savjetnica za međunarodnu saradnju i **Magdalena Jovanović**, savjetnica za organizaciju događaja i odnose sa javnošću. **Lj. V.**

Održana izložba likovnih radova „Zdravlje je bez duvana“

NAGRAĐENI NAJBOLJI NA LIKOVNOM I LITERARNOM KONKURSU

Crnogorsko društvo za borbu protiv raka (CD-PR) priredilo je u saradnji sa Dječjim savezom Podgorica u KIC-a „Budo Tomović“ izložbu najboljih likovnih radova sa XXI nagradnog konkursa za likovne i literarne radove učenika od IV do IX razreda osnovnih škola sa teritorije Crne Gore na temu „Zdravlje je bez duvana“.

Konkurs je raspisan povodom obilježavanja Svjetskog dana bez duvanskog dima, koji se ove godine proslavlja na temu: „Duvan: prijetnja za našu životnu sredinu“ („Tobacco’s threat to our environment“) koju je odredila Svjetska zdravstvena organizacija (SZO).

Izložbu je otvorila i uručila nagrade najboljima u obje konkurencije sekretarka za

kulturu i sport **SO Podgorica Ana Medigović** (prvo-plasiranima sedmodnevni boravak na Veruši, a za druga i treća mjesta i pohvale za nagrađene učenike i škole monografije u izdanju CANU i Agencije za zaštitu životne sredine, kao i muzičke CD-ove sa Festivala „Naša radost“).

U konkurenciji likovnih radova prvu nagradu dobila je **Mia Krbanjević**, učenica VII razreda OŠ „Drago Milović“ iz Tivta, dok su drugu podijelili **Anja Lekić**, učenica VII razreda OŠ „Oktoih“ iz Podgorice, i **Stefan Radaković**, učenik VI razreda OŠ „Kekec“ iz Sutomora. Treću nagradu ravnopravno dijele dva učenika romske nacionalnosti iz OŠ „Radomir Mitrović“ iz Berana – **Turkijan**

Sahiti, VI razred, i **Ferijan Dibrani**, VII razred.

Pohvale su dobili **Ivana Radonjić**, učenica V razreda OŠ „Vuko Jovović“ iz Danilovgrada, **Mirzina Amalija**, učenica IX razreda OŠ „Milan Vuković“ iz Herceg Novog, **Mija Sisojeva**, učenica VIII razreda OŠ „Kekec“ iz Sutomora, **Mia Banović**, učenica VII razreda OŠ „Drago Milović“ iz Tivta, **Jovana Marković**, učenica VI razreda OŠ „Vuk Karadžić“ iz Podgorice, i **Helena Popović**, učenica VII razreda OŠ „Štampar Makarije“ iz Podgorice.

Pohvalu za kvalitet radova na konkursu zaslužila je OŠ „Vuk „Karadžić“ iz Berana, dok je pohvalu za brojnost poslatih radova svojih učenika dobila OŠ „Oktoih“ iz Podgorice.

Radove je ocjenjivao tročlani žiri u sastavu doc. mr **Marija Kapisoda**, akademska grafičarka, doc. dr **Ivana Radovanović**, akademska skulptorka, i **Domagoj Žarković**, sekretar CDPR-a.

Žiri za literarne radove (**Sanja Vojinović**, **Barbara Simonović** i **Miloš Milačić**, profesori crnogorskog, srpskog, bosanskog i hrvatskog jezika i književnosti) prvu nagradu dodijelio je **Jani Rakonjac**, učenici IX razreda OŠ „Pavle Žižić“ iz Njegnjeva u Bijelom Polju, drugu **Teodori Matović**, učenici VII razreda OŠ „Mirko Srzentić“ iz Petrovca, a treću **Ignjatiju Mariću**, učeniku VI razreda OŠ „Ilija Kišić“ iz Zelenike.

Lj. V.

Održani XXXV „Susreti pod Starom maslinom“

PRAZNIK DJEČJEG STVARALAŠTVA I STVARALAŠTVA ZA DJECU

Tradicionalni XXXV festival „Susreti pod Starom maslinom“, posvećen dječjem stvaralaštvu i stvaralaštvu za djecu, održan je u Baru.

U okviru manifestacije uručene su nagrade najboljima na literarnom konkursu na temu „Maslina stara u srcu maštara“. Prva nagrada pripala je **Andriji Sariću**, IX razred, OŠ „Marko Miljanov“ u Bijelom Polju, druga **Andeli Jovanović**, IV razred, OŠ „Živadin Apostolović“ u

Trsteniku, Srbija, a treća **Simoni Zarubici**, VI razred, OŠ „Štampar Makarije“ u Podgorici.

Nagrada ovogodišnjih susreta pripala je književniku za djecu iz Podgorice **Žarku Vučiniću**. On je tradicionalno posadio maslinu.

Inače, u okviru manifestacije otvorena je izložba dječjih likovnih radova na temu „Maslina stara u srcu maštara“. Uručene su i nagrade najboljima na konkursu. U konkurenciji

preko 800 radova iz osnovnih škola Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, prvu nagradu osvojila je **Milica Janjušević**, učenica VII razreda OŠ „Vladimir Nazor“ u Podgorici, dok drugu dijele **Tadija Delević** (IV razred) iz OŠ „Vukašin Radunović“ u Beranama, i **Andela Škuletić** (VI razred) iz OŠ „Vuko Jovović“ u Danilovgradu. Treću nagradu dijele tri učenika – **Emilija Sozanova** (I razred) iz OŠ „Milan Vuković“

u Herceg Novom, **Eldar Hrnjić** (VII razred) iz OŠ „Alija Nametak“ iz Bosne i Hercegovine, i **Mina Vulević** (IX razred) iz OŠ „Vuko Jovović“ u Danilovgradu.

I u okviru ovih susreta 18 dječjih pjesnika predstavilo je svoju poeziju na pjesničkom platou, u parku iza Galerije „Velimir A. Leković“, a upriličena je i posjeta pjesničkog karavana osnovnim školama.

Lj. V.

FOTO: barinfo.me

U pljevaljskoj Gimnaziji „Tanasije Pejatović“ održano takmičenje iz preduzetništva i finansijske pismenosti

POČETNI KORACI ULASKA U SVIJET BIZNISA

Prvo mjesto u sve četiri kategorije – najbolja biznis ideja, najbolji biznis plan, najbolji logotip firme i najbolja prezentacija odnosno nastup na takmičenju – osvojila kompanija „EcoPen“

Školsko takmičenje Gimnazije „Tanasije Pejatović“ iz oblasti preduzetništva i finansijske pismenosti održano je za učenike prvog razreda koji izučavaju predmet Preduzetništvo. Na takmičenju je učestvovalo sedam timova, u sastavu od tri do pet članova. Učenicima su se takmičili u sljedećim kategorijama: najbolja biznis ideja, najbolji biznis plan, najbolji logotip firme i najbolja prezentacija, odnosno nastup na takmičenju.

Moderatorica takmičenja bila je učenicima prvog razreda **Milica Lacmanović**.

Odluku o najboljima donio je stručni žiri u sastavu: **Marica Leković**, predstavnik Službe za preduzetništvo i turizam Sekretarijata za privredu Opštine Pljevlja, **Goran Joksimović**, nastavnik ekonomske grupe predmeta u Srednjoj stručnoj školi Bijelo Polje, **Mirsad Hadžalić**, direktor NVO „Super Hub Pljevlja“, **Bojana Grujić**, direktorica Gimnazije, mr **Ljiljana Bajčetić**, profesorica istorije i predstavnik Tima za unapređenje ključnih kompetencija, **Adela Drkić**, profesorica francuskog jezika i **Bisera Bulut**, profesorica filozofije, predstavnik Tima za karijernu orijentaciju na nivou škole, te učenici drugog i trećeg razreda **Lazar Pupović**, **Ivana Leković**, **Pavle Pupović** i **Sofija Milić**, članovi kluba „Mladi preduzetnici“.

Timovi koji su učestvovali na takmičenju su:

- „Pirust“: **Lara Mazalica**, **Katarina Jelovac**, **Lucija Knežević**, **Emilija Mijatović** i **Teodora Marković**;
- „SSlady“: **Aleksandra Dragaš**, **Jelena Čaćić**, **Ana Rovčanin**, **Stasa Stamenić** i **Anica Peruničić**;
- „Company the Matrix Lux“: **Aleksandra Mrdaković**, **Novak Kljajević**, **Teodora Čuzović** i **Darija Pupović**;
- „ExWash“: **Srđan Lalović**, **Aleksa Nenadić**, **Branko Tabaš** i **Lazar Jelovac**;
- „EcoPen“: **Emina Zlatanić**, **Martina Svrkota**, **Jana Tomčić** i **Jana Pavlović**;
- „MediCase“: **Vesna Jović**, **Jana Pavlović**, **Omar Strujić**, **Kerim Zlatanić** i **Željko Knežević**;
- „Greenstone“: **Andrea Bajčetić**, **Jelica Živković**, **Đorđe Rondović**, **Jovan Despotović** i **Obrad Stevančević**.

Mentorka učenicima i organizatorica takmičenja bila je **Adisa Malagić**, profesorica sociologije.

Nagrade i sertifikati

Prvo mjesto u sve četiri kategorije – najbolja biznis ideja, najbolji biznis plan, najbolji logotip firme i najbolja prezentacija odnosno nastup

na takmičenju – osvojila je kompanija „EcoPen“.

Kompanija „Matrix Lux“ osvojila je drugo mjesto u kategorijama najbolje biznis ideje i najbolje prezentacije, odnosno nastupa na takmičenju. Takođe, pomenuta kompanija osvojila je treće mjesto u kategoriji najbolje dizajniranog logotipa firme.

Treće mjesto za najbolju biznis ideju i najbolji biznis plan osvojila je kompanija „Pirust“.

Drugo mjesto u kategoriji najbolje dizajniranog logotipa firme pripalo je kompaniji „SSlady“.

Kompanija „ExWash“ osvojila je drugo mjesto u kategoriji najboljeg biznis plana i treće mjesto za najbolju prezentaciju/nastup na takmičenju.

Svi učenici su dobili sertifikate, a pobjednici takmičenja, članovi kompanije „EcoPen“ pored sertifikata dobili su i simbolične novčane nagrade koje im je uručila predsjednica žirija **Marica Leković** ispred Sekretarijata za privredu Opštine Pljevlja. Ona je istakla značaj razvoja preduzetničkog duha među mladima, te da među gimnazijalcima prepoznaje one koji će biti nosioci razvoja lokalne zajednice. Izrazila je, takođe, i spremnost za nastavak saradnje.

Nesebičnu podršku u organizaciji i realizaciji takmičenja pružila je uprava škole, posebno direktorica **Bojana Grujić**. Ona je srdačno

pozdravila prisutne i poželjela dobrodošlicu gostima. Zahvalila je Sekretarijatu za privredu Opštine Pljevlja i sekretaru **Budimiru Bajčetiću** na novčanim sredstvima za prvoplasirane takmičare u četiri kategorije.

„Dragi takmičari, znam da ste se veoma ozbiljno i kvalitetno pripremali za ovo takmičenje, uz veliku podršku vaše profesorice **Adise Malagić**. Cijenimo vaš trud, rad i želju da se neprekidno usavršavate. Želim vam mnogo sreće i uspjeha i da na najbolji način predstavite svoja znanja i vještine koje ste stekli tokom ove nastavne godine“, kazala je **Grujić** tom prilikom.

Predstoje ozbiljni projekti

Koordinatorica tima za unapređenje ključnih kompetencija mr **Ljiljana Bajčetić** imala je čast da otvori školsko takmičenje jer je zaslužna za uvođenje predmeta Preduzetništvo u pljevaljskoj

gimnaziji. Ona je naglasila da situiranje preduzetništva u gimnaziju mnogo doprinosi ličnom razvoju svakog učenika, ali i nastavnika, Gimnazije kao škole, ali i lokalne zajednice. Ono što očekuje u perspektivi jesu ozbiljni projekti u oblasti biznisa zahvaljujući predanom radu učenika i profesora, uz saradnju i podršku lokalne zajednice. Zahvalila je i Opštini Pljevlja i Sekretarijatu za privredu koji su kako prošle, tako i ove godine podržali projekat ne samo u finansijskom, simboličnom smislu, već mnogo važnije – što su prepoznali značaj ideje za razvoj lokalne zajednice.

Profesorica **Adisa Malagić** ističe kako je cilj ovog takmičenja „podizanje svijesti kod mladih osoba o značaju preduzetništva za privredni razvoj društva, da ukaže na mogućnosti koje preduzetništvo nudi pojedincu, ali i pružanje učenicima specifičnog znanja za planiranje, pokretanje i vođenje sopstvenog biznisa“.

„Ono što želimo jeste da probudimo preduzetnički duh kod srednjoškolaca, da ih motivišemo da preduzetnički razmišljaju, da podržimo njihovu kreativnost i podržimo njihove ideje u kojima primjenjuju stečeno znanje, da ih već od srednje škole usmjeravamo da razmišljaju o svom budućem pozivu i pripremamo ih za život. Cilj nam je da kreiramo osnaženu generaciju koja će moći da se suoči sa budućnošću“, naglašava ona.

Kroz ovo takmičenje učenici su se upoznali sa početnim koracima ulaska u svijet biznisa, savladali osnove preduzetništva, imali priliku da nauče kako kreirati biznis plan, realizovati biznis ideju, napraviti finansijski plan, izvršiti analizu tržišta, kako promovisati i plasirati proizvode. Drugim riječima, imali su priliku da prođu kroz cjelokupan proces realizacije poslovne ideje.

N. N.

Učenici SMŠ „Mladost“ Tivat na „Akcionom danu“

VAŽNO ISKUSTVO ZA SREDNJOŠKOLCE

U zavisnosti od aktivnosti, tokom čitave godine đaci se takmiče sa ostalim školama i na taj način Unija srednjoškolaca određuje budžet i raspodjelu sredstava đачkim parlamentima, a „Akcioni dan“ nosi najviše bodova

Učenici Srednje mješovite škole „Mladost“ iz Tivta učestvovali su u „Akcionom danu“ u organizaciji Unije srednjoškolaca Crne Gore, koji se sprovodi u više crnogorskih opština. U okviru ovog projekta, tivatški srednjoškolci volontiraju u Opštini Tivat i lokalnim preduzećima i na taj način stiču nova znanja i iskustva.

„To je jedan veliki projekat koji se već tradicionalno obilježava u Crnoj Gori u skoro svim opštinama. Princip samog 'Akcionog dana' zasniiva se na tome da učenici rade kod određenih poslodavaca, među kojima je Opština Tivat koja izlazi u susret sa najvećim brojem radnih mjesta, gdje učenici toga dana rade po određenim sekretarijatima. Pored

Opštine, oni rade po hotelima, kafićima i restoranima. Radi se za dnevnicu od 10 eura. Novac ide Uniji srednjoškolaca Crne Gore, koja ga kasnije raspoređuje đачkim parlamentima“, objašnjava **Marko Kijac**, učenik i koordinator za organizaciju i sprovođenje „Akcionog dana“ u Tivtu.

Kako navodi, učenici su raspoređeni na 75 radnih mjesta, od kojih je 50 u Opštini Tivat, a ostatak u privatnim preduzećima.

„Kada smo završili prvi korak pronalaženja poslodavaca, onda smo vršili prijavu učenika. Moj tim i ja smo išli od odjeljenja do odjeljenja i objašnjavali im šta je 'Akcioni dan', gdje su se prijavljivali oni koji su željeli. Bilo je dosta zainteresovanih, među

njima se najviše njih prijavilo za Opštinu Tivat. Uglavnom su se mladi prijavljivali za ono što misle da će biti njihova buduća struka“, naglasio je **Kijac**.

U zavisnosti od aktivnosti, tokom čitave godine đaci se takmiče sa ostalim školama i na taj način Unija srednjoškolaca određuje budžet i raspodjelu sredstava đачkim parlamentima, a „Akcioni dan“ u tom smislu nosi najviše bodova.

„Parlament koji osvoji najviše bodova dobiće najveću sumu novca kojom će raspolagati tokom čitave školske godine. Taj novac će im služiti za realizaciju nekih projekata i akcija koje su učenici zamislili“, zaključio je **Kijac**.

N. N.

Otvorena vrata Gimnazije „Slobodan Škerović“

UPOZNAVANJE POLUMATURANATA SA BUDUĆOM ŠKOLOM

Direktorica **Biljana Vučurović** prisutne učenike, njihove roditelje i nastavnike upoznala sa istorijatom i značajem ove ustanove

U želji da učenicima devetog razreda olakšaju izbor srednje škole i pruže adekvatne informacije, predstavnici uprave podgoričke Gimnazije „Slobodan Škerović“ organizovali su predstavljanje škole.

Direktorica **Biljana Vučurović** je prisutne učenike, njihove roditelje i nastavnike upoznala sa istorijatom i značajem ove ustanove, te najznačajnijim segmentima rada Gimnazije i mogućnostima koje ona pruža, a odgovarala je i na pitanja učenika kako bi im razriješila određene dileme.

„U drugom dijelu predstavljanja, kroz organizovan razgovor sa profesorima i učenicima svih obrazovnih profila (opšte gimnazije i specijalističkih odjeljenja), upričena je panel diskusija kao jedan osvrt u okviru koga smo predstavili program opšte gimnazije i specijalističkog dvojezičnog i sportskog odjeljenja, kao i programe za matematičku i filološku gimnaziju. Takođe, osvijetlili smo rad pojedinačnih odjeljenja i odvojene segmente koji prate njihov način funkcionisanja. Naravno, ovo je bila prilika da razgovaramo i čujemo iskustva učenika o tome kako izgleda biti gimnazijalac,

odnosno gimnazijalka, koje mogućnosti pruža školovanje u Gimnaziji 'Slobodan Škerović', te da se upoznamo sa brojnim vannastavnim i ostalim aktivnostima, projektima, programima razmjene i stipendijama za koje naši učenici apliciraju“, istakli su iz Gimnazije.

Gosti na panel diskusiji bili su: profesor opšte gimnazije **Dragoljub Pajović** i učenica **Jana Vukmirović** I-i; iz specijalističkih odjeljenja: dvojezičnih odjeljenja opšte gimnazije – profesor **Vladimir Popović** i učenik **Ilija Ivanov** III-E1; sportskih odjeljenja opšte gimnazije – profesor **Ivan Terzić** i učenica **Jelena Vukčević** III-S2; filološke gimnazije – profesorica **Sanja Bogojević** i učenica **Natalija Zečević** II-F; matematičke gimnazije – profesorica **Aleksandra Vujačić** i učenik **Petar**

Rakočević IV-M. Panel diskusiju vodila je pedagogica **Vanja Rakočević**, koja je ujedno predstavila i uslove upisa i, u saradnji sa nastavnicima, specifičnosti pojedinih programa.

„Na kraju prezentacije i panel diskusije, učenici, njihovi roditelji i nastavnici iskoristili su mogućnost da u pratnji članica Volonterskog kluba obiđu Gimnaziju, odnosno kabinet, učionice, fiskulturnu salu, biblioteku, kao i ostale značajne službe i prostorije. Ne sumnjamo da su svi posjetioци – učenici devetog razreda osnovnih škola, njihovi roditelji i nastavnici, iskoristili ovu priliku da se lično uvjere u izvanredne kapacitete naše škole, ali i upoznaju sa svim njenim specifičnostima i prednostima“, zaključuje se u saopštenju ove škole.

N. N.

Partnerstvo UDG sa Univerzitetom Arizone

INTEGRACIJA OBRAZOVANJA, ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Univerzitet Donja Gorica (UDG) već 20 godina ima strateško partnerstvo sa Univerzitetom Arizona stejt, koji je prema US News and World Report rangiran kao najinovativniji univerzitet u SAD u posljednjih sedam uzastopnih godina i jedan od najprestižnijih svjetskih univerziteta prema Times Higher Education; kao i Cintana Alijansi, globalnoj mreži ambicioznih univerziteta koji rade zajedno na razvoju visokokvalitetnih akademskih programa.

Ovo partnerstvo značajno unapređuje kvalitet visokog obrazovanja i mogućnosti koje će se otvoriti za mlade ljude iz cijelog regiona. Zahvaljujući ovom partnerstvu, akademsko okruženje UDG-a će dočekati lidera u inovacijama u SAD, donoseći svoj globalni uticaj u naučnim istraživanjima i najbolji onlajn program za osnovne studije u biznisu.

„Ključni cilj ove saradnje je razvoj UDG-a, kao preduzetničkog univerziteta fokusiranog na istraživanje“,

rekao je **Veselin Vukotić**, rektor i suosnivač UDG.

„U saradnji sa drugim univerzitetima u Crnoj Gori i regionu, cilj nam je da transformišemo univerzitet u instituciju koja nije samo obrazovna, već i koja integriše obrazovanje, istraživanje i razvoj, i kao rezultat toga postaje jedan od ključnih pokretača rasta i transformacija u svojoj zajednici“, poručio je on.

„Osnovan 2007. godine, UDG je evoluirao u jedinstveni preduzetnički univerzitet sa snažnom vizijom ka povećanju pristupa visokokvalitetnom obrazovanju. Danas UDG nudi niz programa za osnovne, master i doktorske studije, koje pohađa preko 3.000 studenata. Programi UDG-a su orijentisani na svakog pojedinačnog studenta, a istovremeno pružaju osnovno tehničko znanje u ključnim oblastima, uključujući IT, istraživanje, preduzetništvo i komunikacijske vještine, kao i fokus na učenje više jezika. Maksimiziranjem izloženosti učenika širokom spektru iskustava

učenja, UDG postaje lider u transformaciji u regionu“, stoji u saopštenju.

Fantastično okruženje za učenje

„Kroz veoma ubrzane stope inovacija, značajnu upotrebu tehnologije i primjenom transformativne kulture, shvatili smo kako da stvorimo fantastično okruženje za učenje za naše studente i nastavnike“, rekao je **Majkl Krou**, predsjednik ASU.

„Izgradili smo inovativne alate i tehnološke mogućnosti da unaprijedimo stvari na nove načine. Kao najinovativniji univerzitet u SAD, ASU je partner sa institucijama koje takođe imaju za cilj da postanu najinovativniji univerziteti u svojim regionima. Vjerujemo da UDG dijeli naš način razmišljanja i vrijednosti i veoma smo uzbuđeni što ćemo postati partneri sa njima kako bismo bili dio njihovog rasta. Svi smo uključeni u ovu vezu i radujemo se saradnji sa njima“, poručio je Krou.

Pridruživanjem Cintana Alijansi, UDG će ponuditi jedinstven obrazovni model koji otvara širok spektar novih akademskih mogućnosti za studente, kao što je pristup nastavnom planu i programu ASU, kao i jedinstvenu priliku da učestvuju u programima dvojne diplome, programima mobilnosti studenata, timska nastava i istraživačke razmjene. Studenti će imati koristi od nastavnih planova i programa orijentisanih na karijeru, praktičnog iskustva u projektima iz stvarnog svijeta, mogućnosti da riješe neke od najhitnijih svjetskih izazova i da povećaju konkurentnost u svojoj budućoj karijeri.

„Širom svijeta, visoko obrazovanje postaje sve važnije za ekonomsko, društveno i geopolitičko tkivo jedne zemlje“, rekao je **Daglas L. Beker**, osnivač i predsjednik Cintana Education.

„Uz mogućnost da proširimo resurse jednog od najboljih američkih univerziteta na studente širom Balkana, otvaramo ključne nove puteve za saradnju, inovacije i razvoj. Velika je čast što možemo da poželimo dobrodošlicu UDG-u u Cintana Alijansi i radujemo se dugogodišnjem kolektivnom rastu i zajedničkom učenju“, dodao je on.

Univerzitet Arizona stejt

Univerzitet Arizona stejt je razvio novi model za Američki istraživački univerzitet, stvarajući instituciju koja je posvećena pristupu, izvrsnosti i uticaju. ASU se mjeri onima koje uključuje, a ne onima koje isključuje. Kao prototip za Novi američki univerzitet, ASU se bavi

istraživanjem koje doprinosi javnom dobru, a ASU preuzima veliku odgovornost za ekonomsku, društvenu i kulturnu vitalnost zajednica koje ga okružuju.

Cintana obrazovanje

Cintana Education omogućava univerzitetima širom svijeta da povećaju kvalitet i obim kako bi pružili većem broju studenata obrazovanje koje im je potrebno i koje zaslužuju. Pruža ekspertizu svjetske klase i pristup sopstvenim resursima, kao i resursima Univerziteta Arizona stejt. Zajedno sa UDG gradi se Cintana Alliance, međunarodna mreža univerziteta koji će raditi zajedno kako bi zadovoljili rastuću globalnu potražnju za visokokvalitetnim obrazovanjem nakon srednje škole.

O. Đ.

Univerzitet Crne Gore

RENOVIRANA ZGRADA BIOTEHNIČKOG FAKULTETA U BIJELOM POLJU

Ukupna vrijednost investicije je oko 31.000 eura, a sredstva su obezbijedili Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede 80%, Opština Bijelo Polje 10% i Biotehnički fakultet 10% sredstava

Završeno je renoviranje Zgrade Centra za kontinentalno voćarstvo i ljekovito bilje Biotehničkog fakulteta i Univerziteta Crne Gore (UCG) koja se nalazi u Bijelom Polju. Ukupna vrijednost investicije je oko 31.000 eura, a sredstva su obezbijedili Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede 80%, Opština Bijelo Polje 10% i Biotehnički fakultet 10% sredstava.

Centar za kontinentalno voćarstvo i ljekovito bilje postoji od 1952. godine, a zgrada u kojoj se sada nalazi useljena je 1960. Od 2006. godine ovdje se realizuje studijski program

Kontinentalno voćarstvo i ljekovito bilje i to osnovne i magistarske studije.

„Međutim, kako obično za nauku nema dovoljno finansijskih sredstava rijetko se ulaže u renoviranje. U prethodnih 15-ak godina, od kada je krenula realizacija studijskog programa, investicije su uglavnom bile usmjerene na pripremu i prilagođavanje prostora nastavnom procesu. Ipak, zahvaljujući razumijevanju Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Opštine, koji su prepoznali potrebu realizacije studijskog programa u oblasti poljoprivrede ovdje

u srcu sjevernog regiona, dobili smo značajnu finansijsku podršku i evo konačno detaljnije renovirali ovu zgradu, pa je ovo staro zdanje dobilo novo ruho“, kazala je dekanica Biotehničkog fakulteta prof. dr **Božidarka Marković**.

Ona je podsjetila da je zamijenjena kompletna vanjska bravarija, obnovljena fasada i limarski dijelovi, a potom je odrađen i značajan dio unutrašnjih radova. Zahvaljujući svemu tome značajno su poboljšani uslovi rada nastavnika i studenata, a Bijelo Polje dobilo je novo zdanje.

O. Đ.

Otvorene laboratorije MTF-a

SREDNJOŠKOLCI POSJETILI METALURŠKO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

Oni su obišli osam laboratorija uz pomoć studenata Hemijske tehnologije, Zaštite životne sredine i Metalurgije, a takođe, i uz pomoć profesora i saradnika u svakoj od njih su nešto napravili, ispitili ili saznali

Laboratorije Metalurško-tehnološkog fakulteta posjetili su srednjoškolci iz cijele Crne Gore u okviru manifestacije „Otvorene laboratorije MTF-a“.

„Ovaj vid druženja sa učenicima srednjih škola je održan prvi put na našem fakultetu, a s obzirom na to da su laboratorije bile male za sve zainteresovane učenike i na to sa koliko zadovoljstva su učenici učestvovali u eksperimentima i predavanjima koje su za njih pripremili naši studenti, saradnici i profesori, sigurno će se slično druženje i ponoviti“, naveli su organizatori.

MTF su posjetili učenici II, III i IV razreda iz gimnazija i srednjih stručnih škola iz Podgorice, Cetinja, Nikšića i Ulcinja. Nekima od njih je ovo bio prvi susret sa amfiteatrom, gdje im je poželjela dobrodošlicu dekanica prof. dr **Veselinka Grudić**. Ona ih je upozнала sa studijskim programima tog Fakulteta, govorila im o znanjima i vještinama koje studenti stiču na MTF-u sa osvrtom na mogućnost zaposlenja nakon završenih studija.

Učenici su nakon toga podijeljeni u manje grupe i zajedno sa studentima domaćinima krenuli u svijet laboratorija. Obišli su osam laboratorija uz pomoć studenata Hemijske tehnologije, Zaštite životne sredine i Metalurgije, a takođe, i uz pomoć profesora i saradnika u svakoj od njih su nešto napravili, ispitili ili saznali.

Kao jedan od odgovora na pitanje kako zaštititi našu planetu od „plastične krize“ učenici su sami pravili bioplastiku od skroba i proširili

znanja o biopolimerima. Kvalitativno i kvantitativno su određivali hloride u vodi ali i saznali koje metode instrumentalne analize koristimo za karakterizaciju materijala. Zašto je elektrohemijska nauka budućnosti, otkrili su i sami sastavivši svoju elektrohemijsku ćeliju. Takođe su saznali šta je PANI i koja je veza između medicine i polimera. Srednjoškolci su imali priliku da se upoznaju sa metodama izolovanja bioaktivnih supstanci iz ljekovitih i aromatičnih biljaka. Vidjeli su proces pripreme biljnog materijala, dobili su etanolni ekstrakt ploda kleke ultrazvučnom ekstrakcijom i vidjeli kako se vrši izolovanje etarskog ulja herbe origana metodom hidrodestilacije u aparaturi po Clevengeru.

U Laboratoriji za metalografiju đacima je predstavljena metoda pripreme uzoraka metalnih materijala za ispitivanje mikrostrukture pomoću optičkog mikroskopa. Prikazane su mikrostrukture čelika, gvožđa, mesinga i legura aluminijuma, a objašnjen je i značaj istraživanja strukture materijala i utvrđivanja zavisnosti procesiranja – mikrostruktura – osobine

metalnih materijala. Odredili su i toplotnu provodljivost materijala. Upoznali su se sa laboratorijom za mehaničko ponašanje i ispitivanje materijala, vidjeli uređaje za testiranje materijala, upoznali se sa dizajniranjem materijala u odnosu na njihovo mehaničko ponašanje i saznali: zašto je potonuo Titanik, zbog čega su se srušili njujorški tornjevi blizanci i zašto je za 73 sekunde eksplodirao spejsšat Čelendžer?

„Kod nas se puno radi i uči ali imamo vremena i za odmor i druženje, tako da su učenici i srednjoškolci imali priliku da se bolje upoznaju i na organizovanom koktelu gdje su uz poslužjenje mogli da razmijene dosadašnja iskustva i da se pripreme za izazove drugog dijela dana gdje su ih čekale nove laboratorije i ostatak prezentacija.

Ono oko čega se naši gosti nisu mogli dogovoriti tog dana jeste u kojoj laboratoriji je bilo zanimljivije, a ono oko čega smo se svi složili jeste to da se uskoro ponovo vidimo i družimo“, navodi se u saopštenju sa tog događaja.

O. Đ.

Univerzitet Crne Gore

USPJESI SU NAJLJEPŠE LICE UNIVERZITETA I POTVRDA DA JE ZNANJE VRIJEDNOST PO SEBI

„Vlada će kroz sredstva iz kapitalnog budžeta omogućiti Univerzitetu nastavak izgradnje kompleksa objekata Akademije umjetnosti na Cetinju, dogradnju Arhitektonskog fakulteta u Podgorici, izgradnju zgrade Filološkog fakulteta u Nikšiću, uređenje prostora biblioteke Pravnog fakulteta, rekonstrukciju toplane UCG..., kazao je rektor prof. dr Vladimir Božović

Uloga Univerziteta Crne Gore (UCG) je da obogati društvo, da ga obrazuje, kulturno uzdiže, pruži naučna saznanja, a uspjesi su najljepše lice Univerziteta i potvrda da je znanje vrijednost po sebi i temelj svakog napretka. To je povodom Dana UCG, kazao rektor prof. dr **Vladimir Božović**, navodeći da je dan osnivanja Univerziteta najznačajniji i najsvečaniji dan, a da su pokazatelji uspješnog poslovanja mjerljivi.

„Ove godine, možda po prvi put, tražena budžetska sredstva za narednu finansijsku godinu su u cjelosti prihvaćena od Vlade, ali uvijek ističemo da su za razvoj nauke neophodna i veća ulaganja, za šta ćemo se i dalje još jače zalagati. UCG je dobio za ovu godinu preko 2,5 miliona eura za ulaganje u osavremenjavanje fakulteta, a pokrenuta je i procedura za izgradnju stambeno-poslovnog objekta, uz 9.000 metara kvadratnih nove zelene površine, čime ćemo pokušati da riješimo krupno egzistencijalno pitanje mladog univerzitetskog kadra“, naveo je Božović.

Društveno odgovorna uloga Univerziteta i razvoj ekološke svijesti pokazana je, kako je rekao on, kroz izgradnju velikog univerzitetskog parka površine skoro 30 hiljada metara kvadratnih između zgrade tehničkih fakulteta i studentskih domova u Podgorici.

„Od ostalih projekata ističem adaptaciju Centralne univerzitetske biblioteke, sređivanje ulaznog hola objekta tehničkih fakulteta, sanaciju dijela ravnog krova i unutrašnjosti objekta Pomorskog fakulteta, adaptaciju enterijera biblioteke Medicinskog fakulteta, kao i biblioteke Prirodno-matematičkog fakulteta, prostora za Centar za doktorske studije. Uređen je park ispred objekta Rektorata, rekonstruisan krov, izmijenjena stolarija i sređena južna

fasada Filozofskog fakulteta. Veliki broj amfiteatara u zgradi tehničkih fakulteta je u potpunosti rekonstruisan, a tu moram posebno da istaknem izuzetne rezultate koje postiže rukovodstvo ETF-a na čelu sa dekanom **Sašom Mujovićem**. ETF je isključivo od donacija, a to se mjeri u stotinama hiljada eura, potpuno rekonstruisao i osavremenio skoro sve svoje sale, laboratorije i kabinete“, naveo je Božović.

Vlada će kroz sredstva iz kapitalnog budžeta, kako je istakao, omogućiti Univerzitetu nastavak izgradnje kompleksa objekata Akademije umjetnosti na Cetinju, dogradnju Arhitektonskog fakulteta u Podgorici, izgradnju zgrade Filološkog fakulteta u Nikšiću, uređenje prostora biblioteke Pravnog fakulteta, rekonstrukciju toplane UCG itd.

„U prethodnoj godini je potpisano 15 bilateralnih ugovora UCG i institucija visokog obrazovanja u inostranstvu. U okviru Erasmus+ programa, potpisana su 22 nova međuinstitucionalna ugovora, a 11 obnovljeno. Ukinuli smo plaćanje školarine na doktorskim studijama zaposlenim saradnicima na Univerzitetu i značajno smanjili visinu školarine na istim studijama“, istakao je Božović.

Elektronski upis na sve studijske programe

On je dodao da je po prvi put, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, u potpunosti sproveden elektronski upis na sve studijske programe UCG.

„Za naše studente smo omogućili besplatno korišćenje Evropske omladinske kartice, kao i tri godine besplatnog pristupa platformi *Jobiri* koja pomaže studentima u traženju posla i razvoju karijere. Ističemo i posebnu nagradu Savjeta Evrope – Nagradu za akademski integritet. Ojačali

smo administrativne kapacitete servisa u Rektoratu, posebno u segmentu podrške razvoju mobilnosti studenata i međunarodnih projekata, a na pragu smo formiranja privrednog društva koje će artikulirati kreativni i inovativni potencijal Univerziteta u vidu konkretnih poslovnih poduhvata“, rekao je Božović.

Dodao je da je osnovan Institut za napredne studije – mjesto susreta različitih naučnih disciplina.

„Posebno nam je zadovoljstvo što smo ustanovili i pokazali otvorenost za dijalog i razmjenu stručnog i profesionalnog mišljenja na različite društvene teme kroz organizovanje redovnih javnih univerzitetskih tribina. Time smo vratili Univerzitetu njegovo mjesto – ono gdje se slobodno govori, iznose stavovi, kritike, na akademski i stručno utemeljen način“, poručio je Božović.

Prema njegovim riječima, uloga Univerziteta je da obogati društvo u više pravaca – da ga obrazuje, kulturno uzdiže, pruži naučna saznanja.

„Znanje je najvredniji kapital našeg društva, pa vam čestitam na naučnim uspjesima i karijeri koju ste odabrali. Vaše doktorske teze i naučni radovi su ponos našeg Univerziteta i naša najbolja referenca. Posebno zadovoljstvo mi je to što danas uručujem nagrade našim najboljim studentima. Ove nagrade predstavljaju priznanje za vaš višegodišnji rad, upornost i istrajnost. Sada nam je, više nego ikada, potrebna vaša studentska lucidnost. Neophodna nam je i vaša mladalačka hrabrost da raskinete sa inercijom, da preokrenete tok stvari, da date prijeko potreban kreativni impuls našem društvu“, poruka je Božovića.

On je istakao da su uspjesi najljepše lice Univerziteta i potvrda da je znanje vrijednost po sebi, temelj svakog naprednog društva.

„Ono što ste vi postigli u prethodnom periodu je pokazatelj za mnoge koji će doći posle vas. Znam da nećete zastati na ostvarenom, pa se radujem vašim budućim životnim i profesionalnim uspjesima“, riječi su Božovića.

Promocija najboljih

Na svečanosti povodom Dana UCG promovisani su doktorandi: **Avni Alidemaj, Stefan Vujović, Branko Anđić, Slađana Gvozdenović-Nikolić, Sandra Jokanović, Milica Kankaraš, Marina Kavarić, Nikoleta Sjekloča, Jovana Đurčević, Zorica Đurović, Jelena Mrkaić, Martin Bojaj, Biljana Mičković, Jeton Havoli, Boris Banjević i Đentiana Beća-Ahmeti**.

Priznanje za najbolje studente dobili su **Marija Došljak, Ana Ivanović, Lenka Lalović, Lolita Mikhailova, Jelena Rakočević i Petar Stijepović**.

Saradnica u nastavi za engleski jezik na Pomorskom fakultetu Kotor, **Zorica Đurović**, kazala je da joj je posebno zadovoljstvo što je

dan danas promovisana u doktora lingvističkih nauka i istakla da je to kruna velikog rada, ali i velike podrške kolega, posebno mentora.

„Aktuelni menadžment Univerziteta je na pravi način prepoznao ulogu saradnika u nastavi. Mislim da je to zaista važno i za primjer svima nama, koji ćemo napredovati u karijeri. Treba da vodimo računa o svim kolegama i prema njima imamo pravi odnos. Čestitam svim kolegama, koji su danas bili u istoj ulozi kao i ja i želim im puno uspjeha u budućem radu, a svima čestitam Dan Univerziteta“, rekla je Đurović.

Studentkinja Fakulteta likovnih umjetnosti na Cetinju **Ana Ivanović**, dobitnica nagrade za jednu od najboljih studenata rekla je da je priznanje inspiriše da se dalje trudi i vjeruje da će je trud, motivacija i strast prema onome što radi daleko dovesti.

„Znanje se uvijek isplati i uvijek se isplati raditi ono što voliš, jer u svakoj djelatnosti ima problema i na putu do svakog uspjeha ima jednako padova i uzdizanja. Tako da svi samo treba da nađu

nešto što će ih motivisati i da u tome istraju“, poruka je Ivanovićeve.

Povodom Dana Univerziteta Crne Gore, održan je i koncert Simfonijskog orkestra Muzičke akademije Univerziteta i članova Crnogorskog simfonijskog orkestra na Velikoj sceni Muzičkog centra Crne Gore.

Pod dirigentskom palicom redovnog profesora Muzičke akademije **Mirana Begića**, jedinstveni nastup orkestra pozdravio je gromoglasni aplauz publike, uglavnom studenata UCG.

Koncertni program je izvodilo 55 muzičara, odnosno 35 članova Simfonijskog orkestra Muzičke akademije i 20 članova Crnogorskog simfonijskog orkestra.

Cjelokupan koncertni program dio je nastavnog plana i koncertne prakse na predmetu Orkestar Muzičke akademije UCG

Na repertoaru je bilo djelo Ludviga van Betovena „Sedma simfonija“ koja se smatra jednom od najkompleksnijih i najzahtjevnijih simfonijskih djela klasične muzike.

O. Đ.

Mašinski fakultet

ORGANIZOVALI BROJNE EDUKATIVNE DOGAĐAJE

Predavanja i radionice u cilju unapređenja znanja

Mašinski fakultet Univerziteta Crne Gore (UCG) obilježava 52. godinu postojanja i tim povodom organizuje niz aktivnosti koje su usmjerene na učešće u različitim edukativnim, kulturnim i društvenim događajima. U prostorijama Fakulteta organizovano je predavanje i radionica posvećena unapređenju znanja, vještina i stavova mladih ljudi prema bezbjednosti saobraćaja.

Skupu su prisustvovali maturanti Srednje stručne škole „Ivan Uskoković“ iz Podgorice, a dekan Mašinskog fakulteta prof. dr **Radoje Vujadinović** je ukazao na značaj teme bezbjednosti mladih učesnika, kao i buduću ulogu maturanata u

sistemu bezbjednosti saobraćaja.

„Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), godišnje u svijetu u saobraćajnim nezgodama na putevima pogine oko 1.35 miliona ljudi, što ih čini osmim doprinosećim uzrokom smrtnosti među svim starosnim grupama. Međutim, saobraćajne nezgode se izdvajaju kao vodeći uzrok smrtnosti među populacijom mladih od pet do 29 godina. Takođe, prema podacima Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) u periodu od 2010. do 2018. godine mladi uzrasta od 15 do 17 godina su u zemljama članicama na prosjeku činili oko trećine

poginulih u saobraćajnim nezgodama. Na području Crne Gore, u 2019. godini u saobraćajnim nezgodama je poginulo šest mladih ljudi uzrasta od 18 do 25 godina“, kazao je Vujadinović.

On je takođe predstavio aspekte kojima se bave nastavnici i saradnici na studijskom programu Drumski saobraćaj i ulogu maturanata kao budućih inženjera u saobraćaju u rješavanju problema iz domena saobraćajnog inženjerstva. Pored toga se osvrnuo i na druge aktuelne teme iz oblasti saobraćaja, kao i napore koje ulaže rukovodstvo Univerziteta Crne Gore i Mašinskog fakulteta kroz inovativne studijske programe i nabavku savremene

opreme za laboratorije. Takođe, posebnu zahvalnost upućuje upravi Srednje stručne škole „Ivan Uskoković“, posebno direktorici **Sonji Dabetić**, nastavnicima i učenicima koji su prisustvovali predavanju.

Nakon otvaranja skupa, doc. dr **Boško Matović** je održao predavanje na temu „Bezbjednost mladih učesnika u saobraćaju“.

„Visok nivo rizika učešća u saobraćajnim nezgodama mladih lica nastaje kao rezultat kombinovanih faktora kao što su neiskustvo, fizička i emocionalna zrelost, stila života i demografske karakteristike. Literatura ukazuje da su mladi učesnici u saobraćaju prezastupljeni u

saobraćajnim nezgodama za koje su karakteristične brza vožnja, noćni uslovi, vožnja pod uticajem alkohola i droga, nekorišćenje sigurnosnog pojasa, korišćenje mobilnih telefona i drugih uređaja, kao i prisustvo putnika“, kazao je on.

Učeni su posjetili Laboratoriju za bezbjednost saobraćaja i učestvovali u radionici koju su organizovali studenti master studija **BSc Željka Anđušić, BSc Anđela Vučetić, BSc Andrijana Mrvaljević i BSc**

Nikolina Novaković. Maturanti su bili u prilici da upravljaju na simulatoru vožnje, koriste naočare koje simuliraju uticaj alkohola, droga i umora, zatim analiziraju radar za snimanje brzine i drugu opremu koja je na raspolaganju. Na taj način su mogli da iskustveno dožive uticaje različitih faktora opasnosti na ponašanje u saobraćaju. Nastavnici i maturanti su istakli potrebu za sprovođenjem sličnih predavanja.

O. Đ.

Univerzitet Crne Gore

ZA REKONSTRUKCIJU I DOGRADNJU ARHITEKTONSKOG FAKULTETA OKO 3.5 MILIONA EURA

Rektor Božović je ukazao da je arhitektura priča o prostoru i ljepoti u prostoru, a dogradnja Arhitektonskog fakulteta priča o upornosti profesora ovog fakulteta koja je trajala godinama i ove rezultirala dobijanjem sredstava i nastavkom realizacije započetog procesa

Rekonstrukcija i dogradnja zgrade Arhitektonskog fakulteta Univerziteta Crne Gore (UCG) vrijedna 3,5 miliona eura, za koju je nedavno raspisan tender, bila je povod svečanog sastanka na ovom Fakultetu, sa visokim zvanicima institucija koje su podržale taj projekat.

Dekanica Fakulteta prof. dr **Svetlana Perović** zahvalila je na podršci u pokretanju tendera učesnicima ovog sastanka, i to: predsjednici Upravnog odbora UCG prof. dr **Rajki Glušići**, rektoru UCG prof. dr **Vladimiru Božoviću**, te ministru ekologije, prostornog planiranja i urbanizma prof. dr **Ratku Mitroviću**, direktoru Uprave javnih radova **Boru Lučiću**, zamjeniku potpredsjedniku Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport i poslaniku u Skupštini CG dr **Dejanu Đuroviću**. Ona je izrazila zahvalnost i nekadašnjem dekanu i profesoru fakulteta prof. dr **Svetislavu Popoviću** za uložene napore u prethodnim godinama i obezbjeđivanju projektne dokumentacije, za nastavak izgradnje objekta ukupne bruto površine oko 5.000 m². Glušić je kazala da je ovo istorijski trenutak za Arhitektonski fakultet, od njegovog osnivanja, 2006. godine, koji će stvoriti bolje uslove za rad profesora i studenata.

„Vlada Crne Gore je prepoznala značaj Univerziteta i

kapitalnim budžetom predvidjela više od 2,5 miliona eura investicija, a na nama je da ih realizujemo. Pored stvaranja boljih uslova za rad, važno je i da podržimo dobre ideje i probudimo kritičku misao. Univerzitet je kičma jednog društva jer se tu obrazuju studenti - budućnost države“, poručila je ona.

Novi izvor optimizma

Rektor Božović je ukazao da je arhitektura priča o prostoru i ljepoti u prostoru, a dogradnja Arhitektonskog fakulteta priča o upornosti profesora ovog fakulteta koja je trajala godinama i ove godine rezultirala dobijanjem sredstava i nastavkom realizacije započetog procesa. On je izrazio spremnost menadžmenta Univerziteta Crne Gore da pruži punu podršku Arhitektonskom fakultetu, počev od započinjanja, realizacije, pa do završetka ovog projekta.

„Egzistirati i razvijati se u 800 m² površine nedovršenog objekta, bez adekvatnih prostornih kapaciteta kakve zahtijeva studijski program arhitektura, bilo je demotivisajuće“, kazala je i dekanica Perović za koju je usvajanje kapitalnog budžeta Vlade Crne Gore i raspisivanje tendera novi izvor optimizma, prije svega u prepoznavanju značaja Arhitektonskog fakulteta.

Ministar Mitrović je naveo da je nastojao, i kao profesor, koliko je u njegovoj nadležnosti, da se poboljšaju uslovi na Arhitektonskom fakultetu, te da je ovaj projekat neophodan minimum za bolje uslove u stvaranju kvalitetnih kadrova.

„Gledajući iz sadašnje perspektive, budućnost države je dijelom i na Arhitektonskom fakultetu, jer od njenih kadrova i vizionarskog prostornog i urbanog planiranja zavisice kako će se država razvijati u narednih dvadeset godina“, kazao je Mitrović.

Povećati ulaganja u obrazovanje

Poslanik Đurović je ukazao da profesori i studenti moraju biti glasnjiji kada je riječ o zastupanju njihovih interesa te da treba insistirati na povećanju ulaganja u obrazovanje koje je u Crnoj Gori na niskom nivou, te da će samim tim pružiti podršku rektoru Božoviću koji se zdušno bori za bolje uslove studiranja i nastave.

Uprava javnih radova raspisala je tender za izbor izvođača radova, a vrijednost javne nabavke je 2,9 miliona eura bez PDV-a, odnosno oko 3,5 miliona sa uračunatim PDV-om.

Lučić je ukazao da je iskustvo do sada pokazalo da je, uprkos rastu cijena građevinskih materijala,

pokazalo da je interesovanje ponuđača na većim projektima, kao što je ovaj, uvijek veliko.

Na sastanku su učestvovali i prodekanica za međunarodnu saradnju prof. dr **Slavica Stamatović-Vučković**, prodekan za nauku doc. dr **Vladimir Bojković**, prethodni dekan Arhitektonskog fakulteta prof. dr **Svetislav Popović**, predstavnik saradnika u Vijeću fakulteta

dr **Emo Alihodžić Jašarović**, te predstavnik studenata u Vijeću fakulteta **Momčilo Hadžiristić**.

Dekanica Perović je pomenula da zahvalnost, uz ostale, duguje i poslaniku Skupštine Crne Gore **Vladimiru Jokoviću**, na svesrdnoj podršci.

„Nije sve riješeno, živimo u kompleksnom društvenom kontekstu, izazovi su svakojaki, ali vjerujem da

će podrška u ovim naporima istrajati i da će biti sve više onih, koji će prepoznati važnost razvoja Arhitektonskog fakulteta UCG, kao naučne i obrazovne institucije sa fokusom na stvaranje profesionalnog kadra koji pretenjuje oblikovanju održive građene sredine i sa kompetencijama za rešavanje kompleksnih prostornih problema“, zaključila je Perovićeva. **O. Đ.**

Ministarstvo prosvjete

DONIRALI OPREMANJE DOMA UČENIKA I STUDENATA U KOTORU

„Neophodno je izvršiti rekonstrukciju u Domu učenika i studenata u Kotoru, gdje je potrebna hitna popravka zbog pojave vlage, kao i rekonstrukcija kanalizacionih instalacija u Domu učenika i studenata na Cetinju. Dalje, u toku je tender za nabavku aparata za kartice u menzi Doma u Kotoru. Planirana su i ulaganja u kuhinju i zamjena dijela namještaja internata pri Osnovnoj školi 'Bratstvo i jedinstvo' u Kovačevićima, opština Pljevlja“, precizirala je Neda Ojdanić iz Ministarstva prosvjete

Direktorica Direktorata za tercijarno obrazovanje u Ministarstvu prosvjete **Neda Ojdanić** posjetila je Dom učenika i studenata „Spasić – Mašera“ u Kotoru, koji je nedavno renoviran zahvaljujući donaciji tog Ministarstva u vrijednosti 20.000 eura.

„Od tog novca kupljeno je: 500 čebadi, 50 dušeka, 20 kreveta, 20 stolica, 10 kompjuterskih stolova i troetažna električna pećnica. U planu je kupovina i instalacija Sistema za kontrolu ulaska u dom i menzu, takođe uz pomoć Ministarstva prosvjete“, kazala je direktorica Doma **Biljana Radević**.

Ona je predočila Ojdanićevoj trenutno stanje u studentskom domu koje se odnosi na prostorno-tehničke i smještajne uslove, nakon čega su donijele zajednički zaključak o budućim prioritarnim ulaganjima koja razumijevaju sanaciju vlage u jednom dijelu doma, renoviranje dvadeset dvokrevetnih soba, te kompletno unutrašnje krečenje.

Ojdanićeva je naglasila da je strateški cilj Crne Gore da razvija sistem visokog obrazovanja, istraživanja i umjetničkog stvaralaštva kojim će se, između ostalog, unaprijediti društveni, ekonomski i kulturni razvoj i osigurati ravnopravne mogućnosti za sve, u skladu s principima slobode i demokratije.

Takođe, ona je istakla da Ministarstvo prosvjete kao krovna institucija u ovom procesu, daje puni doprinos što bržem razvoju visokog obrazovanja i usklađivanja sa inostranom, posebno evropskom, politikom u ovoj oblasti.

„Unapređenje podrazumijeva ulaganje i u malo zaboravljenu oblast koja i te kako utiče na razvoj mladih ljudi, a to je učenički i studentski standard. Direktorata za tercijarno obrazovanje je u prošloj godini počeo sa ulaganjem u studentske i učeničke domove kroz adaptacije i sitnije rekonstrukcije. Ove godine planiramo sanacije djelova

objekata, ali i obezbjeđenje osnovnih potreba za kvalitetniji život naših učenika i studenta. Domu u Kotoru je, za sada, obezbijeđena kompletna promjena dušeka, čebadi, dio inventara u kuhinji, a u najavi je elektronski čitač kartica, kao i veća rekonstrukcija na samoj zgradi koja je stara skoro pedeset godina. Diplomirani pomorci sa Pomorskog fakulteta u Kotoru su po stručnosti prepoznati širom svijeta, a naši turizmolozi na najbolji način prikazuju ljepote naše zemlje svima koji dođu da je obiđu. Zato je bitno da ulažemo u životni standard Doma i omogućimo ovim mladim ljudima što kvalitetniji život tokom studiranja u Kotoru“, zaključila je Ojdanićeva.

Ona je za „Prosvjetni rad“ kazala da u tom Vladinom resoru planiraju da, shodno finansijskim mogućnostima, nastave ulaganja u rekonstrukciju, opremanje i možda početak izgradnje novog doma.

„Takođe, neophodno je izvršiti rekonstrukciju u Domu učenika i studenata u Kotoru, gdje je potrebna hitna popravka zbog pojave vlage, kao i rekonstrukcija kanalizacionih instalacija u Domu učenika i studenata na Cetinju. Dalje, u toku

je tender za nabavku aparata za kartice u menzi Doma u Kotoru. Planirana su i ulaganja u kuhinju i zamjena dijela namještaja internata pri Osnovnoj školi 'Bratstvo i jedinstvo' u Kovačevićima, opština Pljevlja“, precizirala je ona.

„Nadamo se da ćemo moći u narednom periodu da poboljšamo kvalitet života našim učenicima i studentima i u ostalim domovima“, poručila je Ojdanićeva. **O. Đ.**

DOBITNICI PLAKETE UNIVERZITETA CRNE GORE

Ana Ivanović:

BAVITE SE ONIM ŠTO VAS MOTIVIŠE

Studentkinja koja je pored ovog priznanja 2020. godine osvojila nagradu UCG za najboljeg studenta, kaže da na putu do ostvarenog uspjeha najviše pamti dane provedene na pakovanjima instant nudli, lijeganje u svitanje i kratke osjećaje zadovoljstva nakon završavanja projekta na vrijeme

Ka svakom uspjehu vode mnogi usponi i padovi, nijedan proces nije jednostavan i preduslov za uspjeh je upravo prihvatiti te činjenice i imati razumijevanja prema sebi i logičnom slijedu napretka", riječi su studentkinje Fakulteta likovnih umjetnosti, studijskog programa Grafički dizajn **Ana Ivanović** koja je dobitnica Plakete za završene studije sa najboljim uspjehom iz oblasti umjetnosti od Univerziteta Crne Gore (UCG).

Studentkinja koja je pored ovog priznanja 2020. godine osvojila nagradu UCG za najboljeg studenta, kaže

da na putu do ostvarenog uspjeha najviše pamti dane provedene na pakovanjima instant nudli, lijeganje u svitanje i kratke osjećaje zadovoljstva nakon završavanja projekta na vrijeme.

Ana trenutno pohađa master studije na Fakultetu likovnih umjetnosti, a polaznik je i Programa Vlade Crne Gore za stručno osposobljavanje.

Njena interesovanja, a i umjetnička ostvarenja, na internacionalnom nivou vezuju se za mnoge vizuelne discipline poput: fotografije, ilustracije, grafičkih komunikacija, animacije, tipografije.

Redovno učestvuje u festivalima, izložbama i radionicama u domenima grafičkog dizajna. Posebno ističe učešće na dizajnerskom festivalu FLUID i razne konkurse koji su je naučili pravoj širini grafičkog dizajna i otklonili su strah od eksperimentisanja.

Ana poručuje sadašnjim i budućim kolegama: „Koliko god zvučalo kliše stremite ka onome u čemu uživate. Svaka djelatnost nosi teškoće, svugdje se teško probiti i baš zato je neizmjenljivo bitno baviti se nečim što vas snažno motiviše da se sa tim problemima i izborite“.

O. Đ.

Jelena Rakočević:

SVAKA PREPREKA JE MOTIVACIJA ZA POSTIZANJE CILJA

„Nagrade su mi bile pokazatelj da se svaki trud i odricanje na kraju isplati i da uz pravu organizaciju i adekvatan angažman, rezultat neće izostati“, kaže laureatkinja ovog vrijednog priznanja.

Studentkinja Medicinskog fakulteta, studijskog programa Farmacija **Jelena Rakočević** sa prosjekom 9.95 završila je Plaketu za završene studije sa najboljim uspjehom za oblast tehničkih, prirodno-matematičkih i medicinskih nauka Univerziteta Crne Gore (UCG).

„Kao i svaki put ka uspjehu u životu, tako je i ovaj bio posut trnjem i dok koračamo na putu do cilja, čini nam se da nas svaki trn samo udaljava od onoga što želimo postići. To je samo privid. Baš u tim momentima smo najmotivisaniji, crpe se posljednji atomi snage jer znamo da je kraj blizu koliko god u tom trenutku djelovao daleko, a plodovi koje ubiramo na kraju ovog puta su izuzetno slatki“, kazala je Jelena.

Pored ovog priznanja, ona je dobitnica brojnih studentskih nagrada, među kojima su: pet godišnjih studentskih nagrada Medicinskog fakulteta za najbolje studente, u periodu od 2017.

do 2021. godine, i Nagrada Glavnog grada 19. decembar za 2020/2021. godinu. Jelena kaže da svaka nagrada koju je dobila tokom studija ima svoju čar i ne može ih posebno izdvajati, jer je svaka u datom trenutku za nju bila najveća,

„Jedno je sigurno, nagrade su mi bile pokazatelj da se svaki trud i odricanje na kraju isplati i da uz pravu organizaciju i adekvatan angažman, rezultat neće izostati“, dodaje nagrađena studentkinja.

Medicinski fakultet upisala je 2016. godine, a diplomirala 2021. godine, sa prosječnom ocjenom A i time stekla zvanje doktora farmacije. Bila je stipendista Ministarstva prosvjete Crne Gore za najbolje studente tokom svih godina studija.

Tokom studija učestvovala je na brojnim edukacijama, radionicama i seminarima. Trenutno je zaposlena u Institutu za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore

u okviru Centra za klinička ispitivanja i procjenu bezbjednosti i efikasnosti ljekova.

Kolegama poručuje da nikada ne odustaju i da uvijek streme ka svojim ciljevima, da budu najbolja verzija sebe i sebi sami najveća motivacija jer jedino oni mogu da postavljaju sebi granice.

O. Đ.

Marija Došljak:

UČENJEM SE GRADI BOLJA BUDUĆNOST

„Nagrada je pokazatelj da naš rad nije ostao nezapažen. Ali pored rada, svakako su važni i ljudi kojima smo svakodnevno okruženi, oni nas pokreću i motiviše da budemo bolji“, dodala je nagrađena studentkinja

Studentkinja Prirodno-matematičkog fakulteta studijskog programa Matematika i računarske nauke **Marija Došljak** dobitnica je Plakete za završene studije sa najboljim uspjehom za oblast tehničkih, prirodno-matematičkih i medicinskih nauka Univerziteta Crne Gore (UCG). Ona konstatuje da je svaki uspjeh posljedica rada te je u tom smjeru i nastavila tako što je upisala master studije na Prirodno-matematičkom fakultetu.

„Nagrada je pokazatelj da naš rad nije ostao nezapažen. Ali pored rada, svakako su važni i ljudi kojima smo svakodnevno okruženi, oni nas pokreću i motiviše da budemo bolji“, dodala je nagrađena studentkinja.

Sve ispite Marija je položila u roku i ostvarila uspjeh u toku studija sa prosječnom ocjenom 9,98, što je najbolje preporučilo za dodjelu Plaketa UCG.

Kao najboljem studentu Prirodno-matematičkog

fakulteta UCG za ostvareni uspjeh tokom studija, za studijsku 2020/2021. godinu, takođe joj je uručena nagrada Univerziteta.

„Budućim kolegama želim da poručim da iz studija pokušaju da izvuku najbolje i uživaju u čitavom procesu koliko je to moguće, ali i da učenjem danas grade sebi bolju budućnost“, istakla je Marija.

O. Đ.

Lenka Lalović:

ZA NAŠE MALO DRUŠTVO SVAKA OBLAST JE PODJEDNAKO VAŽNA

„Veoma mi je značajno to što sam imala pristupačne i objektivne predavače na Studijskom programu za njemački jezik i književnost koji su prepoznali moje kapacitete i spremnost da doprinesem u ovoj oblasti, i svojim radom pospješivali moj akademski put. Osim toga, uključivali su me, kao i ostale zainteresovane studente, u razne projekte koji su imali cilj unapređenje čitalačke kulture, promociju učenja stranih jezika i podsticanje međunarodne saradnje“, rekla je laureatkinja ovog priznanja

Studentkinji Filološkog fakulteta **Lenki Lalović**, sa prosjekom 10, nedavno je dodijeljena Plaketa za završene studije sa najboljim uspjehom za oblast društvenih nauka. Ona vjeruje da je ljubav prema izučavanju materije koju je izabrala utisnula snažnu motivaciju za daljim usavršavanjem pa će magistarske studije na smjeru Njemački jezik kao filologija stranog jezika započeti u oktobru ove godine.

„Veoma mi je značajno to što sam imala pristupačne i objektivne predavače na Studijskom programu za njemački jezik i književnost koji su prepoznali moje kapacitete i spremnost da doprinesem u ovoj oblasti, i svojim radom pospješivali moj akademski put. Osim toga, uključivali su me, kao i ostale zainteresovane studente, u razne projekte koji su imali za cilj unapređenje čitalačke kulture, promociju učenja stranih jezika i podsticanje međunarodne saradnje“, rekla je Lenka.

Ona navodi da takav pristup i trud da se studentu

pruži više mogućnosti kroz vannastavne aktivnosti i obezbijedi što kvalitetnija nastava, posebno u kriznom vremenu pandemije, zaslužuju posebno isticanje i duboku zahvalnost.

Studijski program za njemački jezik i književnost na Filološkom fakultetu upisala je 2018. godine, a nakon tri godine završila sa prosječnom ocjenom A. Lenka je tokom svih godina studija bila stipendista Ministarstva prosvjete Crne Gore za talentovane studente, a 2020. postala je i stipendista njemačke fondacije Konrad Adenauer u čijoj je kancelariji zaposlena kao koordinatorka projekta. Dobitnica je i stipendije za germaniste njemačke fondacije Herman Nirman za nastavak akademskog obrazovanja u Virzburgu.

Mladim kolegama je poručila da nagrade i prosjek tretiraju, kao posljedicu svog truda i zalaganja, a ne kao cilj, te istakla da je počastvovana što je jedna od dobitnica Plakete Univerziteta Crne Gore.

„Takođe bih budućim brućima savjetovala da ne razmišljaju u kategorijama esencijalna – neesencijalna zanimanja, te isplativi – neisplativi fakulteti, jer je za naše malo društvo svaka oblast podjednako važna. Jedino što je esencijalno jeste znanje koje steknete, jedino što je isplativo jeste umješnost da to znanje odgovorno primijenite“, zaključuje ona.

O. Đ.

Petar Stijepović:

MOJE INTERESOVANJE DA PROŠIRIM ZNANJE UVIJEK JE BILO VELIKO

„Ono što bih poručio budućim kolegama jeste da znanjem mogu postići sve ciljeve koje su sebi postavili“, ističe Petar

Studentu Ekonomskog fakulteta **Petru Stijepoviću** nedavno je dodijeljena Plaketa za završene studije sa najboljim uspjehom za oblast društvenih nauka. Tokom svog školovanja na Univerzitetu Crne Gore (UCG) ističe kvalitet predavanja i visok stepen zalaganja profesora.

„Moje interesovanje da proširim znanje uvijek je bilo veliko, ali naravno bez profesora da mi obezbijede potrebne informacije, to bi bilo uzaludno. Mnogo sam im zahvalan na tome, a moj uspjeh je proizvod našeg zajedničkog truda“, kazao je Petar.

On je na Ekonomskom fakultetu diplomirao na smjeru

Mikroekonomija, sa prosječnom ocjenom A. Postdiplomske magistarske studije upisao je na Univerzitetu LUISS, u Rimu, na smjeru Finansije, kao dobitnik pune stipendije od ovog Univerziteta.

Petar je nagrađen i kao najbolji student Ekonomskog fakulteta za studijsku 2020/2021. godinu. Pored toga, dobitnik je i redovne godišnje nagrade Ekonomskog fakulteta za najbolje studente, za drugu godinu studija.

Na putu do uspjeha, kako navodi, najviše pamti čari spoznaje novog.

„Za mene je otkrivanje ekonomskih činjenica uvijek predstavljalo zadovoljstvo“, dodaje nagrađeni student.

Bio je stipendista Ministarstva prosvjete za najbolje studente, tokom dvije godine osnovnih studija. Trenutno je na prvoj godini magistarskih studija LUISS univerziteta u Rimu, na smjeru Finansije, gdje se nastava izvodi na engleskom jeziku.

Na pitanje šta poručuje budućim kolegama Petar je kazao: „Ono što bih poručio budućim kolegama jeste da znanjem mogu postići sve ciljeve koje su sebi postavili, mogu dostići slobodu, samopouzdanje i moć. Ne postoje limiti kada je znanje u pitanju i zato smatram da svako treba da prvenstveno shvati značaj koji znanje predstavlja“.

O. Đ.

Akademik Igor Đurović

OHRABRUJE NAPREDAK U MJERLJIVIM NAUČNIM REZULTATIMA UNIVERZITETA CRNE GORE

Moramo misliti dugoročno i u skladu sa time kreirati dugoročne programe u vidu naučnih projekata koje finansira država i na osnovu kojih se naučna karijera istraživača može pratiti i planirati godinama unaprijed, sa ciljem da se formiraju veće grupe i centri koji su prepoznati u svijetu

Smatram da je najprije bitna društvena spoznaja i spoznaja nadležnih organa da je nauka važna, a onda treba jasno opredijeliti značajnija sredstva kojima će se nauka i finansirati

Mnogo je bitnije da poboljšamo sistem kontrole i unapređenja kvaliteta obrazovnog procesa, naučnih rezultata i saradnje sa privredom, a rast na listama rangiranja će doći sam po sebi

Redovni profesor Univerziteta Crne Gore (UCG) i akademik CANU **Igor Đurović** ocijenio je za portal RTCG da je nauka na neki način formirana u Crnoj Gori kao strano tijelo.

„Univerzitet i Akademija su osnovani prije oko pet decenija van Jugoslovenskog programa razvoja nauke koji je bio utemeljen na tri velika instituta: 'Mihailo Pupin', 'Ruđer Bošković', 'Jozef Stefan', u nerazvijenom području (ko se sjeća FNP), sa slabom saradnjom sa privredom, itd. Nije prošlo dvije decenije do punoljetstva, a stigao je period ekonomske krize, zatim ratovi, pa duga tranzicija. Teško da se nauka mogla porađati u teškim okolnostima. Ujedno, mi smo malo društvo gdje znanje nije na nekoj cijeni. Imamo fragmentiranu nauku, nauku pojedinaca ili malih timova, sa svega nekoliko širih grupa. Ipak, napredujemo, gotovo sa svih fakulteta danas ljudi publikuju radove, učestvuju na međunarodnim konferencijama i projektima, a uvedeni su i mjerljivi naučni kriterijumi za doktora te i izbore u zvanja. Napredak postoji, ali je po mom mišljenju spor. Strateška dokumenta koja se odnose na segment naučnoistraživačke djelatnosti su po pravilu ne-realna, često su preformulisane verzije EU strategije, te akcenat stavljaju na oblasti u kojima nema potencijala za nauku u Crnoj Gori, bez obzira što postoji zacrtani ekonomski prioritet. Nažalost, ovakvi pristupi ne pomažu razvoj nauke u Crnoj Gori“, naveo je on.

Teško je u ovim ekonomskim uslovima razmišljati o nekom programu za zadržavanje mladih naučnika u Crnoj Gori, ali i za motivaciju talentovanih za naučnu karijeru. Koji bi to pristup omogućio da se to makar djelimično ostvari?

Veoma teško pitanje. Moramo misliti dugoročno i u skladu sa time kreirati dugoročne programe u vidu naučnih projekata koje finansira država i na osnovu kojih se naučna karijera istraživača može pratiti i planirati godinama unaprijed, sa ciljem da se formiraju veće grupe i centri koji su prepoznati u svijetu. Osnovni problem svih dosadašnjih programa finansiranja je bio što počnu i prekinu se veoma brzo, možda baš u trenutku kada dobijeni rezultati zavređuju dalje finansiranje. Mnogo je bolje imati određena sredstva sa kojima se može planirati na duži rok, a još bolje izvor sredstava koji je dugoročno namijenjen za nauku. U nekim zemljama nauka se finansira tačno iz određene prihodovne strane budžeta (npr. igara na sreću ili slično). U poređenju sa regionalnim univerzitetima imamo veoma mali broj

saradnika u nastavi, a u istraživanju ih po pravilu nema. Elektrotehnički fakultet je do ove godine nastavu za preko 1.000 studenata na svim programima i godinama izvodio sa 15 saradnika za sve laboratorijske, računске i druge vježbe. Tek ove godine smo dobili mogućnost da zaposlimo nekoliko mladih ljudi. Ovo je daleko ispod regionalnog standarda, a kamoli EU.

Mogao bih mnogo pisati na ovu temu, ali nemam definitivno rješenje. Smatram da je najprije bitna društvena spoznaja i spoznaja nadležnih organa da je nauka važna, a onda treba jasno opredijeliti značajnija sredstva kojima će se nauka i finansirati. Rezultati neće doći brzo. Neki dan sam pročitao da su kolege Latinovići sa Poljoprivrednog fakulteta napravili doprinos u liječenju neke gljivične infekcije kod vinove loze. Sjećam se da su mi problem i ideju izlagali prije deset godina. Nekim stvarima treba mnogo vremena da sazru.

Za IT kažu da je „industrija za siromašne“, ili šansa za siromašne. Da li je realno da Crna Gora ovaj sektor učini pokretačem stabilnog privrednog rasta i razvoja? Koliko je u tom smislu važna edukacija i šta bi u tom smislu trebalo promijeniti?

Jeste, to je industrija za sirotinju i šansa za sirotinju. Kako nemamo neku drugu održivu industriju osim turističku, ovo nam je ključna prilika koju ne bi smjeli da propustimo. Bez adekvatne edukacije nema IT industrije. Problema je mnogo, a osnovni je taj što fakulteti u ovom trenutku ne mogu da „produkuju“ više od nekoliko desetina kvalitetnih IT stručnjaka godišnje. Više je razloga, prvenstveno činjenica je da je postizanje visokog nivoa IT znanja veoma teško, a s tim u vezi, IT moraju da se izučavaju znatno više na nivou osnovne i srednje škole. Trenutno stanje je takvo da su znanja koja posjeduju mlade generacije, prije upisa na fakultet, potpuno neadekvatna i nisu na nivou „regije“, a da ne govorimo o razvijenom svijetu. Dok se programi u osnovnoj i srednjoj školi ne unaprijeđe i poveća broj nastavnog kadra na tom nivou obrazovanja ostaćemo u najboljem slučaju sa do 100 visokokvalitetnih IT stručnjaka na godišnjem nivou od kojih će jedan dio neumitno otići van Crne Gore. Ovim ne aboli-ran Univerzitet koji mora da proširi ponudu IT programa i da inovira postojeće.

UCG ima svega oko 400 istraživača. Kako se, s obzirom na tu činjenicu, a i veličinu zemlje, Univerzitet kotira na ljestvicama nauke? Koju listu ili „mjeru“ kvaliteta bi izdvojili?

Živimo u svijetu u kojem se sve pokušava kvantifikovati i uporediti što ponekad nije baš jednostavno, a često ni objektivno. Da bi to malo pojasnili za one koji prate sport postoje poznata rangiranja: FIFA rangiranje državnih fudbalskih reprezentacija, liste boksaških profesionalaca, rangiranje NCAA košarkaških timova, rangiranje šahista. Karakteristika svih ovih rangiranja je da se ne mogu sastati svi entiteti u nekom sportu pa se mora razviti određena metodologija poređenja. Poređao sam ih onako kako ih sportska javnost doživljava: rangiranje fudbalskih reprezentacija se smatra dosta neobjektivnim dok se rangiranje šahista smatra realnim. Drugi tip rangiranja koji mi sada pada na pamet su kreditni rejtinzi koje dodjeljuju međunarodne revizorske kuće i agencije. Tokom krize hipotekarnih kredita prije desetak godina bankrotiralo je nekoliko banaka sa najvišim rejtinzima (AAA). Nije mnogo jednostavnije rangirati ni univerzitate.

Premda rangiranje univerziteta potiče iz anglosaksonskih zemalja ono je postala tema naučne zajednice tek kada je kineski Jiao Tong univerzitet počeo da 2003. publikuje svoju listu koja se kolokvijalno naziva Šangajskom (pravo ime je Academic Ranking of World Universities). Osnovni cilj ove liste je poređenje kineskih sa vodećim svjetskim univerzitetima. Problem liste je prenaplašenost dvije kategorije: 30% nose Nobelove i slične nagrade, a 20% nose samo dvije naučne publikacije (Science i Nature). Ovakvo rangiranje je pogodno za poređenje velikih i bogatih univerziteta, a mnogo manje je pogodno za ostale. Druge dvije najpoznatije liste su THE (od 2010) i QS (od 2004). Koliko mi je poznato UCG se rangira na poziciji 1200+ na THE listi.

Vebometriks (Webometrics) rangira na osnovu tri kriterijuma, ali koji se mogu podijeliti u dvije grupe: 50% je vidljivost, a 50% naučni rezultati. Dobra strana je što je ovom listom obuhvaćeno preko 30.000 entiteta u obrazovanju, jer su danas svi „vidljivi“. „Vidljivost“ se mjeri preko veb-sajta institucije i preko broja spoljnih linkova prema veb-sajtu. Ovaj indikator nije prisutan u drugim sistemima rangiranja. Kako se na društvenim mrežama može manipulirati „lajkovima“ tako je i ovo podložno manipulaciji. Problem je i način na koji se mjeri naučni uticaj univerziteta. Na primjer potkategorija „otvorenost“ vezana je za citiranost koja nosi 10% težine ocjenjivanja, ali njom se eliminiše 20 najcitiranijih naučnika univerziteta, a onda je obuhvaćeno narednih 200-tinjak naučnika. Ovo je sa stanovništa UCG, koji ima jako malu

„populaciju“ naučnika, izrazi-to nepovoljno.

Ovo nisu jedina rangiranja. Grupa uglednih španskih univerziteta i Španski naučni savjet lansirali su 2009. projekat SIR World Ranking, koji rangira države ali i institucije po naučnim performansama (broju publikacija, broju citata i drugim mjerljivim indikatorima naučnog rada). Istraživanje se obavlja putem baze naučnih podataka sa Scopusa što je restriktivnije nego Google Scholar kod Vebometriksa.

Lista prati naučne doprinose i indikatore naučnog rada. Rangirano je preko 4.000 institucija, što je rekao bih dobar balans između selektivnih QS, THE i Šangajske liste sa jedne strane i neselektivnog Vebometriksa rangiranja. UCG je u sredini ove liste, a u regiji Istočna Evropa je u prvoj trećini. Ako pogledate analizu za Univerzitet Crne Gore uočićete da je ukazano da je uporediv sa Univerzitetom u Splitu koji je po veličini sličan sa Univerzitetom Crne Gore, ali ima ako se ne varam budžet od države oko tri puta veći od Univerziteta Crne Gore.

I ovdje je uočljivo, kao i na osnovu podataka sa Vebometriksa da po naučnim rezultatima u posljednje vrijeme Univerzitet Crne Gore napreduje. Pretpostavljam da je razlog u većem broju istraživača koji publikuju u

međunarodnim časopisima i ostvaruju kontakte i saradnju sa svjetskim institucijama, a biće da ulogu igra i dosljednija primjena pravila o izborima u akademskom zvanju, te materijalna motivacija kroz podršku publikovanju radova.

U svakom slučaju napredak u mjerljivim naučnim rezultatima ohrabruje, ali ja bih volio da je dinamičnije i bolja. Mnogo je bitnije da poboljšamo sistem kontrole i unapređenja kvaliteta obrazovnog procesa, naučnih rezultata i saradnje sa privredom, a rast na listama rangiranja će doći sam po sebi.

Kako uopšte gledate na budućnost malih univerziteta u svijetu? Da li će izdržati konkurenciju velikih, naročito u postkovid obrazovnim modelima?

Mnogi predviđaju loše dane za male univerzitate. Istina ova predviđanja nisu nova. Čuo sam ih prije desetak godina kada su se pojavili prvi „masovni open onlajn kursevi“ na univerzitetkom nivou koje je pohađalo na desetine hiljada polaznika. Neke od ovih kurseva i programa organizovali su najpoznatiji univerziteti svijeta. Zatim je slijedila poplava open onlajn univerziteta. Sve je ovo i dalje živo, ali je do pojave koronavirusne pandemije

univerzitetska zajednica postepeno „hladena“ od ovog oblika obrazovanja. Razlog je u tome što je uočeno da je znanje koje dobije prosječni student nakon završetka onlajn programa znatno manje od onoga u klasičnom obrazovnom sistemu.

Procjene su da se na tri ili četiri godine gubi jedna godina u znanju (po objektivnim testovima). Izgleda da je znanje koje se dobija od nastavnika i saradnika u nastavi precijenjeno u odnosu na ono znanje koje se dobija „bočno“ od kolega ili u zajednici koja pita i diskutuje uživo. Koronavirusna infekcija je ponovo aktualizovala priču o malom broju „provajdera“ dodiplomskog obrazovanja - nekih 20–30 univerziteta koji bi nudili programe koji bi se djelimično ili uglavnom realizovali „na daljinu“. Ovo neće ići brzo, ali očigledno se na tome radi, a to je „igra“ u kojoj mali univerziteti, odnosno većina njihovih programa, nemaju šansu. Niko u ovom trenutku ne predviđa mogućnost da se postdiplomski istraživački studijski programi mogu organizovati „na daljinu“.

Da nas ne bi „iznenadio snijeg u januaru“ treba da postepeno transformišemo sve programe, a posebno specijalističke, magistarske i doktorske studije ka istraživačkoj orijentaciji.

Izvor portal RTCG

Promovisana nova knjiga Miraša Martinovića

AUTOR KOJI ARHEOLOGIJU PRETVARA U POEZIJU

Dimitrije Popović: Taj odnos prema istoriji i prema prošlosti uvijek dobija dimenziju aktuelnosti, jer je prošlost nešto što je dio nas i što nas određuje u bitnoj mjeri

U podgoričkoj Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ predstavljena je nova zbirka poezije crnogorskog pisca **Miraša Martinovića**, pod nazivom „Tužaljke iz davnine“.

Na promociji zbirke, čiji je izdavač Biblioteka, **Ana Vučinić-Gujić** istakla je kako Martinovićeve knjige „na najbolji način ukazuje da svaka riječ ima odjek u univerzumu i da književnost, odnosno umjetnost, u svim vremenima ima posebnu moć“.

„Zbirka pjesama ‘Tužaljke iz davnina’ se tematski i formalno uspješno nadovezuje na prethodna ostvarenja Miraša Martinovića i u njoj možemo uočiti tri poetske cjeline interesantno koncipirane: ‘Pjesme harfaša’,

‘Glasovi istorije’ i ‘Pohvala knjizi’. Naslov ukazuje na žal za prohujalim vremenima, ali i potrebu da se evociranjem drevnosti ukaže na aktuelnost savremenog trenutka“, naglasila je ona.

Prema riječima istaknutog slikara i pisca **Dimitrija Popovića**, Martinović je autor „koji arheologiju pretvara u poeziju i koji erudiciju pretvara u kreaciju“.

„Taj odnos prema istoriji i prema prošlosti uvijek dobija dimenziju aktuelnosti, jer je prošlost nešto što je dio nas i što nas određuje u određenoj mjeri. Ako bi htio u nekom smislu sintagme sročiti karakter Miraševine poezije, odnosno knjige, to bi na neki način bila ‘popetizovana istorija’ tog dijela

svijeta u temporalnom rasponu od Vavilona do Rima, Egipta, Grčke, Sirije i tako dalje“, istakao je Popović.

Na promociji je govorio i sam autor, koji je najavio svoju predstojeću zbirku, te istakao kako je svojevrsni cilj njegovih umjetničkih potraga jedan drevni dukljanski grad.

„Postoji grad dukljanskih kraljeva koji se zove Prapatna. Prapatna nikada nije nađena na terenu, ali je moja velika fascinacija i sve moje knjige se bave traženjem Prapatne, našeg identitetskog, sa lica zemlje zbrisanog grada. Tražeći sve ove izgubljene gradove, ja sam tu Prapatnu tražim i zidam je riječima. To osjećam kao misiju“, zaključio je on.

N. N.

U KIC-u „Budo Tomović“ održan koncert mladog crnogorskog pijaniste **Sima Šiševića**

KLASIKA U IZVEDBI TALENTOVANOG MUZIČARA

Šišević je osvojio brojne nagrade na pijanističkim takmičenjima

Solistički koncert nagrađivanog crnogorskog pijaniste **Sima Šiševića** održan je u velikoj sali KIC-a „Budo Tomović“, u sklopu ciklusa „Mladi talenti“.

Program su činila djela **Sergeja Vasiljeviča Rahmanjinova** (Preludijum op. 23 br. 4 u D-duru, Preludijum op. 23 br. 2 u B-duru, Preludijum op. 23 br. 10 u Ges-duru), **Karloviča Metnera** (Sonata Uspomena iz prvog ciklusa „Zaboravljeni motivi“ op. 38 br. 1, u a-molu), **Nikolajeviča Skrjabin** (Dvije poeme op. 32, Poema u Fis-duru br. 1, Poema u D-duru br. 2), **Debisia** (Preludijum „Potonula katedrala“ br. 10, iz prve svečke preludijuma) i **Sergeja Sergejeviča Prokofjeva** (Sonata br. 3 op. 28, u a-molu).

Mladi pijanista **Simo Šišević** (1999. Podgorica) je student magistarskih studija na Kraljevskom muzičkom koledžu u Londonu (Royal College of Music). Osnovno muzičko obrazovanje je stekao u SOMO „Petar II Petrović Njegoš“ u Baru, u klasi mr **Maje Basarab**, gdje je dobio priznanje „Đak generacije“ i nagradu „Luča“. Nastavio je školovanje u Umjetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“, gdje je maturirao u klasi **Anke Asanović** 2017. godine. Osnovne

studije klavira upisao je na Kraljevskom muzičkom koledžu u Londonu, u klasi britanskog pijaniste **Gordona Fergus-Tomsona** i pedagoga **Džona Berna**. Uz studije klavira pohađao je i studije dirigovanja i kompozicije i diplomirao sa najvišim ocjenama 2021. godine. Ubrzo potom upisao je postdiplomske studije na istom konzervatorijumu i dobio stipendiju da nastavi studije u klasi poznatog ruskog pijaniste i pedagoga **Borisa Berna** – „Accademia del Ridotto“ u Italiji.

Šišević je osvojio brojne nagrade na pijanističkim takmičenjima.

Učestvovao je na festivalima savremene klavirske muzike. Stipendista je Opštine Bar, Ministarstva

prosvjete Crne Gore, Glavnog grada Podgorice, Gradske opštine Golubovci i Global Ports Holding Port of Adria – Bar, kao i Fondacije Zetland, „Studio 106 Art Gallery“, „The Henry Wood Trust“ i „The Katheelen Trust“ iz Velike Britanije, PAM CG, Ministarstva kulture Crne Gore.

Zajedno sa violinistom **Lukom Perazićem** i violončelistom **Kostom Popovićem**, Šišević je osnovao klavirski trio pod nazivom „Birziminium“ s kojim je nastupio u KIC-u „Budo Tomović“, u sali Ministarstva kulture Crne Gore na Cetinju i na festivalu KotorArt (2019).

Pohađao je majstorske kurseve kod uglednih međunarodnih pijanista.

N. N.

U Ulcinju promovisan novi broj časopisa „Komuna“

AFIRMACIJA MULTIKULTURALNIH VRIJEDNOSTI

Promociju svojim nastupom uveličali **Ajana Lunji** i **Ditjon Dragović**, učenici Muzičke škole u Ulcinju u klasi profesorice **Merite Subašić-Šabanović**.

Novi 42. broj „Komune“, časopisa za lokalnu samoupravu i njegovanje baštine Crne Gore, posvećen u cjelosti Ulcinju, promovisan je u Gradskoj biblioteci najjužnijeg crnogorskog grada.

O časopisu su govorili predsjednik Opštine Ulcinj **Aleksandar Dabović**, potpredsjednica Opštine **Hatidža Đoni**, teoretičar medija, kulturolog i publicista mr **Željko Rutović**, publicista i novinar **Mustafa Canka**, profesor **Đuro Dabović** i mr **Amer Ramusović**, direktor i glavni i odgovorni urednik „Komune“. Moderatorica promocije bila je **Ardita Rama**, upravnica biblioteke.

„U ovom broju ‘Komune’ pokušali smo da održimo ono što je interesantno i zanimljivo za Ulcinj, nastojeći da gajimo multikulturalne vrijednosti u svakom smislu, a one predstavljaju, između ostalog, dio naše misije koju već deceniju prezentujemo na našim stranicama, ostavljajući je u nasljeđe materijalne baštine cijele naše države. Zato, neomeđeni od bilo koje ili bilo čega, naš časopis, koliko god trajao, zauvijek će ostati raskošno svjedočanstvo vrednovanja vjekovnog trajanja vitalnih obrazaca naše naslijeđene patrijarhalne otmenosti, njenog autoriteta i mjere ljudske mudrosti, što smo, nadam se, opravdali i u ovom broju koji večeras promoviramo“, istakao je Amer Ramusović.

„Hvala i svim autorima tekstova: **Andreju Nikolaidisu**, prof. dr **Maksutu Hadžibrahimoviću**, **Azri Vukoviću**, **Mustafi Canki**, dr **Ganiju Karamanagi**, **Ismetu Karamanagi**, **Muzafaru Belju Čaušiju**, **Sadiku Pelinkoviću**, profesoru **Đuru Daboviću**, **Jovanu Nikolaidisu**, **Jusuifu Liki**, **Ramizu Hadžibegoviću** i svima ostalima koji su svojim sjajnim tekstovima doprinijeli da se ponosimo ovim posebnim brojem ‘Komune’, dodao je Ramusović.

Na primjedbe da u ovom broju nije zastupljeno sve što je trebalo iz Ulcinja, Ramusović je odgovorio da „Komuna“ ima 36 stranica „i ne bi bilo pošteno prema ovom gradu

On je posebno zahvalio predsjedniku Opštine Daboviću, bez čije pomoći, kako je naglasio, ovaj broj zasigurno ne bi vidio svjetlost dana, te izrazio zahvalnost na pomoći u pripremi tematskog broja i potpredsjednici Opštine Đoni i savjetnici predsjednika **Enisi Martinović**.

„Hvala i svim autorima tekstova: **Andreju Nikolaidisu**, prof. dr **Maksutu Hadžibrahimoviću**, **Azri Vukoviću**, **Mustafi Canki**, dr **Ganiju Karamanagi**, **Ismetu Karamanagi**, **Muzafaru Belju Čaušiju**, **Sadiku Pelinkoviću**, profesoru **Đuru Daboviću**, **Jovanu Nikolaidisu**, **Jusuifu Liki**, **Ramizu Hadžibegoviću** i svima ostalima koji su svojim sjajnim tekstovima doprinijeli da se ponosimo ovim posebnim brojem ‘Komune’, dodao je Ramusović.

Na primjedbe da u ovom broju nije zastupljeno sve što je trebalo iz Ulcinja, Ramusović je odgovorio da „Komuna“ ima 36 stranica „i ne bi bilo pošteno prema ovom gradu

sa istorijom dugom preko 2.500 godina da sve stane samo na toliko malo prostora“, napominjući da ovaj grad zaslužuje posebnu knjigu.

Predsjednik Opštine Aleksandar Dabović pozdravio je prisutne u ime organizatora i istakao da časopis „Komuna“ svojim jedinstvenim i osobenim tematskim konceptom afirmiše sve segmente i aspekte neprocjenjive vrijednosti našeg ukupnog nasljeđa.

Željko Rutović je ocijenio je da ovaj časopis ukazuje na slobodu, solidarnost i poštovanje različitosti, te da civilizacija govori o sebi kroz ono što baštini. On je kazao i da će u ovoj godini „Komuna“ posebnu pažnju u tematskim brojevima posvetiti opštinama u kojima pretežno žive manjinski narodi.

Promociju su svojim nastupom uveličali **Ajana Lunji** i **Ditjon Dragović**, učenici Muzičke škole u Ulcinju u klasi profesorice **Merite Subašić-Šabanović**.

N. N.

Veliki uspjeh kolaškingskog Korifej teatra na festivalu u Prištini

DVIJE MEĐUNARODNE NAGRADE ZA „IFIGENIJU“

Do sada je predstavu vidjela publika u Kolašinu, Bijelom Polju, Nikšiću, Kotoru, Herceg Novom, ali je bila i dio glavne selekcije Međunarodnog festivala „Dani Jurislava Korenića“ u Sarajevu

Predstava „Ifigenija“, koju je po čuvenoj Euripidovoj tragediji režirao mladi crnogorski režiser **Zoran Rakočević**, u produkciji kolaškingskog Korifej teatra i centara za kulturu iz Kolašina i Bijelog Polja, na Međunarodnom teatarskom festivalu u Prištini (PITF) osvojila je dvije važne nagrade.

Riječ je o nagradi za najbolju predstavu u cjelini, kao i nagradi za najbolju epizodnu ulogu, koja je pripala **Jeleni Đukić** za ulogu Klitemnestre. „Značajno je to što je ovogodišnje 6. izdanje PITF-a

okupilo veoma važne pozorišne predstave iz Italije, Španije, Sjeverne Makedonije, Crne Gore i Kosova, u selekciji od preko 100 pristiglih prijava. Takođe, festival ukupno dodjeljuje četiri nagrade, od kojih su dvije pripale predstavama „Ifigenija“, a preostale dvije bardovima domaće scene, **Enveru Petroviću** za najbolju glavnu ulogu i **Fatosu Berišu** za režiju“, navodi se u saopštenju Korifej teatra.

Kako se ističe, „nakon ovog nesumnjivo značajnog uspjeha, nadamo se da će

predstava dobiti pozive da gostuje i u Crnoj Gori“.

„Do sada ju je vidjela publika u Kolašinu, Bijelom Polju, Nikšiću, Kotoru, Herceg Novom, ali je bila i dio glavne selekcije Međunarodnog festivala „Dani Jurislava Korenića“ u Sarajevu“, podsjećaju autori predstave.

U komadu igraju: **Anđelija Rondović**, **Đordije Tatić**, Jelena V. Đukić, **Petar Novaković**, **Moamer Kasumović**, **Una Lučić**, **Ognjen Sekulić** i muzičar **Bojan Pečko Minić**.

N. N.

DRŽAVNA TAKMIČENJA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA

Centar za stručno obrazovanje organizovao je ove godine državna takmičenja učenika srednjih škola iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija, kao i turizma u ugotiteljstvu, te muzičke umjetnosti.

Ekonomija, biznis i finansije

Prvo Državno takmičenje iz ekonomije, biznisa i finansija – Crnogorska ekonomska olimpijada, u hibridnom formatu upriličeno je u dvije faze.

Tokom prve učesnici, njih 96, rješavali su onlajn elektronski test sa pitanjima i zadacima iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Ovaj dio nadmetanja organizovan je u školskim i prostorijama Univerziteta Mediteran.

Druga faza sastojala se iz onlajn Igre finansijske pismenosti (Financial literacy game) i Studije slučaja (Business case) sa prezentacijom, a održana je na Univerzitetu Mediteran. Takmičilo se 20 učenika.

Prvo mjesto i zlatnu medalju u ukupnom plasmanu osvojila je **Željka Bojić**, učenica Srednje ekonomske škole „Mirko Vešović“ iz Podgorice. Drugo mjesto i srebrna medalja u ukupnom plasmanu pripali su **Bogdanu Savičeviću**, učeniku Srednje ekonomske škole iz Bara. Treće mjesto i bronzanu medalju u ukupnom plasmanu osvojio je **Radovan Racanović**, učenik Srednje mješovite škole „Danilo Kiš“ iz Budve.

Test (tokom prve faze) bio je ocijenjen automatski, putem aplikacije. Rezultati Igre finansijske pismenosti su dostavljeni u skladu sa skalom Međunarodne ekonomske olimpijade. Prezentaciju Studije slučaja ocjenjivao je žiri.

Sljedeća faza takmičenja je Međunarodna ekonomska olimpijada u Kini, koja će se održati onlajn, od 26. jula do 1. avgusta ove godine.

Turizam i ugostiteljstvo

Nadmetanje srednjih stručnih škola iz oblasti Turizma i Ugostiteljstva održano je u Srednjoj mješovitoj školi „Danilo Kiš“ u Budvi. Ono je usklađeno sa propozicijama i standardima EuroSkills takmičenja.

Sa učenicima je bilo 17 mentora.

na engleskom jeziku. U okviru druge faze, takmičari su pripremali prezentaciju turističkog aranžmana i troškova na engleskom jeziku i odgovarali na dodatna pitanja stručnog žirija u toku prezentacije.

U disciplini „Agencijsko poslovanje“ prvo mjesto, zlatnu medalju i pehar osvojile su **Anela Šabotić** i **Maša Spalević**, učenice SMŠ „Danilo Kiš“. Drugo mjesto i srebrna medalja pripale su **Mariji Nikotić** i **Belmi Nikezić**, učenicama Srednje ekonomske škole u Baru. Treće mjesto i bronzanu medalju osvojili su **Milena Radulović** i **Milan Zorić**, učenici SMŠ „Danilo Kiš“.

Titulu apsolutnog pobjednika iz oblasti Turizma osvojila je SMŠ „Danilo Kiš“. Nadmetanje iz Ugostiteljstva se sastojalo u pripremi jela po meniju i usluživanju hrane i pića po meniju, uz usmeno obrazloženje aktivnosti.

U disciplini „Priprema jela po meniju“ prvo mjesto, zlatnu medalju i pehar „Dušan Miković“ osvojio je **Miomir Vukanić**, učenik Resursnog centra za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“ u Kotoru. Drugo mjesto i srebrna medalja pripali su **Miji Božinović**, učenici Srednje mješovite škole „Mladost“ u Tivtu. Treće mjesto i bronzanu medalju osvojio je **Bojan Brnović**, učenik Srednje mješovite škole Golubovci.

U disciplini „Usluživanje hrane i pića po meniju“ prvo mjesto, zlatnu medalju i pehar „Đuro Ratković“ pripali su **Lazaru Tufegdžiću**, učeniku Srednje mješovite škole „Danilo Kiš“. Drugo mjesto i srebrna medalja osvojio je **Boban Gorović**, učenik Srednje mješovite škole Golubovci. Treće mjesto i bronzana medalja pripali su **Marko Raosavljeviću**, učeniku Srednje mješovite škole „Vuksan Đukić“ u Mojkovcu.

Titulu apsolutnog pobjednika iz oblasti Ugostiteljstva je osvojila Srednja mješovita škola Golubovci.

Za ovo državno takmičenje bilo je prijavljeno 10 škola, a ukupno se takmičio 31 učenik: u disciplini „Priprema jela po meniju“ 13, u „Usluživanju hrane i pića po meniju“ šest, dok se u disciplini „Agencijsko poslovanje“ takmičilo 12 đaka.

Sa učenicima je bilo 17 mentora.

Muzička umjetnost

Prvo Državno takmičenje učenika srednjih škola iz oblasti Muzičke umjetnosti održano je u Školi za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „Dara Čokorilo“ u Nikšiću. Nadmetanje se održavalo

■ Nadmetanje iz muzičke umjetnosti

u prostorijama škole domačina, sali KUD-a Zahumlje u Gradskoj kući.

Takmičilo se 78 učenika iz pet muzičkih škola iz Crne Gore. Nadmetanje je organizovano u 11 disciplina i dvije kategorije: Solfedo (prva i druga kategorija); Viola (prva i druga kategorija); Violončelo (prva i druga kategorija); Kontrabas (prva kategorija); Gitara (prva i druga kategorija); Harmonika (prva i druga kategorija); Kamerni duo – originalne kompozicije (prva i druga kategorija); Kamerni duo – originalne i transkribovane kompozicije (prva i druga kategorija); Vokalni duo / vokalno-instrumentalni duo (prva i druga kategorija) i Hor. Prvu kategoriju čine učenici I i II razreda a drugu đaci III i IV razreda.

Drugo mjesto u disciplinu Solfedo (prva kategorija) osvojila je **Kača Radulović**, učenica Škole za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „Dara Čokorilo“ – Nikšić, a treće **Vojislav Marković**, učenik Škole za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „Vida Matjan“ – Kotor.

U istoj disciplini (druga kategorija), prva je **Ozana Knezović**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“, a treća **Jovana Jaredić**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“. Druga u disciplini Viola (prva kategorija) je **Lana Janković**, Umjetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić“ – Podgorica.

U disciplini Violina (prva kategorija) prva je **Vjera Radulović**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „V. Matjan“, drugi je **Ivan Burić**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“, dok je treća **Anja Miljenović**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „V. Matjan“.

Drugo mjesto u istoj disciplini (druga kategorija) pripalo je **Emini Višnjijć**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“, a treće **Emi Vuković**, Umjetnička škola osnovnog i srednjeg muzičkog

obrazovanja za talente „Andre Navara“ – Podgorica. U disciplini Violončelo (prva kategorija) prvo mjesto osvojio je **Ognjen Rašović**, Umjetnička škola osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente „A. Navara“, a drugo **Milica Dragojević**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“.

U istoj disciplini (druga kategorija), prva je **Atina Denda**, Umjetnička škola osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente „A. Navara“, a druga **Iva Uskoković**, iz iste škole.

David Golubović, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“ prvi je u disciplini Kontrabas (prva kategorija).

U disciplini Harmonika prvo mjesto u prvoj kategoriji pripalo je **Lazaru Janjuševiću**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“, drugo **Petru Balabanu**, ista škola, a treće **Dimitriju Kneževiću**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“.

U istoj disciplini (druga kategorija), prvo mjesto dijelili učenici Umjetničke škole za muziku i balet „V. Pavić“ **Damir Vreva** i **Vladimir Adžić**.

Prvo mjesto u disciplini Gitara (prva kategorija)

osvojio je **Martin Jovović**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“, drugo **Nađa Grdinić**, iz iste škole, a treće **Danilo Izgarević**, Umjetnička škola osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente „A. Navara“.

U drugoj kategoriji ove discipline, prvi je **Marko Lazović**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“, druga je **Anja Barović**, iz iste škole, a treća **Nikolina Dobrašinović**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“.

U disciplini Kamerni duo – originalne kompozicije prvo mjesto u prvoj kategoriji osvojio je duo **Nađa Spasojević** i **Bjanka Minić**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“, a drugo duo **Mateo Nica** i **Natalija Korać**, Umjetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić“. Drugi u drugoj kategoriji ove discipline je duo **Sofija Marković** i **Dužanka Jaramaz**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“.

U prvoj kategoriji discipline Kamerni duo – originalne i transkribovane kompozicije prvi je duo **Petar Balaban** i **Lazar Janjušević**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“. Drugi je duo **Ivan Burić** i **Dimitrije Knežević**, Škola za osnovno

i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“, dok je treći duo **David Golubović** i **Milica Rabrenović**, Umjetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić“.

U drugoj kategoriji ove discipline prvo mjesto osvojio je duo **Tijana Begović** i **Carlo Gjurgjević**, Muzička škola Tivat, a drugo duo **Miloš Seković** i **Anđela Čuković**, Umjetnička škola za muziku i balet „V. Pavić“.

U disciplini Vokalni duo / vokalno-instrumentalni duo (prva kategorija) prvi je duo **Ksenija Perišić** i **Bjanka Minić**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“, drugi je duo **Doris Deković** i **Dora Štampić**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „V. Matjan“, a treći duo **Jana Bojić** i **Jelena Milić**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“.

U drugoj kategoriji iste discipline drugo mjesto osvojio je duo **Mikica Mirković** i **Ljubica Mirković**, Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“.

U disciplini Hor prvo mjesto osvojio je hor Škole za osnovno i srednje muzičko obrazovanje „D. Čokorilo“.

Lj. V.

■ Najbolji iz ekonomije, biznisa i finansija

■ Pobjednici takmičenja iz Turizma i ugostiteljstva

LIST CRNOGORSKIH PROSVJETNIH, KULTURNIH I NAUČNIH RADNIKA IZDAVAČ: ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA – PODGORICA

UREĐUJE REDAKCIJSKI KOLEGIJUM: Ljiljana Vukoslavović, Olga Đuričković i Nikola Nikolić
Veb-sajt: www.zuns.me/prosvjetnirad • <https://www.facebook.com/prosvjetnirad>
UREDNIŠTVO: Ulica Balšića br. 4
Telefon: 020/231-254
E-mail: prosvjetnirad@t-com.me
Rukopisi se ne vraćaju